Th. Ascet. 1263.a

P. Lat. 125 B. Th. Hfc.

Thom. Kemp

Sec. XV. 1407.

pag. 3706.

R. P. GEORGII HESERI

THOMAS a KEMPIS,

CEU

SUMMA THEOLOGIÆ MYSTICÆ,

ET

MANTISSA ASCESEOS RYTHMICÆ

R. P.

FRANCISCI NEUMAYR,

PERINDE

AD EXERCITIA SPIRITUALIA

S. P. N. IGNATII

ACCOMODATA

PRO LECTIONE SPIRITUALI,

ET

D. D. SODALIBUS

CONGREGATIONIS MAJORIS LATINÆ

MATRIS PROPITIÆ

B. V. MARIÆ

AB ANGELO SALUTATÆ

PRO XENIO OBLATA,

ANNO M. D. CC. XCIII. MONACHII.

LITTERIS FRANZIANIS.

PRAELECTIO,

Bayerische
Staatsbibliothek
München

PRAEFATIO.

Ut bonum ſit ex integra cauſsa, poſt editam abhinc biennium Aſceſin Rythmicam R. P. Franciſci Neumayr pro *Meditatione*, Aſceſin aliam pro *Lectione* etiam ſubmittendam eſse exiſtimavi

Poſt longam vero deliberationem aptiorem non inveni librum, quam eum ipſum, quem Sanctus Ignatius optimus rerum ſpiritualium æſtimator, ipſemet non ſuis modo Sociis, ſed omnibus omnium ordinum hominibus, ſalutis ſuæ ſtudioſioribus, præ ceteris commendat, Venerabilis Dei Servi Thomæ a Kempis, Canonici Regularis Ordinis S. Auguſtini.

Præſentio quidem, quod hi, qui communem de imitatione Chriſti libellum in manu & uſu habent, in Thoma Heſeri Thomam ipſum deſiderabunt. Quid vero deſiderabunt? Non Spiritum opinor,

nor, sed corpus. Imo corpus etiam sic ordinatum est ab Hesero, ut Thomas ipse aliud optare non potuisset, quo Spiritum suum luculentius & ex ordine nobiscum communicaret. In hoc autem ordine nihil a me mutari debuit, nisi Sententiarum Summaria, quæ dicuntur *marginalia*. Cum enim Typi nostri angustior esset margo, quam ut absque libelli incommodo circumscribi posset, formas e margine in medium ad intercalandum transtuli.

Thesaurus iste diu delituit, donec tandem in lucem protractus est a doctissimo Viro, Eusebio Amort, Canonico

Re-

Regulari Lateranenſi ad SS. Salvatorem Pollingæ, cujus teſtimonium tanto libentius commemoro, quanto majus pondus habet in Dedicatione ejusdem libri ad Abbatem Generalem Ordinis Canonicorum Regularium Rev. & Illuſtr. DD. Antonium Mangilium. Tenorem ejus ſic habeto:

„Jam quinquaginta ferme anni ſunt, „a quibus Manuſcriptum Theologiæ hu„jus Myſticæ in florentiſſimæ Dieſſenſis „Canoniæ Bibliotheca ſervatum, &, mor„te intercipiente ultimam Authoris ma„num, necdum numeris omnibus abſo„lutum, infelix Theſaurus! delituit;

„nunc

„nunc tandem, dum exquirendis Manu-
„ſcriptis Codicibus intentus varias Bo-
„jariæ Bibliothecas perluſtrarem, & hoc
„ipſum, votis noſtris providè ſervatum
„in noſtras manus incidit, inque opta-
„tam, quam diu ſperaverat, lucem e-
„merſit. Vix Codicem aperui, mox
„perfectam librorum triadem in uno re-
„peri atque integrum ſyſtema doctrinæ
„Aſceticæ, aureum Exercitiorum S. Ig-
„natii libellum, & divinum Kempenſis
„noſtri de Imitatione librum intimo quo-
„dam nexu colligata deprehendi, dum
„Author omnia & ſingula Kempenſis
„verba veluti pretioſos lapides Muſivo
„ac Teſſerulato oper e diſpoſitosarte mi-

„ra-

„rabili in hoc ſplendidiſſimum opus con-
„texta digeſſit. Quis meos tunc repe-
„rienti ac cernenti talia plenos beata
„conſolatione ſenſus explicet? recurre-
„bat ſubin illud Regum ſapientiſſimi
„Proverb. 3. Beatus, qui invenit ſa-
„pientiam, quia viæ illius pulchræ, &
„omnes ſemitæ illius pacificæ. Mox
„vero & illud Eccleſ. 20. monitum men-
„tem ſubiit: Theſaurus inviſus, & ſa-
„pientia abſconſa, quæ utilitas in utris-
„que? Quid agerem? Utilitas publica,
„& Memoria Authoris clariſſimi, Pro-
„machi in Cauſa Kempenſi fortiſſimi, cha-
„rum hoc depoſitum jam tandem in ap-
„ricum protrahi juſſit, omniumque con-

„filio actum est, ut pios A. R. P. He-
„feri S. J. manes hoc publico gratitu-
„dinis nostræ monumento veluti Civica
„quadam, fera quamvis, publice coro-
„narem, atque ipsum Kempensis nostri
„opusculum, novo hoc respersum lu-
„mine, illustrius ante omnium oculos
„collocarem. Hæc series facti.

Reliquum est, ut MM. DD. Sodales ad Festum tituli quam humanissime invitem, quod hoc anno, sic exigente ritu ecclesiastico, transfertur post Dominicam in albis 8. Aprilis.

Si-

Silentio etiam præteriri non oportet, quod novum feretri tegumen confectum sit mille florenorum pretio, quo anno hoc ineunte duorum clariorum Sodalium funera contecta sunt, nimirum: Illustriss. & Excellentiss. DD. Sigismundi S. R. J. Comitis de, & in Haimhausen, Inn- & Oettershausen, Balzing, Gerlhausen & Helfenbrun, Dom. in Kuttenplan, Kotten, Rha, S. Crucis, Neudorf, Rittergut, Herrnberg, in Regno Bohemiæ; S. E. P. B. Camer. & Consil. intim. ac Ord. S. Huberti Commend. & Suprem. Rei monetariæ Præsidis, nec non Rer. Metall. in Bavar. & Super. Palatinatu Directoris, & Elector. Academ. Scien-

Scientiar. Præſidis Monachii. Et alte-
rius Domini Antonii S. R. J. Equitis
Nobilis de Danzer, S. E. P. B. Conſil.
actual. & Stat. Provinc. Caſsæ comula-
tivæ Ærarii, nec non Congregationis
Majoris latinæ Theſaurarii, amborum
Pactiſtarum; quorum numerum cum
mors hoc etiam anno valde imminuit,
ut reſtitui poſſit, Candidati quam de-
centiſſime invitantur. His autem duo-
bus, quos anno hoc extulimus, ſingu-
larem honorem exhibuimus, juſta per-
ſolventes in odeo noſtro ad luctum ex-
ornato, quia optime de Congregatione
ſunt meriti; prior quidem tanquam ſin-
gularis Benefactor, ſæpe Conſultor, &

omnium

omnium facile Senior Sodalium. Alter vero Thesaurarii munus summa cum diligentia per annos septendecim obiit, in rationibus reddendis usque ad vitæ finem accuratus, cui Mater propitia tam mercedem persolvet, ex cujus odeo has literas dedimus ipsis Calendis Martii, 1793.

Infimus

in Christo & Maria

Servus

Ludovicus Seccardo

PRIMA PARS

Summæ Theologiæ Myſticæ

THOMÆ a KEMPIS.

PROEMIUM.

Ea communis jam eſt Aſcetarum fere omnium methodus, atque in rebus ſpiritualibus tractandis diſciplina, ut, cum devotas Deo animas ad cœleſtem illam Patriam e terra hac peregrinationis deducere cogitant, tres illis vias deſignent, tanquam veris Iſraelitis, ex Ægypto in terram

pro-

promiſſionis itinere trium dierum tendentibus ad immolandum Domino. Primam vocant viam Purgativam, ſecundam Illuminativam, tertiam Unitivam.

Purgativa eſt via compunctionis, qua abſtergimus peccatorum maculas per lacrymas contriti cordis, hauſtas e puteo abyſſi, & procellis ſonantibus Judiciorum Divinorum, ut deinceps ſimus inter Immaculatos, qui ambulant in lege Domini, & fiant aſpera in vias planas.

Via hac Purgativa emenſa, in qua, ut D. Ambroſius loquitur, ita admiſſa plangimus, ut plangenda non admittamus; ingrediendа eſt Via Illuminativa, de qua Eccleſiaſticus: Dat Dominus pœnitentibus viam juſtitiæ, illisque educit, quaſi lumen, juſtitiam,

am, deſurſum a Patre luminum, & Candore Lucis æternæ, Filio Dei incarnato, ejusque ſanctiſſima doctrina. Hæc eſt, quæ te deducat in nube diei, & in luce ſtellarum per noctem: id eſt, dictis & factis Chriſti Salvatoris tui ac Sanctorum erudiat in fructum lucis, in ſanctificationem.

Ex via luminoſa porro Anima devota opportune tranſit ad viam, quæ dicitur Unitiva, complectentem in ſe altitudinem diei. Hæc via illa eſt, qua Dilectus votorum noſtrorum ab itineribus æternitatis ſuæ, factus ad nos viator; in propria venit, exultans ut Gigas ad currendam viam, quam media charitate conſtravit, faciens utraque unum, ut unus cum Deo ſpiritus ſimus, dicentes cum S. Paulo: **Quis ſeparabit nos a charitate Chriſti?**

Me-

Methodum hanc in ſuis Exercitiis ſpiritualibus ſingulari quodam ordine, illuminante Spiritu ſancto, obſervavit S. P. Ignatius: quæ cum tot animarum, per ſacras illas exercitationes viam ſalutis ingreſſarum, experimento probata ſit, ad eorundem Exercitiorum fere normam Liber hic Illuminatiſſimi noſtri Aſcetæ ita diſtributus eſt, ut ſpirituali huic exercitationi, & animæ ſolitudini, per dies aliquot obeundæ, omniumque ſedulo legentium devotioni excitandæ, ac conſervandæ, ſit apprime ſerviturus, cum ſolatio & certiſſimo fructu, in vitam æternam redunda-turo.

VIÆ

VIÆ PURGATIVÆ SEMITA PRIMA.

De Expurgatione peccatorum.

Passus I.

Propter quem finem creatus sit Homo?

Sententia I. *Finis hujus sublimitas.*

Fili, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimatus, si vere desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpius ad seipsum, & ad creaturas male incurvatus. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 1.

II. *Universalitas.*

In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, & extra me nihil cupias, vel quæras *Lib.* 3. *cap.* 25. §. 3.

III. *Necessitas.*

Si teipsum in aliquo quæris, statim in te deficis & arescis. Omnia ergo ad me principaliter re-

referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia: & ideo ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 1.

IV. *Modus tendendi ad hunc finem.*

Duabus alis homo sublevatur a terrenis, simplicitate scilicet & puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit & gustat. *Lib.* 2. *cap.* 4. §. 1.

V. *Utilitas.*

Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus, ab omni propria exquisitione esse nititur. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 3.

Passus II.

Reliqua creata sunt hominis ipsius causa.

I. *Omnis creatura, speculum, & liber.*

Si rectum cor tuum est, tunc omnis creatura speculum vitæ, & liber sanctæ doctrinæ est. Non est creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet. Si tu es intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videbis & bene capies. Cor purum penetrat cœlum & infernum. Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exterius. *Lib.* 2. *cap.* 4. §. 1. & 2.

II. *Cœlum, terra, Angeli, Christus propter hominem.*

Ecce cœlum & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præsto sunt, & faciunt quotidie, quæ-

quæcumque mandasti. Et hoc parum est: quin etiam Angelos in ministerium homins ordinasti. Transcendit autem hæc omnia, quod tu ipse homini servire dignatus es, & te ipsum daturum ei promisii. *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 3.

III. *Affectus & Propositum.*

Quid dabo tibi, pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ! utinam vel uno die, dignum servitium exhibere sufficerem! vere tu es dignus omni servitio, omni honore, & laude æterna. Vere Dominus meus es, & ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero; & quidquid mihi deest, tu digneris supplere. *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 4.

Passus III.

Difficultas eligendi hoc, vel illud medium.

I. *Difficultas propter humanos affectus.*

Fili, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expedit tibi. Tu cogitas ut homo: tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus. *Lib.* 3. *cap.* 17. §. 1.

II. *Quod agnoscit anima pia.*

Domine, verum est, quod dicis. Major est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere possum pro me. Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te. Domine, dummodo voluntas mea

recta & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris. *Lib.* 3. *cap.* 17. §. 1.

III. *Ideoque ſe componit ad indifferentiam.*

Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterum benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tribulari, ſis æque ſemper benedictus. *Lib.* 3. *cap.* 17. §. 2.

IV. *Quam quia Chriſtus tantopere ſuadet.*

Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare. Ita promptus eſſe debes ad patiendum, ſicut ad gaudendum. Ita libenter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & dives. *Lib.* 3. *cap.* 17. §. 3.

V. *Omnibus modis illa amplectitur.*

Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua, bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triſte ſuſcipere: & pro omnibus mihi contingentibus, gratias agere: Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum. Dummodo in æternum me non projicas, nec deleas de libro vitæ: non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis ſuper me. *Lib.* 3. *cap.* 17. §. 4.

Paſſus IV.

De pura in rebus omnibus intentione.

I. *Sit oculus intentionis ſimplex & rectus.*

Tota intentio mentis, ad debitum & optimum proficiat finem. Nam ſic poterit unus & idem, in-

inconcuſsusque permanere, ſimplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me impræterminſe directo. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto conſtantius inter diverſas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit. Mundandus eſt ergo intentionis oculus, ut ſit ſimplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus. *Lib.* 3. *cap.* 33. §. 1. *&.* 2.

II. *Supra ſe reſpiciens ſolum Deum; infra ſe omnia deſpiciens.*

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi pure Deus, aut de Deo ſit. Totum vanum exiſtima, quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit univerſa. Solus Deus æternus & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia. *Lib.* 2. *cap.* 5. §. 3.

III. *In rebus ſuis nihil æſtimans, niſi quod æternum.*

Nihil magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretioſum, & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nihil vere laudabile & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia æterna veritas. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 3.

VI. *Oratio.*

Domine, verum eſt, ſicut dicis: ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipſa me cuſtodiat, & usque ad ſalutarem finem conſervet.

Ipſa

Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum, in magna cordis libertate. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 1.

Paſſus V.

De vanitate rerum omnium extra ultimum finem.

I. *Vanitas in divitiis, honoribus, voluptatibus.*

Vanitas eſt, divitias perituras quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi: & illud deſiderare, unde poſtmodum graviter oportet puniri. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 4.

II. *Vanitas in vita longa, præſentium cura, neglectu futurorum.*

Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas eſt, præſentem vitam ſolum attendere: & quæ futura ſunt, non prævidere. Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium manet. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 4.

III. *Omnia vana præter Deum.*

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 3.

IV. *Affectus & oratio.*

Nihil permanens ſub ſole, ubi omnia vanitas, & affictio ſpiritus. O quam ſapiens, qui ita conſiderat! Da mihi, Domine, cœleſtem ſapientiam,

tiam, ut discam te super omnia quærere, & invenire, super omnia sapere & intelligere: & cætera, secundum ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adversantem: quia hæc magna sapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem male blandienti præbere sireni: sic enim incepta pergitur via secure. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 4. & 5.

Passus VI.

Exemplum & Propositum tendendi ad ultimum finem.

I. *Exemplo Sanctorum omnium ad æterna anhelantium,*

Sancti Dei & omnes devoti amici Christi non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum, & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura, & invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 4.

II. *Quæram in omnibus Deum,*

Super omnia & in omnibus, requiesces, Anima mea, in Domino semper, quia ipse Sanctorum æterna requies. *Lib.* 3. *cap.* 21. §. 1.

III. *Quidquid alii quærant:*

Quærant alii pro se aliud, quodcunque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. *Lib.* 3. *Cap.* 21. §. 5.

IV.

IV. *Quia nihil eſt ubivis ſimile Deo.*

Non enim eſt ſimilis tui in cunctis mirabilibus cœli & terræ. Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & Providentia tua regunt. tur univerſa. Laus ergo tibi & gloria, o Patris ſapientia: te laudet, & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata ſimul. *Lib.* 3. *Cap.* 21. §. 7.

Paſſus VII.

Damna deflectentis ab ultimo fine.

I. *Diu parvus,*

Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum unum, immenſum, æternum bonum. Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet. *Lib.* 3. *Cap.* 31. §. 2.

II. *Ubique miſer,*

Miſer es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te convertas. *Lib.* 1. *Cap.* 22. §. 1.

III. *In triſtitia & angore,*

Qui extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio, neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multipliciter impedietur & anguſtiabitur. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 2.

IV. *In perpetuis doloribus verſabitur,*

Qui aliud quærit, quam pure Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet, niſi tribulationem & dolorem. *Lib.* 1. *cap.* 17. §. 2.

V. *Qui relicto creatore, creaturas respicit.*

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus creatoris. Quantumcumque modicum sit, si inordinate diligitur, & respicitur, retardat a summo, & vitiat. *Lib.* 3. *cap.* 42. §. 2.

Passus VIII.

Ardens desiderium consequendi hunc finem.

I. *Desidero Deum præ omni eo, quod Deus non est.*

Da mihi, dulcissime & amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem, & pulchritudinem, super omnem gloriam & honorem, super omnem potentiam & dignitatem, super omnem scientiam, & subtilitatem; super omnes divitias & artes; super omnem lætitiam & exultationem, super omnem famam & laudem, super omnem suavitatem & consolationem, super omnem spem & promissionem, super omne meritum & desiderium; super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere, super omne gaudium & jubilationem, quam potest mens capere & sentire: denique super Angelos & Archangelos, & super omnem exercitum cœli: super omnia visibilia & invisibilia: & super omne, quod tu Deus meus non es. *Lib.* 3. *cap.* 21. §. 1.

II. *Omnia solus hic est.*

Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es: tù solus altissimus: tu solus potentissimus:

mus: tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus, tu ſolus ſuaviſſimus & ſolatioſiſſimus: tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus: tu ſolns nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo cuncta bona ſimul & perfecte ſunt, & ſemper fuerunt & erunt. *Lib.* 3. *cap.* 21. §. 2.

III. *Cætera cuncta nihil.*

Atqui ideo minus eſt & inſufficiens, quidquid præter teipſum mihi donas, aut de te ipſo revelas, vel promittis, te non viſo, nec plene adepto: quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona, omnemque creaturam tranſcendat. *Lib.* 3. *cap.* 21. §. 2.

Paſſus IX.

De primo peccato Angelorum.

I. *Unicum Angelorum peccatum tremore & pudore nos obruit.*

Intonas ſuper me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valde. Sto attonitus, & conſidero; quia cœli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si in Angelis reperiſti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego pulvis, quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum. *Lib.* 3. *cap.* 14. §. 1.

II.

II. *Impellit ad Humilitatem.*

O quam profunde ſubmittere me debeo, ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me eſſe invenio, quam nihil & nihil! O pondus immenſum! o pelagus intransnatabile! ubi nihil de me reperio, quam in toto nihil: ubi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute conceptа? Abſorpta eſt omnis gloriatio vana in profunditate judiciorum tuorum ſuper me. *Lib.* 3. *cap.* 14. §. 3.

III. *Fugat omnem vanam gloriam.*

Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum, contra formantem ſe? Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit. Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: veritas autem Domini manet in æternum. *Lib.* 3. *cap.* 14. §. 4.

Paſſus X.

De peccato primorum Parentum.

I. *Ex peceato primorum Parentum corruptio totius naturæ humanæ.*

Natura ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam per primum hominem Adam lapſa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ deſcendit: ut ipſa natura, quæ bene & recta a te condita fuit, pro vitio jam, & Infirmitate corruptæ naturæ pouatui,

eo quod motus ejus sibi relictus, ad malum & inferiora trahat. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 2.

II. *Obcœcatio intellectus,*

Modica vis, quæ remansit, est tanquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falsique distantiam, licet impotens sit adimplere omne, quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 2.

III. *Infirmitas voluntatis.*

Hinc est Deus meus, quod condelector legi tuæ secundum interiorem hominem, sciens, mandatum tuum fore bonum, justum & sanctum, arguens etiam omne malum & peccatum fugiendum. Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quam rationi. Hinc est, quod velle bonum mihi adjacet; perficere autem non invenio. Hinc sæpe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio & deficio. Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clare satis video: sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 3.

IV. *Peccatum Dolor & Miseria.*

Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tœdio & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 5.

Do-

Documentum.

Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam, donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur a vita. *Ibidem.*

Passus XI.

De miseriis hujus vitæ propter peccatum.

I. *Enumerantur miseriæ hujus vitæ.*

Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & angustiis: ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumsunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur. *L.*3.*c.*48.§.2.

Affectus.

O quanto finis horum malorum? quando liberabor a misera servitute vitiorum? quando memorabor Domine tui solius? quando ad plenum lætabor in te? quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni gravamine mentis & corporis? Relictus sum pauper & exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima. *Ibidem* §. 3.

II. *Deploratur perpetuitas malorum hujus vitæ,*

Heu qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulationes & miseriæ: ubi plena laqueis & hostibus sunt omnia? Nam una tribulatione seu tenta-

tatione récedente, alia accedit: ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt, & inſperate. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 3.

III. *Utique non amandæ.*

Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes? Et tamen amatur, & delectari in ea a multis quæritur. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 4.

Paſſus XII.

De noxiis curis, & indigno amore hujus vitæ.

I. *Rerum caducarum curæ, neglectus æternarum,*

O Domine, quousque venimus? Ecce damnum deſletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſero reditur. Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur; & quod ſumme neceſſarium eſt, negligenter præteritur: *q*uia totus homo ad externa defluit, & niſi cito reſipiſcat, libens in exterioribus jacet. *Lib.* 3. *cap.* 44. §. 2.

II. *Et inſanus amor vitæ,*

Sed væ, non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur, licet etiam vix neceſſaria laborando, aut mendicando habeant, ut, ſi poſſent

hic

hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 3.

III. *In fine graviter affligent.*

O insani & infideles corde, qui tam profunde in terrenis jacent, ut nihil, nisi carnalia sapiant. Sed miseri, adhuc in fine graviter sentient, quam vile & nihilum erat, quod amaverunt. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 4.

Passus XIII.

De peccatis propriis identidem in memoriam revocandis.

I. *Quomodo revocanda in memoriam peccata totius vitæ.*

Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum displicentia magna & mœrore: & nunquam reputes te aliquid esse, propter opera bona. Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis; cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris. Non habes quidquam, unde possis gloriari, sed multa, unde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quam vales comprehendere. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 2.

II. *Quantum & ex quo motivo displicere debeant.*

Displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quam quælibet rerum damna. Time judicia Dei, ex-

expaveſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quam multa bona neglexiſti. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 3. & 4.

III. *Ad quantam humilitatem & ſuimet contemptum inducere.*

Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere; ſed ita ſubjectum & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: ut cognoſceres delectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres. & üt ad veram ſubjectionem & humilitatem, te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres. *Lib.* 3. *cap.* 13. §. 3.

Paſſus XIV.

De ſui ipſius ſalutari cognitione.

I. *In valle nihileitatis meæ videbo, quid ſim, quid fuerim, quid de me futurum ſit.*

Loquar ad Dominum meum, cum ſim pulvis & cinis? ſi me amplius reputavero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere. Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut

ſum)

ſum) pulveriſa vero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitais meæ ſubmergetur, & peribit in æternum. Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quo deveni: quia nihil ſum & neſcivi. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. *Lib.* 3. *cap* 8. §. 1.

II. *Præſente vel abſente gratia Dei,*

Domine, quid eſt homo, quod memor es ejus: aut filius hominis, quia viſitas eum? quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid juſte obtendere poſſum, ſi, quod peto, non feceris? certe hoc in veritate cogitare poſſum, nihil boni ex me habeo, ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo. Et niſi a te fuero adjutus, & interius informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus. *Lib.* 3. *cap.* 40. §. 1.

III. *Quid ergo, niſi ut humiliem me?*

Quid habet ultra dicere ſervus tuus coram te, niſi ut humiliet ſe valde ante te, memor ſemper propriæ iniquitatis & vilitatis. *Lib.* 3. *cap.* 21. §. 6. Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 1.

Paſſus XV.

De animo parato ad pœnas propter culpam.

I. *Quia dignus ſum pœna.*

Quia frequenter & graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mi-

hi juſte debetur confuſio & contemptus. *Lib.* 3. *cap.* 41. §. 2.

II. *Arguam peccata mea, priusquam moriar.*

In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licet hoc ægre audiam, tamen adverſum me, pro veritate, peccata mea arguam, ut facilius miſericordiam tuam merear impetrare. Quid dicam reus, & omni confuſione plenus? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miſerere mei, ignoſce mihi. *Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebroſam & opertam mortis caligine?* Quid tam maxime a reo & miſero peccatore requiris, niſi ut conteratur & humiliet ſe pro delictis ſuis? *Lib.* 3. *cap.* 52. §. 2. & 3.

III. *Oblatio ad omnem caſtigationem.*

Ecce Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino: percute dorſum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuoſitatem meam. Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut benefacere conſueviſti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius eſt hic corripi, quam in futuro. Tu ſcis omnia & ſingula, & nihil te latet in humana conſcientia. Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli melius, nec clarius, quam tibi ſoli notam. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 6.

Paſ-

Paſſus XVI.

Contritio & Confeſſio peccatorum.

I. *Bona contritionis.*

Humilis peccatornm contritio, acceptabile tibi eſt Domine ſacrificium, longe ſuavius odorans in conſpectu tuo, quam thuris incenſum. Hæc eſt gratum etiam unguentum, quod ſacris pedibus tuis infundi voluſti: *quia cor contritum & humiliatum nunquam deſpexiſti.* Ibi eſt locus refugii a facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliunde contractum eſt, & inquinatum. *Lib.* 3 *cap.* 52. §. 4.

II. *Examinanda conſcientia. Integra facienda confeſſio.*

Diligenter examina conſcientiam tuam; & pro poſſe tuo, vera contritione & humili confeſſione eam munda & clarifica: ita ut nihil grave habeas, aut ſcias, quod te remordeat. *Lib.* 4. *cap.* 7. §. 1.

III. *Colloquium ad Deum.*

Non reticebo, neque deprecari ceſſabo, donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loqnaris: Ecce adſum: Ecce ego ad te, quia invocaſti me, lacrymæ tuæ, & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi; Domine invocavi te, & deſideravi frui te, paratus omnia reſpuere propter te. Tu enim prior excitaſti me, ut quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundum m ultitudinem miſericordiæ tuæ, *Lib.* 3. *cap.* 21. §. 5

Paſſus XVII.

Firma propoſita emendationis in poſterum.

I. *Propoſita de Peccatis vitandis.*

Pro nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione aliquod malum eſt faciendum. *Lib.* 1. *cap.* 15. §. 1.

II.

Eligendum eſt magis, totum mundum habere contrarium, quam Jeſum offenſum. *Lib.* 2.. *cap.* 8. §. 3.

III.

Qui perdit Jeſum, perdit nimis multum; & plus quam totum mundum, *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 2.

IV.

Potes cito fugare Jeſum, & gratiam eius perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. *Lib.* 2. *cap.* 8 §. 3.

V. *De Paſſionibus refrœnandis.*

Sequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 5.

VI.

Non eſt moleſtior & pejor animæ hoſtis, quam tu ipſe tibi, non bene concordans ſpiritui. *Lib.* 3. *cap,* 13. §. 1.

VII.

Sæpe male agimus & pejus excuſamus. *Lib.* 2. *cap.* 5. §. 1.

VIII.

VIII. *De procuranda bona conſcientia.*

Nemo ſecure gaudet, niſi qui bonæ conſcientiæ teſtimonium habet. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 3.

IX.

Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem; quia non eſt pax impiis, dicit Dominus. Et ſi dixerint; In pace ſumus, non venient ſuper nos mala: & qnis nobis nocere audebit? Ne credas eis: quoniam repente exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 1.

X.

Bona conſcientia valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter adverſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 1.

XI.

Cloria boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 1.

XII. *De aſſumendo timore Dei.*

Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia. Felix, qui a ſe abdicat, quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt & gravare. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 2.

XIII. *De ſtudio melioris vitæ.*

Si eſt gaudium in mundo, hoc utique poſſidet puri cordis homo: & ſi eſt alicubi tribulatio,

tio, & anguſtia, hoc melius novit mala conſcientia. *Lib.* 2. *cap.* 4. §. 2.

XIV.

Bona vita, facit hominem ſapientem ſecundum Deum, & expertum in multis. *Lib.* 1. *cap.* 4. §. 2.

XV.

Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multum peregrinantur, raro ſanctificantur. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 4.

Paſſus XVIII.

De beneficio converſionis ad Deum.

I. *Peccator non niſi a Deo reducitur.*

Nunc iterum loquar Domine, & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui eſt in excelſo. O quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſervientibus? vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maxime oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non eſſem, feciſti me: cum errarem longe a te, reduxiſti me, ut ſervirem tibi: & præcepiſti, ut diligam te. *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 1.

II. *Cui propterea grates habet.*

O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui obliviſci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui & perii? Feciſti ultra omnem ſpem, miſericordiam cum

ſer-

ſervo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 2.

III. *Et ſervire promittit.*

Nunquid magnum eſt, ut tibi ſerviam, cui omnis creatura ſervire tenetur? Non magnum mihi vid. ri debet ſervire tibi: ſed hoc potius magnum mihi, & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum, dignaris in ſervum recipere, & dilectis ſervis tuis adunare. *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 2.

Paſſus XIX.

Invitatur peccator ad SS. Communionem.

I. *Invitanti Chriſto reſpondet peccator animo grato,*

Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Dicit Dominus. Hæc ſunt verba tua Chriſte, veritas æterna. Quia ergo tua ſunt, & vera, gratanter mihi & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea ea edidiſti. Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, ut arctius inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad capienda tanta myſteria, me reverberat impura conſcientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat me multitudo vitiorum meorum. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 1.

II. *Humili & compuncto.*

Jubes ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam & gloriam. *Venite*, inquis, *ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem invitas, ad communionem tui sanctissimi corporis. Sed quis ego sum Domine, ut ad te præsumam accedere? Ecce, Cœli Cœlorum te non capiunt, & tu dicis; venite ad me omnes. *Lib. 4. cap. 1. §. 2.*

III. *Nec sine veniendi verecundia.*

Quid sibi vult ista piissima dignatio, & tam amicabilis invitatio? Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpius offendi benignissimam faciem tuam? Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt sancti & justi, & tu dicis: Venite ad me omnes? Nisi tu Domine hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu juberes, quis accedere attentaret? *Lib. 4. cap. 1. §. 3.*

Passus XX.

Accedit homo peccator, humiliter ac reverenter.

I. *Confessio propriæ viliatis.*

Super bonitate tua, & magna misericordia tua Domine confisus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Re-

gem

gem Cœli, ſervus ad Dominum, creatura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium Conſolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego ſum, ut præſtes mihi teipſum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu noſti ſervum tuum, & ſcis, quia nil boni in ſe habet, unde hoc illi præſtes? Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu ſic fieri juſſiſti, placet & mihi, dignatio tua, & utinam iniquitas mea non obſiſtat. *Lib.* 4. *cap.*2.§.1.

II. *Deſiderium dignæ ſumptionis, quam*

O Dulciſſime & Benigniſſime Jeſu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude pro ſuſceptione Sacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur. Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, & tamen devote ſuſcipere deſidero? Quid cogitabo melius & ſalubrius, niſi meipſum totaliter hummiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Deſpicio me & ſubijcio tibi, in profundum vilitatis meæ. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 2.

III. *Humilitas maxime procurat.*

Ecce tu Sanctus Sanctorum, & ego ſordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non

ſum

fum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu invitas ad convivinm tuum. Tu mihi dare vis Cœleſtem Cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium ſane, quam teipſum, panem vivum, qui de Cœlo deſcendiſti, & das vitam mundo. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 3.

Paſſus XXI.

Aſpirationes ſub ipſam Sacram Synaxin.

I. *Clamat de profundis miſeriæ ſuæ.*

O dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc devote deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſſitatem, quam patior, in quantis malis & vitiis jaceo; quam ſæpe ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevamine te deprecor. Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfecte conſolari, & adjuvare. Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quam pauper ſum in virtutibus. *Lib.* 4. *cap.* 16. §. 1.

II. *Implorat divinam clementiam.*

Ecce, ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans. Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam claritate præſentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & oblivionem. Erige cor meum ad te in Cœlum, & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas usque

que

que in ſeculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea, & totum bonum meum. *Lib.* 4. *cap.* 16. §. 2.

III. *Exclamat ob admirabilem Dei dignationem.*

O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus meus, creator, & vivificator omnium ſpirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare eſuriem! O felix mens & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur devote ſuſcipere, & in tui ſuſceptione, ſpirituali gaudio repleri! *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 4.

Paſſus XXII.

Affectus pii poſt SS. Communionem.

I. *Celebrat utilitates Euchariſtiæ.*

Eſt hoc altiſſimum & digniſſium Sacramentum ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frænantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 2.

II. *Orat ut ſuppleat Deus, quæ deſunt.*

Quidquid mihi deeſt, Jeſu bone, Salvator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benigne & gratioſe, qui omnes ad te dignatus es vocare dicens; *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis

tis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor & premor: & non est qui adjuvet, non est qui liberet, & salvum faciat, nisi tu Domine Deus Salvator meus: cui committo me & omnia mea, ut me custodias, & perducas in vitam æternam. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 4. & 5.

III. *Offert Deo; sed quid? omnia peccata sua:*

Domine offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commisi coram te, & sanctis Angelis tuis, a die quo primum peccare potui usque ad horam hanc, super placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas, & comburas igne charitatis tuæ, & deleas universas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meam ab omni delicto emendes, & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo. *Lib.* 4. *cap.* 9. §. 2.

IV. *Propter quæ dolet, æternumque dolebit,*

Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo, & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, ubi adsto coram te Deus meus. Omnia peccata mea mihi maxime displicent, nolo ea unquam amplius perpetrare: sed pro eis doleo & dolebo, quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere; & pro posse satisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salva animam meam, quam pretioso sanguine tuo redemisti. Ecce committo me misericordiæ tuæ,

re-

resigno me manibus tuis. Age mecum secundum bonitatem tuam, non secundum meam malitiam & iniquitatem. *Lib.* 4. *cap.* 9. §. 3.

V. *Utens Eucharista in plenissimam satisfactionem.*

Non est oblatio dignior, & satisfactio major pro peccatis diluendis, quam seipsum pure & integre, cum oblatione Corporis Christi in Missa, & in Communione Deo offerre. *Lib.* 4. *cap.* 7. §. 4. Charitas etenim Christi nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur. Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Missam audis, ac si eadem die Christus primum in uterum virginis descendens, homo factus esset: aut in cruce pendens, pro salute hominum pateretur, & moreretur. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 6.

Passus XXIII.

Non tantum utile, sed & necessarium, frequenter communicare.

I. *Communio a passionibus & vitiis curat, contra tentationes munit,*

Frequenter recurrendum est ad fontem gratiæ, & divinæ misericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus a passionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra universas tentationes & fallacias diaboli, fortior atque vigilantior effici merearis. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 1.

II.

II. *In anima vires amissas reparat.*

O admirabilis & abscondita gratia sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles; infideles autem, & peccatis servientes, experiri non possunt! In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amissa: & per peccatum deformata, redit pulchritudo. Tanta est aliquandó hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantum mens, sed & debile corpus, vires sibi præstitas sentiat ampliores. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 11.

III. *Sancta proposita confirmat.*

Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpe labor, & pecco, tam cito torpesco & deficio; ut per frequentes orationes & confessiones, ac sacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem & accendam; ne forte dlutius abstinendo, a sancto proposito defluam. *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 2.

IV. *Retrahit a malo, confortat in bono.*

Proni enim sunt sensus hominis ad malum, ab adolescentia sua, & nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora. Retrahit ergo sancta Communio a malo, & confortat in bono. Si enim modo tam sæpe negligens sum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, si medelam non sumerem, & tam grande juvamen non quærerem? *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 3.

Pas-

Paſſus XXIV.

Votum peccatoris: ejusdemque Oratio pro offenſis.

I. *Cupit pro ſe orare omnes ſacerdotes, & devote communicantes.*

Accipe vota mea Domine Deus meus. Quicumque reverenter ac devote altiſſimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & miſericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore ſuppliciter exorent. Cumque optata devotione, ac fruibili unione potiti fuerint, & bene conſolati, & mirifice refecti, de ſacra menſa cœleſti abſceſſerint, mei pauperis recordari dignentur. *Lib.* 4. *cap.* 17. §. 5.

II. *Orat pro offendentibus & offenſis.*

Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt: pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis ſcienter vel ignoranter, ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones. *Lib.* 4. *cap.* 9. §. 6.

III. *Petit mutuam vigere charitatem.*

Aufer Domine a cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere. Miſerere, miſerere Domine

ne misericordiam tuam poscentibus, da gratiam indigentibus, & fac nos tales existere, ut simus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen. *Lib.* 4. *cap.* 9. §. 6.

Passus XXV.

De nova & interna conversatione.

I. *Vere se convertere ad Deum,*

Regnum Dei intra vos est, dicit Dominus. Convertere te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miserum mundum, & inveniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Est enim regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu Sancto, quod non datur impiis. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 1.

II. *Quis tandem possit?*

Amator Jesu & veritatis, & verus internus & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum libere convertere, & elevare supra se ipsum in spiritu, ac fruitive quiescere. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 6.

III. *Et quo fructu fiat.*

Sicut ferrum missum in ignem, amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integre ad Deum se convertens, a torpore exuitur, & in novum hominem transmutatur. *Lib.* 2. *cap.* 4. §. 2.

Paſſus XXVI.

De neceſſitate gratiæ divinæ, ad novam converſationem.

I. *Summa gratiæ neceſſitas:*

Domine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam & neceſſariam ad ſalutem: ut vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivam me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere paſſionibus ejus, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia, cordi meo ardenter infuſa. Opus eſt gratia tua & magna gratia, ut vincatur natura ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 1. & 2.

II. *Sine qua totus homuncio nil eſt.*

Nulla eſt ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas. Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas. Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas, Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati vero, erigimur & vivimus, Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed a te accendimur. *Lib.* 3. *cap.* 14. §. 2.

III. *Orationes ſæpius dicendæ.*

Robora me cœleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro ſpiritui necdum plene ſubacta, prævaleat dominari; adverſus quam certare opor-

tebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 3. Emitte lucem tuam, & veritatem, ut luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cœleſti: miniſtra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleva mentem preſſam mole peccatorum, & ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: ut guſtata ſuavitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare. *Lib.* 3. *cap.* 23. §. 9. Concede mihi, benigniſſime Jeſu, gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque in finem usque perſeveret. *Lib.* 3. *cap.* 15. §. 3. Fiat Domine mihi poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam. *Lib.* 3. *cap.* 19. §. 4.

Paſſus XXVII.

Efficax & quotidiana renovatio propoſitorum.

I. *Tantus eſt profectus noſter, quantum eſt propoſitum; Nunquam deſertum,*

Secundum propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri: & multa diligentia opus eſt, bene proficere volenti. Quod ſi fortiter proponens, ſæpe deficit: quid ille, qui raro aut minus fixe aliquid proponit? Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Juſtorum propoſitum in gratia Dei potius, quam in propria ſapientia pendet: in quo ſemper confidunt, quidquid arripiunt.

In

In gratia Dei fundatum,

Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via ejus. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 2.

II. *Et quotidie renovatum,*

Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare: quasi hodie primum ad conversionem veniss'emus, atque dicere; Adjuva me Domine Deus in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est, quod hactenus feci. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 1.

III. *Adversus gulam.*

Accinge te sicut vir, contra diabolicas nequitias. Frena gulam, & omnem carnis inclinationem facilius frenabis.

Et otium præcipue.

Nunquam sis ex toto otiosus; sed aut legens aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 4.

Passus XXVIII.

De nimia fragilitate naturæ corruptæ.

I. *Fragilitatem meam nimiam*

Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 4. Occasiones hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt. *Lib.* 1. *cap.* 16. §. 4.

II. *Confitebor Deo,*

Confitebor adverſum me injuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatam meam. Sæpe parva res eſt, quæ me dejicit & contriſtat. Propono me fortiter acturum, ſed cum modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit. Valde vilis quandoque res eſt, unde gravis tentatio provenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, cum non ſentio, invenio me nonnunquam pœne devictum ex levi flatu. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 1.

III. *Ut miſereatur mei.*

Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam. Miſerere, & eripe me de luto, ut non infigar, non permaneam dejectus usquequaque. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 2. Utinam fortiſſime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, aſſiſtasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit. *Ibid.* §. 3. Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala ſufficit? Si prævisa ſæpe etiam lædunt, quid improviſa, niſi graviter feriunt? *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 3.

Paſſus XXIX.

De facili relapſu in priſtina peccata.

I. *Tam facilis in priora relapſus,*

O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Merito ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec unquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles & inſtabiles ſumus. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 6.

II.

II. *Cauſa eſt meæ confuſionis:*

Hoc eſt, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quod tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus. Etſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie vivere in lite. Et hinc nota mihi ſit infirmitas mea: quia multo facilius irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quam diſcedunt. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 2.

III. *Et clamoris ad Deum.*

Tu autem Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum ſemper bonus, juſtus & ſanctus, bene, juſte, ac ſancte agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus, quam ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Verum tamen cito melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat. *Lib.* 3. *cap.* 40. §. 3.

Paſſus XXX.

Examen conſcientiæ generale quotidie faciendum.

Quoties per diem faciendum.

Si non continue te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minus ſemel in die, mane videlicet aut veſpere. Mane propone, veſpere diſcu-

cute mores tuos, qualis hodie fuisti in verbo, opere & cogitatione, quia in his sæpius forsitan offendisti Deum & proximum. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 4. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuose. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 11.

Examinis generalis modus, particulas seu puncta quinque complectentis.

PUNCTUM PRIMUM.

Deo pro beneficiis acceptis, gratiæ agendæ.

Gratiæ agendæ Deo.

Da mihi Domine, cum magna reverentia ac diligenti consideratione beneficia tua, tam in generali quam in speciali memorari; ut digne tibi ex hinc, valeam gratias referre. Verum scio, & confiteor, nec pro minimo puncto, me posse debitas gratiarum laudes persolvere. Minor ego sum, omnibus bonis mihi præstitis: & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, a quo bona cuncta accepimus. Et si alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt: & sine te, nec minimum potest haberi. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. *Lib.* 3. *cap.* 22. §. 1. 2. 3.

PUNC-

PUNCTUM SECUNDUM.

Pro cognitione & expulsione peccatorum gratia flagitanda.

Postulanda peccatorum cognitio.

Clarifica me, Jesu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras universas. *Lib.* 3. *cap.* 23. §. 4. Ego sum pauperrimus servulus tuus & abjectus vermiculus: multo pauperior & contemptibilior, quam scio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu solus bonus, justus & sanctus; tu omnia potes, omnia præstas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens. Reminiscere miserationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua. *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 6.

PUNCTUM TERTIUM.

De admissis præsenti die peccatis, rationem ab anima nostra exigere.

Ad trutinam vocandum, quid cogitaris, dixeris, feceris.

Discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his fæpius forsitan offendisti Deum & proximum. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 4.

Hanc ad rem serviet etiam perfectis hæc, quam ex lib. 4. *cap.* 7. §. 2. *subdimus,*

Tabella Peccatorum & Defectuum.

1. Ingemisce, & dole, quod adhuc ita carnalis sis & mundanus.

2. Tam immortificatus a paſſionibus.
3. Tam plenus concupiſcentiarum motibus.
4. Tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus.
5. Tam ſæpe multis vanis phantaſiis implicatus.
6. Tam multum inclinatus ad exteriora.
7. Tam negligens ad interiora.
8. Tam levis ad riſum & diſſolutionem.
9. Tam durus ad fletum & compunctionem.
10. Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda.
11. Tam ſegnis ad rigorem & fervorem.
12. Tam curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda.
13. Tam remiſſus ad humilia, & abjecta amplectenda.
14. Tam cupidus ad multa habenda.
15. Tam parcus ad dandum.
16. Tam tenax ad retinendum.
17. Tam inconſideratus in loquendo.
18. Tam incontinens in tacendo.
19. Tam incompoſitus in moribus.
20. Tam importunus in actibus.
21. Tam effuſus ſuper cibum.
22. Tam ſurdus ad Dei verbum.
23. Tam velox ad quietem.
24. Tam tardus ad laborem.
25. Tam vigilans ad fabulas.
26. Tam ſomnolentus ad vigilias ſacras.
27. Tam feſtinus ad finem.
28. Tam vagus ad attendendum.
29. Tam negligens in horis perſolvendis.
30. Tam tepidus in celebrando.
31. Tam aridus in communicando.
32. Tam cito diſtractus.
33. Tam raro plene tibi collectus.

34. Tam ſubito commotus ad iram.
35. Tam facilis ad alterius diſplicentiam.
36. Tam pronus ad judicandum.
37. Tam rigidus ad arguendum.
38. Tam lætus ad proſpera.
39. Tam debilis in adverſis.
40. Tam ſæpe multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens. *Lib.4.cap.7.§.2.*

PUNCTUM QUARTUM.

Poſcere veniam de delictis.

Veniam poſce de præteritis.

Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas & gemas. Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis, cunctas confitere paſſionum tuarum miſerias. *Lib.* 4. *cap.* 7. §. 1.

In vera contritione & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira, & occurrunt ſibi mutuo in oſculo ſancto Deus & pœnitens anima. *Lib.*3.*cap.*52.§.3.

PUNCTUM QUINTUM.

Proponere cum Dei gratia emendationem.

Propone de futuris.

His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſſis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi. *Lib.* 4. *cap.* 7. §. 3.

Si

Si fecerit homo, quod in ſe eſt, & vere pœnituerit; quotiescunque pro venia & gratia ad me acceſſerit, vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed ut magis convertatur & vivat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor amplius, ſed cuncta ſibi indulta erunt. *Lib.* 4. *cap.* 7. §. 4.

Paſſus XXXI.

Examen particulare, ad faciliorem & celeriorem peccati, ſeu vitii cujusvis extirpationem.

I. *Neceſſitas hujus examinis.*

Proh dolor! ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera noſtra, diſtricta examinatione trutinamus. Ubi jacent affectus noſtri, non attendimus: & quam impura ſint omnia, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluvium magnum. Cum ergo interior affectus noſter mulum corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde, procedit fructus bonæ vitæ. *Lib.* 3. *cap.* 31. §. 4.

II. *Modus & materia circa quam.*

Conemur, quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt. Exteriora noſtra & interiora pariter, nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda; quia utraque expediunt ad profectum. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 3.

III.

III. *Fructus.*

Si tantum in exterioribus obſervantiis, profectum religionis ponimus, cito finem habebit devotio noſtra. Sed ad radicem ſecurim ponamus, ut purgati a paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus. *Lib.* I. *cap.* II. §. 4. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum levitate & gaudio. *cap. eod.* §. 5.

IV.

Si omni anno, unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur. Sed modo e contrario ſæpe ſentimus; ut meliores & puriores in initio converſionis, nos fuiſſe inveniamus, quam poſt multos annos profeſſionis. *Lib.* I. *cap.* II. §. 5.

Paſſus XXXII.

Examen pro ſuo cujusque ſtatu, certis temporibus anni renovandum.

I. *Alia aliis, vel alias conducunt.*

Non poſſunt omnes habere unum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi, magis deſervit. Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis, magis ſapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, cum triſtamur, libet cogitare, & alia, cum læti in Domino fuerimus. *Lib.* I. *cap.* 19. §. 5.

II. *Inſtituenda renovatio, ac ſi mors immineret:*

Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia: & ſanctorum ſuffragia ferventius implo-

ploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi, & ad æternum festum perventuri. Ideoque sollicite nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotius conversari, atque omnem observantiam strictius custodire, tanquam in brevi præmium laboris nostri a Deo percepturi. *Lib.* I. *cap.* 19. §. 6.

III. *Qua non secuta, quid cogitandum.*

Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus servus (ait Evangelista Lucas) quem, cum venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum. *Lib.* I. *cap.* 19. §. 7.

Passus XXXIII.

De sancta cordis compunctione.

I. *Commoda sanctæ compunctionis.*

Date ad cordis compunctionem, & invenies devotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio cito perdere consuevit. Mirum est, quod homo potest unquam perfecte in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat, & pensat. *Lib.* I. *cap.* 21. §. 1.

II. *Incommoda neglectæ,*

Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ do-

dolores: ſed ſæpe vane ridemus, quando merito flere deberemus. Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem ſe recolligere ſanæ compunctionis. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 2.

III. *Materia ſufficiens compunctionis.*

Quando homo eſt perfecte, compunctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi. Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit, quia nemo ſine tribulatione hic vivit. Et quanto ſtrictius ſeſe conſiderat, tanto amplius dolet. Materiæ juſti doloris & internæ compunctionis, ſunt peccata ac vitia noſtra, quibus ita involuti jacemus, ut raro cœleſtia contemplari valeamus. *Lib.* 1. *Cap.* 21. §. 4.

IV. *Affectus.*

Nolo conſolationem, qnæ mihi aufert compunctionem. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 3. Opto magis ſentire compunctionem, quam ſcire ejus definitionem. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 3.

Paſſus XXXIV.

De ratione conſervandi ſpiritum compunctionis.

I. *Vera ſui cognitione.*

Da Deo, quod Dei eſt: & tibi adſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa deberi ſentias. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 3.

II.

II. *Solitudine.*

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: *In cubilibus veſtris compungimini*: In cella invenies, quod deforis ſæpius amittes. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 5.

III. *Lectione accomoda.*

Quære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quam occupationem. *Lib.* 1. *c.* 20. §. 1.

IV. *Oratione devota.*

Fili pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Dei vacationem, omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 1.

Paſſus XXXV.

De commodis ſanctæ compunctionis.

I. *Conſolatio cœleſtis.*

Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 5. Tamen quod divinas con-

ſo-

solationes non habemus, aut rarius sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abjicimus, *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 3.

II. *Intellectus divinarum Scripturarum.*

In silentio & quiete proficit anima devota, & discit abscondita Scripturarum. Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet, ut Conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni sæculari tumultu degit. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 6.

III. *Unctio Spiritus.*

Sæpe est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi, in lacrymis, in mensura. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 6.

IV. *Colloquium ex affectu.*

Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Quomodo possum me tolerare in hac misera vita: nisi me confortaverit misericordia & gratia tua? Noli avertere faciem tuam a me: noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te digne & humiliter conversari: quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognovisti, antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 6. & 7.

Pas-

Paſſus XXXVI.

De bono timoris Dei.

I. *Timor Dei neceſſarius ad profectum;*

Si vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 1. Non vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei, cum bona conſcientia. *Ib.* §. 2.

II. *Et ad gratiam Dei conſervandam:*

Non ſatis diſcrete agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 3.

III. *Immo ad perſeverandum in bono,*

Bonum eſt, ut, ſi necdum amor a malo te revocat, ſaltem timor gehennalis coerceat. Qui vero timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citius incurret. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 7.

IV. *Omnium Sanctorum exemplo.*

Semper Sanctorum ſecuritas plena timoris Dei extitit. Nec eo minus ſolliciti, & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 3.

Paſſus XXXVII.

De diligenti cuſtodia ſui ipſius.

I. *Ne cito perdas, quod vix tandem acquiſitum.*

Cito poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 6. Eſto vigilans & diligens in Dei ſervitio: & cogita frequenter: ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti? Nonne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imo perpetuam lætitiam invenies. Si tu permanſeris fidelis & fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 1.

II. *Quidquid ſit de aliis hominibus;*

Vigila ſuper te ipſum, excita te ipſum, admone te ipſum; & quidquid de aliis ſit, non negligas te ipſum. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 11. Cave a multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. *Lib.* 4. *cap.* 12. §. 4.

III. *De cæteris omnibus rebus, tu tui curam gere.*

Internus homo ſui ipſius curam omnibus curis anteponit: & qui ſibi ipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad te ipſum ſpecialiter reſpexeris. Si tibi & Deo totaliter

intendis, modicum te movebit, quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profeciſti? Si debes habere pacem, & unionem veram: oportet, quod totum adhuc postponas, & te solum præ oculis habeas. *Lib.* 2. *cap.* 5. §. 2.

Passus XXXVIII.

De tepore profligando.

I. *Tepidus parva metuit.*

Si incipis tepeſcere, incipies male habere. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 11. Quando homo incipit tepeſcere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem. *Lib.* 2. *cap.* 4. §. 3.

Patitur anguſtias undique.

Religioſus negligens & tepidus, habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam vivens, gravi patet ruinæ. Qui laxiora quærit & remiſſiora, ſemper in anguſtiis erit: quia aut unum, aut reliquum ſibi diſplicebit. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 7.

II. *Magnum ſibi accerſit malum:*

Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam mane? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit & ſecuritas, cum necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis, in converſatione noſtra. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 7.

III.

III. *Aliis triſtitiam.*

Quam triſte eſt & grave, videre inordinate ambulantes: qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent. Quam nocivum eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non commiſſa ſenſum inclinare! Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes, inſpecta vita Jeſu Chriſti, quia necdum magis illi te conformare ſtuduiſti. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 5. & 6.

IV. *Obligatio proficiendi,*

Fervor & profectns noſter quotidie deberet creſcere; ſed nunc pro magno videtur: ſi quis primi fervoris partem poſſit retinere. *Lib.* 1. *cap,* 11. § 5. Jam magnus putatur, ſi quis transgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit. Ah tepor & negligentia ſtatus noſtri! quod tam cito declinamus a priſtino fervore; & jam tædet vivere, præ laſſitudine & tepore. Utinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti devotorum. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 5. & 6.

V. *Et memoria mortis excitant tepentes.*

Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitæ cogitares, non dubium, quin ferventius te emendares. Si etiam futuras inferni ſive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo, quod libenter laborem & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 5.

DE MEMORIA NOVISSIMORUM.

Paſſus XXXIX.

Mortem non procul abeſſe.

I. *Homo brevi vivens tempore,*

Valde cito erit tecum hic factum: vide aliter, quomodo te habeas. Hodie homo eſt, & cras non comparet. Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam cito tranſit a mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod ſolum præſentia meditatur, & futura non magis prævidet. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 1.

II. *Nullum tempus ſibi certo polliceatur,*

Cum mane fuerit, puta te ad veſperum non perventurum. Veſpere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat. Multi ſubito & improviſe moriuntur: nam hora, qua non putatur, Filius hominis venturus eſt. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 3.

III. *Quotidianis exemplis doctus.*

Quam multi decepti ſunt, & inſperate de corpore extracti? Quoties audiſti a dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tanquam umbra ſubito pertranſit. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 7.

Paſſus XL.

Bonæ conſcientiæ, mortem horrori non eſſe.

I. *Homo bonus mortem non timet:*

Si bonam conſcientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius eſſet, peccata cavere, quam mortem fugere. *Lib.* I. *cap.* 23. §. 1.

II. *Sed ad eam ſe diſponit.*

Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit. *Lib.* I. *cap.* 23. §. 2.

III. *Talis jam, qualis tunc eſſe cupit.*

Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte. Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens diſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cujuslibet adverſitatis pro amore Chriſti. *Lib.* I. *cap.* 23. §. 4.

Paſſus XLI.

Quid faciendum ante Mortem?

I. *Sic te geras, quaſi hodie moriturus,*

Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie eſſes moriturus. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta, & qui ſcis, ſi craſtinum habebis? *Lib.* I. *cap.* 23. §. 1.

II. *Simili cæteris conditione.*

Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem transibis viam. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 2.

III. *Bona operare, dum sanus es;*

Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmitatus, nescio, quid poteris. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 4. Pauci ex infirmitate meliorantur: sic & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur. *Ibidem.*

IV. *Dum tempus habes acceptabile.*

Melius est nunc tempestive providere, & aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio post mortem sperare. Nunc tempus est valde pretiosum, nunc sunt dies salutis, nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas! *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 5.

V. *Semper memento mori.*

Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 11. Non habes hic manentem civitatem; & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intime fueris unitus. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 3.

Passus XLII.

Sensa hominis in articulo mortis.

I. *De tota vita præterita.*

Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præteri-

ri-

rita: & valde dolebis, quod tam negligens & remiſſus fuiſti. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 3.

II. *De anguſto tempore emendationis.*

Veniet, quando unum diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis, & neſcio, an impetrabis. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 5.

III. *Ergo jam time, ne timeas tunc.*

Eja chariſſime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, ſi modo ſemper timoratus fueris, & ſuſpectus de morte. Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere quam timere. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 6.

IV. *Jam affectus tuos depone.*

O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animns, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 2.

Paſſus XLIII.

Quid futurum poſt mortem?

I. *Nulla tui memoria.*

Cum homo ſublatus fuerit ab oculis, etiam cito tranſit a mente. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 1. Quis memorabitur tui poſt mortem? & quis orabit pro te? Age, age nunc chariſſime, quidquid agere potes; quia neſcis, quando morieris: neſcis etiam, quid te poſt mortem ſequetur. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 8.

II. *Incuria tuorum amicorum.*

Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem; quia citius obliviſcentur tui homines, quam æſtimas. Si non es pro te ipſo ſolicitus modo, quis erit pro te ſolicitus in futuro? *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 5.

III. *Translatio munerum ad alios.*

Dic mihi, ubi ſunt modo omnes illi domini & magiſtri, quos bene noviſti, dum adhuc viverent, & ſtudiis florerent? Jam eorum præbendas alii poſſident; & neſcio, utrum de eis recogitent. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modo de illis tacetur. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 5. O quam cito tranſit gloria mundi! *Ibid.* §. 6.

Paſſus LXIV.

Diſpoſitiones ad felicem mortem.

I. *Cura rerum cœleſtium.*

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Præter ſalutem tuam, nihil cogites: ſolum quæ Dei ſunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 8.

II. *Contemptus mundanarum.*

Diſce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Chriſto. Diſce nunc omnia contemnere, ut tunc poſſis libere ad Chriſtum pergere. Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam. *Lib.* 1, *cap.* 23. §. 6.

III.

III. *Status peregrinationis in hoc orbe.*

Serva te tanquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis. Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic mauentem civitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum poſt mortem feliciter tranſire. Amen. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 9.

Paſſus XLV.

Ignis vivus ex meditatione mortis excuſſus.

I. *Quid cogitas diu vivere?*

Ah ſtulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas hic ſecurum? Quam multi decepti ſunt, & inſperate de corpore extracti? *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 7. Subeat in animum hic divitis cujusdam mors, qui dixit animæ ſuæ; *Anima, habes multa bona poſita in annos plurimos: requieſce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: ſtulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem paraſti, cujus eruut?*

II. *Cum ſæpe non proſit diu vivere.*

Quid prodeſt diu vivere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpe culpam magis auget. Utinam per unam diem bene eſſemus converſati in hoc mundo. Multi annos computant converſionis, ſed ſæpe parvus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutius vivere. *Lib.* 1. *cap.* 23. §. 2.

III.

III. *Quid juvant honor & voluptas?*

Si usque in hodiernum diem, semper in honoribus & voluptatibus vixisses; quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 7.

IV. *Transeunt omnia, & tu cum eis.*

Quid hic circumspicis, cum iste non sit locus tuæ requietionis: in cœlestibus debet esse habitatio tua, & sicut in transitu, cuncta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia, & tu cum eis pariter, vide ut non inhæreas: ne capiaris, & pereas. Apud altissimnm sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum sine remissione dirigatur. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 4.

Passus XLVI.

DE JUDICIO.

Semper illius memoriam habendam.

I. *Quia DEus judex Justus,*

In omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis judicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit: sed quod justum est, judicabit. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 1.

II. *Qui omnia mala tua scit:*

O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti, qui interdum formidas vultum hominis iratiſ? *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 1.

III.

III. *Et te nemo, nemo defendet.*

Ut quid non prævides tibi in die Judicii, quando nemo poterit per alium excusari, vel defendi: sed unusquisque, sufficiens onus erit sibi ipsi? L*ib.* 1. *cap.* 24. §. 1.

Passus XLVII.

Quid agendum ante, quam detur Judicium.

I. *Utendum tempore acceptabili.*

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus axaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus. L*ib.* 1. *cap.* 24. §. 1.

II. *Evellendus amor carnis.*

Melius est modo purgare peccata, & vitia resecare, quam in futuro purganda reservare. Vere nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus. L*ib.* 1. *cap.* 24. §. 2.

III. *Sustinenda modica.*

Esto modo solicitus & dolens, pro peccatis tuis: ut in die judicii, securus sis cum beatis. L*ib.* 1. *cap.* 24. §. 4. Disce te nunc in modico pati, ut tunc a gravioribus valeas liberari. Hic primum proba, quid possis postea. *Ibid.* §. 6.

Passus XLVIII.

Quibus judicium formidabile futurum; quibus non?

I. *Nihil formidabunt servi crucis:*

Qui modo libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione

æternæ

æternæ damnationis. Hoc ſignum crucis erit in cœlo, cum Dominus ad judicandum venerit. Tunc omnes ſervi crucis, qui ſe crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Chriſtum judicem, cum magna fiducia. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 1.

II. *Nihil juſtus humilis, pauper.*

Tunc juſti ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos, qui ſe auguſtiaverunt, & depreſſerunt. Tunc ſtabit ad judicandum, qui modo ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 4.

III. *Nihil deſpectus propter Chriſtum, patiens, devotus, carnis oſor.*

Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas opilabit os ſuum. Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quam ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita. *L.* 1. *c.* 24. §. 5.

Paſſus XLIX.

Quæ tunc futura ſint ſolatio.

I. *Paupertas, patientia, obedientia.*

Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatium. Tunc juvabit plus conſtans patientia, quam omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur ſimplex obedientia, quam omnis ſæcularis aſtutia. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 5.

II.

II. *Bona conſcientia, contemptus divitiarum, oratio devota.*

Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quam docta Philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quam ſuper delicata comeſtione. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 6.

III. *Silentium, opera bona, pœnitentia.*

Tunc potius gaudebis de ſervato ſilentio, quam de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 6.

Paſſus L.

De pœnis peccatorum in Inferno

I. *Peccator pœnas in Inferno*

Quid merui pro peccatis meis, niſi Infernum & ignem æternum? *Lib.* 3. *cap.* 52, §. 2. Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua? Quanto amplius tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris; tanto durius poſtea lues, & majorem materiam comburendi reſervas. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 3.

II. *Dabit graviſſimas,*

Ibi erit una hora gravior in pœna, quam hic centum anni in amariſſima pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hic tamen interdum ceſsatur a laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 4.

III.

III. *Et peccatis proportionatas.*

In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur. Ibi acedioſi, ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi ingenti ſiti ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & avari, miſerrima egeſtate arctabuntur. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 3. & 4.

Paſſus LI.

Strictura chalybis, ex Inferni conſideratione ignitæ.

I. *Si qua dura hic ſunt, duriora ibi.*

Durus multis hic videtur ſermo: abnega temet ipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Jeſum. Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite a me maledicti in ignem æternum. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 1.

II. *Si jam parum pati, difficile; quid æternum?*

Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si te modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 6.

III.

III. *Ferendum igitur.*

Ut ergo æterna futura ſupplicia poſſis evadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. *Lib.* 3. *cap.* 12. §. 2.

Paſſus LII.

De Purgatorio hujus & alterius vitæ.

I. *Comparatione Purgatorii, pati eſt facile.*

Oportet te tranſire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. *Lib.* 1. *Cap.* 22. §. 5. Si dixeris, te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem Purgatorii? De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum. *Lib.* 3. *Cap.* 12. §. 2.

II. *Quod ſit Purgatorium in hoc mundo?*

Habet magnum & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quam de ſua injuria: qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miſeretur, quam iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubjugare conatur. *Lib.* 1. *Cap.* 24. §. 2.

III. *Oblatio ad patiendum, exemplo Chriſti.*

Domine quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maxime implendo præceptum Patris tui: dignum eſt, ut ego miſellus peccator ſecundum voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec

ipſe

ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ pro ſalute mea portem. Nam etſi oneroſa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen jam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior & clarior. Sed & multo magis conſolatoria, quam olim in lege vetere fuerat, cum porta cœli clauſa perſiſteret: & obſcurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant. Sed neque qui tunc juſti erant & ſalvandi, ante Paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introire. *Lib.* 3. *cap.* 18. §. 2.

Paſſus LIII.

Quid augeat, minuatque metum Noviſſimorum?

I. *Minuit Amor Dei: auget Peccatum.*

Qui Deum ex toto corde amat; nec Mortem, nec Infernum metuit: quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, ſi mortem & judicium timeat. *Lib.* 1. *cap.* 24. §. 7.

II. *Minuit Patientia,*

Pro amore Dei, debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones. Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Chriſti tironem: hæc fabricant cœleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione. *Lib.* 3. *cap.* 35. §. 2.

III.

III. *Præsertim alacris.*

Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo: tunc bene tecum esse æstima, quia invenisti Paradisum in terra. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 11. Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet. *Lib.* 1. *cap.* 12. §. 1.

Passus LIV.

Fructus ex meditatione Novissimorum, velox & seria vitæ emendatio sine torpore.

I. *Dic cum Davide; Nunc cœpi.*

Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus & horam. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est vitam emendandi. *Lib.* 1. *cap* 22. § 4. & 5.

II. *Bene spera.*

Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies: sed securitatem capere non oprtet, ne torpeas, aut elatus fias. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 1.

III. *Exercitia temere non omitte.*

Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si autem tœdio animi, aut negligentia, faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nocivum sentietur. *Lib.* 1. *cap.* 19. §, 3.

Paſſus LV.

De præcipua remora Emendationis: & de adminiculis ejusdem.

I. *Unum quod retrahit.*

Unum eſt, quod multos a profectu, & fervenţi emendatione retrahit: Horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enimvero illi maxime præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia, & contraria ſunt, virilius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſe ipſum vincit, & in ſpiritu mortificat. Sed non omnes habent æque multum, ad vincendum & mortificandum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes. *Lib.* 1. *cap.* 25 §. 3. & 4.

II. *Duo, quæ plurimum promovent.*

Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitioſe inclinatur: & ſerventer inſtare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis diſplicent. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 4.

III. *Junctis exemplis & bonorum & malorum.*

Ubique profectum tuum capias: ut ſi bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehenſibile conſideraveris, cave, ne idem facias; aut ſi aliquando feciſti, citius emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab aliis notaris. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 5.

VIÆ

VIÆ PURGATIVÆ SEMITA SECUNDA:

Qua viriliter contra tentationes pugnandum, ne in priſtina peccata homo relabatur.

Paſſus LVI.

Nullus homo liber a Tentationibus.

I. *Quia diabolus non dormit?*

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideo non ceſſes te præparare ad certamen, quia a dextris & a ſiniſtris hoſtes ſunt, qui nunquam quieſcunt. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 8. Antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, a tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi forte in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate & orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem. *Lib.* 3. *cap.* 39. §. 3.

II. *Nec caro adhuc mortua:*

Non eſt homo ſecurus a tentationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis eſt, unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 3.

III. *Hinc illæ perpetuæ tentationes.*

Una tentatione seu tribulatione recedente, alia supervenit: & semper aliquid ad patiendam habebimus, nam bonum felicitatis primordialis perdidimus. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 3.

Passus LVII.

Nullo tempore, nullo loco quis immunis a tentationibus.

I. *Omnes sancti sunt tentati.*

Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plene eis carere non possumus. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 7.

II. *Immo hæc est via Sanctorum.*

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes transierunt, & profecerunt. Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt, & defecerunt. Non est aliquis Ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes, vel adversitates. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 2.

III. *Non igitur alia inquirenda.*

Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit, vel Papa. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 1.

Paſſus LVIII.

Eorum qui tentantur, varia genera.

I. *Quod ad tempus.*

Quidam in principio converſionis ſuæ, graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine. Quidam vero, quaſi per totam vitam ſuam male habent. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 6.

II. *Quod ad modum.*

Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundum divinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem; quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 6.

III. *Omnium tamen finis* Proventus.

Ideo non debemus deſperare, cum tentamur: ſed eo ferventius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique ſecundum dictum Pauli, talem facit cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 7.

IV. *Eſt & diverſitas in eodem homine.*

Quidam a magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in parvis quotidianis ſæpe vincuntur: ut humiliati, nunquam de ſeipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 8.

Paſſus LIX.

Oratio, primum generale remedium contra tentationes.

I. *Oratio ſemper neceſſaria eſt;*

Quamdiu in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus. Unde in Job ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita humana ſuper terram. Ideo unusquisque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus; ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed circuit quærens, quem devoret. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 1.

II. *Præſertim malis cogitationibus depellendis,*

Oratio contra tentationes malas.

Domine Deus meus, ne elongeris a me: Deus meus in auxilium meum reſpice: quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas? Ego inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam januam carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi. Fac Domine, ut loqueris: & fugiant a facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam expectare. *Lib.* 3. *cap.* 23. §. 3.

III. *Et illuminationi mentis impetrandæ.*

Oratio pro illuminatione mentis.

Clarifica me, Jesu bone, claritate interni luminis, & educ de habitaculo cordis mei, tenebras universas. Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura. Impera ventis & tempestatibus: dic mari: Quiesce: & Aquiloni; Ne flaveris: & erit tranquillitas magna. L.3.c.23.§.4.

Passus LX.

Patientia & humilitate (quæ sunt alia duo generalia remedia) vinci tentationes, & non fuga.

I. *Tentatos scutum Patientiæ protegit:*

Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) melius superabis, quam cum duritia & importunitate propria. *Lib.* I. *cap.* 13. §. 4. Fili, nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris, & a dextris & a sinistris impugnaris. Si ergo non uteris undique scuto Patientiæ, non eris diu sine vulnere. Insuper si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversus objecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria. *Lib.* 3. *cap.* 35. §. 1.

II. *Humilitas ſalvat & exaltat:*

Humiliemus animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſalvabit, & exaltabit, *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 7. Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt ejus depreſſionem, levat ad gloriam. *Lib.* 2. *cap.* 2. § 2.

III. *Fuga nihil prodeſt.*

Multi quærunt tentationes fugere, & gravius incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 3.

Paſſus LXI.

Quartum generale remedium, vigilantia circa initium & progreſſum Tentationis.

I. *Principiis obſtandum.*

Vigilandum eſt, præcipue circa initium tentationis: quia tunc facilius hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur: ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit:

Principiis obſta; ſero medicina paratur:
Cum mala per longas invaluere moras.

Lib. 1. *cap.* 13. §. 5.

II. *Progreſſus tentationis.*

Nam primo occurit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: poſtea delectatio, & mo-

motus pravus, & assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 5.

III. *Damna torporis.*

Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 5.

Passus LXII.

Generale remedium quintuu & sextum; uti consilio aliorum, & securim ponere ad radicem.

I. *Necesse, consulere virum discretum,*

Qui adhuc novi sunt, & imperiti, in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 2.

II. *Mansuetum, suavem,*

Sæpius accipe consilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: sed consolationem ingere, sicut tibi optares fieri. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 4.

Sapientem & conscientiosum.

Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potius a meliore instrui, quam tuas adinventiones sequi. *Lib.* 1. *cap.* 4. §. 2. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabolæ seniorum; sine causa enim non proferuntur. *Lib.* 1. *cap.* 5. §. 1.

III.

III. *Niſi evellatur radix, tentatio repullulat.*

Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem evellit, parum proficiet: imo citius ad eum tentationes redibunt, & pejus ſentiet. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 4.

Paſſus LXIII.

Origo duplex omnium Tentationum malarum.

I. *Prima, Inconſtantia animi.*

Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi, & parva ad Deum confidentia. Quia ſicut navis ſine gubernaculo, hinc inde a fluctibus impellitur; ita homo remiſsus, & ſuum propoſitnm deſerens, varie tentatur. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 5.

II. *Altera parva in Deum confidentia:*

Fili, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cum tibi non fuerit bene. Hoc eſt, quod maxime conſolationem impedit cœleſtem, quia tardius te convertis ad orationem. Nam antequam me intente roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 1.

III. *Qui tamen unus eſt omnia.*

Ideoque fit, ut parum omnia proſint, donec advertas, quia ego ſum, qui eruo ſperantes in me: nec eſt extra me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 1.

IV.

IV. *Affectus & colloquium.*

Domine, quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? ant quod majus solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cœlo? Nonne tu Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus? ubi mihi bene fuit sine te? aut quando male esse potuit, præsente te? ubi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es. *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 1.

Passus LXIV.

Utiles tentationes, in singulis viis vitæ spiritalis.

I. *Utilitas tentationum in via Purgativa.*

Sunt tentationes homini sæpe valde utiles, licet molestæ sint, & graves: quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 2. Quando male habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 5.

II. *In via Illuminativa.*

Ignis probat ferrum, & tentatio hominem justum. Nescimus sæpe, quid possumus: sed tentatio aperit, quid sumus. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 5. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantum profecit, & ibi majus meritum existit, & virtus melius patescit. Nec magnum est, si homo devotus sit & fervidus, cum gravitatem non sentit: sed si tempore adversitatis, patienter se sustinet, spes magni profectus erit. *Lib.* & *cap. eod.* §. 8.

III.

III. *In via Unitiva.*

Nullus Sanctus fuit tam alte raptus & illuminatus, qui prius vel poſtea, non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatioue. Solet enim ſequentis conſolationis, tentatio præcedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis cœleſtis promittitur conſolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ. Datur etiam conſolatio divina, ut homo fortior ſit ad ſuſtinendum adverſa. Sequitur etiam tentatio, ne ſe elevet de bono. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 7. & 8.

Paſſus LXV.

Utilitates aliæ, provenientes ex tentationibus.

I. *Homo tentatus cognoſcit, Deum eſſe ſibi neceſſarium.*

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil ſe poſſe deprehendit. *Lib.* 1. *cap.* 12. §. 2.

II. *Gemit, & orat:*

Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutius vivere, & mortem optat venire: ut poſſit diſſolvi, & cum Chriſto eſſe. Tunc etiam bene advertit, perfectam ſecuritatem, & plenam pacem in mundo non poſſe conſtare. *Lib.* 1. *cap.* 12. §. 2.

III.

III. *Sed animatur a Deo.*

Sed jam resumpto spiritu post tempestatem, reconvalesce in luce miserationum mearum: quia prope sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non solum integre, sed & abundanter ac cumulate. Numquid mihi quidquam est difficile, aut ero similis dicenti & non facienti? ubi est fides tua? sta firmiter, & perseveranter. Esto longanimis, & vir fortis, veniet tibi consolatio in tempore suo. Exspecta me, exspecta: veniam & curabo te. Tentatio est, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 1. & 2.

Passus LXVI.

Qualiter, instante tribulatione, Deus invocandus est, & benedicendus.

I. *Agendæ gratiæ Deo.*

Sit nomen tuum, Domine, benedictum in fæcula: qui voluisti hanc tentationem & tribulationem venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas. Domine modo sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multum vexor a præsenti passione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valide humiliatus, & per te liberatus. *Lib.* 3. *cap.* 29. §. 1.

II. *Implorandum auxilium Dei, qui*

Complacet tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper, quid agere possum, & quo ibo sine te?

te? Da patientiam, Domine, etiam hac vice. Adjuva me, Deus meus, & non timebo, quantumcumque gravatus fuero. Et inter hæc quid dicam? Domine fiat voluntas tua. Et bene merui tribulari, & gravari. Oportet utique, nt sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat. *Lib.* 3. *cap.* 29. §. 1. & 2.

III. *maxime potest juvare.*

Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem a me auferre, & ejus impetum mitigare: ne penitus succumbam, quemadmodum & prius sæpius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior est hæc mutatio dexteræ Excelsi. *Lib.* 3. *cap.* 29. §. 2.

Passus LXVII.

De quibusdam tentationibus in particulari: ut de tentationibus contra Fidem, earumque remediis.

I. *Tentare contra fidem, permittitur diabolo propter nostram utilitatem.*

Quidam graviter tentantur de Fide & Sacramento: sed non est hoc ipsis imputandum, sed potius inimico. Sæpe multum prodest, quod talia sustinet Dei servus. Nam infideles & peccatores non tentat, quos secure iam possidet: fideles autem devotos variis modis tentat & vexat. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 3.

II. *Remedium primum.*

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas a diabolo dubitationes re-

reſponde: ſed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus, & Prophetis, & fugiet a te nequam inimicus. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 3.

Secundum.

Subdere Deo, & humilia ſenſum tuum fidei: & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit utile & neceſſarium. Fides a te exigitur, & ſincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 2.

III. *Tertium.*

Omnis ratio, & naturalis inveſtigatio, Fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 5. Plus valet Deus operari, quam homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas Patrum ſententias ſtudens ambulare. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 1. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te ſunt, quomodo comprehendes, quæ ſupra te ſunt? *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 2. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt: Fides autem vera falli non poteſt. *Ibidem* §. 4. Si talia eſſent opera Dei, ut facile ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 5.

Paſſus LXVIII.

De tentationibus contra Fidem SS. Euchariſtiæ; earumque remediis.

I. *Cavenda curioſe perſcrutatio.*

Cavendum eſt tibi a curioſa, & inutili perſcrutatione hujus profundiſſimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi. Qui

ſcru-

ſcrutator eſt Majeſtatis, opprimetur a gloria. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 1. Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna & inſcrutibilia in cœlo & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 5.

II. *Sed credendum ſimpliciter,*

Fides & amor ibi maxime præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. *Lib.* 4. *cap* 18. §. 5. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & plana ac firma pergit ſemita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 2.

III. *Quia non fallit Deus.*

Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſupplici reverentia ad Sacramentum accede. Et quiquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecure committe. Non fallit te Deus: fallitur, qui ſibi ipſi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, revelat ſe humilibus, dat intellectum parvulis, aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 4.

Paſſus LXIX.

De tentationibus Blasphemiæ, earumque remediis.

I. *Non ſis in iis puſillanimis.*

Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis ſentis, quam velles. Affectus ille bonus & dulcis,

quem

quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam præguſtus patriæ cœlestis: super quo non nimium inuitendum, quia vadit, & venit. Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti. *Lib.* 3. *cap.* 6. §. 2.

II. *Sed serva propositum, & rectam intentionem.*

Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacumque materia ingestæ. Forte serva propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquando iu excelsum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reverteris. Illas enim invite magis pateris, quam agis: & quamdiu displicent, & reniteris, meritum est, & non perditio. *Lib.* 3. *cap.* 6. §. 3.

III. *Noveris, quid dæmom quærat his tentationibus.*

Scito, quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: a Sanctorum scilicet cultu, a pia passionis meæ memoria, a peccatorum utili recordatione, a proprii cordis custodia, & a firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat, & horrorem: ut ab oratione revocet, & sacra lectione. Displicet sibi humilis confessio, &, si posset, a Communione cessare, faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. *Lib.* 3. *c.* 6. §. 4.

Paſſus LXX.

De Tentationibus carnis: earumque remediis.

I. *Proteſtatio non conſentiendi.*

Sibi (intellige, Diabolo) imputa, cum mala inſerit, & immunda: Dicito illi: Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Diſcede a me ſeductor peſſime, non habebis in me partem ullam: ſed Jeſus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quam tibi conſentire. Tace & obmuteſce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliaris moleſtias. Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? ſi conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, & redemptor mens. *Lib.* 3. *cap.* 6. §. 4.

II. *Remedium Obedientia.*

Qui non libenter & ſponte ſuo Superiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quod caro ſua necdum perfecte ſibi obedit, ſed ſæpe recalcitrat & remurmurat. Diſce ergo celeriter Superiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare. Citius namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus. Oportet omnino, verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem & ſanguinem. *Lib.* 3. *cap.* 13. §. 1.

III. *Remedium Mortificatio.*

Interdum vero oportet violentia uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire, nec advertere, quid

quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ut ſubjecta ſit etiam nolens ſpiritui. Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſſitare. *Lib.* 3. *cap.* 11. §. 3.

Paſſus LXXI.

Tentutio dæmonis retrahentis a S. communione.

I. *Ut tanto fructu nos defraudet,*

Inimicus ſciens fructum & remedium maximum, in ſacra communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & devotos, quantum prævalet retrahere & impedire. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 1.

II. *Laborat facere timidos, aut tepidos.*

Cum enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores ſatanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe nequam ſpiritus (ut in Job ſcribitur) venit inter filios Dei, ut ſolita illos nequitia ſua perturbet, aut timidos nimium reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi forte aut omnino Communionem relinquant, aut cum tepore accedant. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 2.

III. *Sed non eſt curandus.*

Sed non eſt quidquam curandum, de verſutiis & phantaſiis illius quantumlibet turpibus & horridis, ſed cuncta phanthaſmata in caput ejus ſunt retorquenda; contemnendus eſt miſer & de-

ridendus, nec propter insultus ejus & commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda Communio. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 2.

Passus LXXII.

Anxietas quorumdam, ante S. Communionem.

I. *Propter nimiam sollicitudinem.*

Sæpe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda. Age secundum consilium sapientum, & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis destruit. Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem: sed vade citius confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge. Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 3.

II. *Non differenda confessio & communio:*

Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem? Expurga te cumprimis, exspue velociter venenum, festina accipere remedium, & senties melius, quam si diu distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet, & sic diu posses a Communione impediri, & magis ineptus fieri. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 4.

III. *Quia plurimuu nocet dilatio.*

Quanto citius vales, a præsenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu an xi-

xiari, diu cum turbatione transire, & ob quotidiana obstacula, se a divinis sequestrare. Immo plurimum nocet, diu Communionem protelare, nam & gravem torporem consuevit inducere. Proh dolor! quidam tepidi & dissoluti, moras contendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 4.

Passus LXXIII.

Quid cogitandum ante Tentationem: quid, cum Tentatione vinceris.

I. *In copia de inopia: in pace de bello.*

Cogita in gratia, quam miser & inops esse soles sine gratia. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 1. Qui tempore pacis, nimis securus esse voluerit; sæpe tempore belli, nimis dejectus & formidolosus reperietur. Si scires semper humilis & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum bene moderare, & regere, non incideres tam cito in periculum & offensam. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 4.

II. *In luce de tenebris, & vicissim.*

Consilium bonum est, ut fervoris spiritu concepto, mediteris, quid futurum sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuo lucem posse reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 4.

III. *Cecidisti? fortior resurge.*

Certa tamquam miles bonus: & si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus,

bus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave a vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pœne incurabilem quandoque labuntur.

Superbiam cave.

Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem ruina hæc ſuperborum, de ſe ſtulte præſumentium. *Lib.* 3. *cap.* 6. §. 5.

Paſſus LXXIV.

In Deſolationibus, non ceſſandum a conſuetis.

I. *Spiritualis vitæ profectus in quo conſiſtat.*

Non eſt in eo tantum ſpiritualis vitæ profectus, cum conſolationis habueris gratiam: ſed cum humiliter, & abnegate, patienterque tuleris ejus ſubtractionem: ita, quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omnino dilabi permittas: ſed ſicut melius potueris, & intellexeris, libenter, quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quam ſentis, te totaliter negligas. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 1.

II. *Dei eſt, dare conſolationem homini.*

Multi enim ſunt, qui, cum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt, aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via ejus, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non amplius. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 2.

III.

III. *Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.*

Domine Deus, sancte Pater, sis nunc, & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facis, bonum est. Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine. Quid habet servus tuus, nisi quod a te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti, & quæ fecisti. Pauper sum, & in laboribus meis a juventute mea: & contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrimas: quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 1.

Passus LXXV.

Affectiones hominis consolati, ac desolati.

I. *Votum consolati.*

Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, & devota in laude tua. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 2.

II. *Planctus desolati,*

Sed si te subtraxeris, sicut sæpissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur, quia non est illi, sicut heri & nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus, & sub umbra alarum tuarum protegebatur a tentationibus irruentibus. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 2.

III.

III. *Quem nulla humana conſolatio lenit.*

Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cœleſtis? ſive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, vel amici fideles; ſive libri ſancti, vel tractatus pulchri; ſive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum a gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium, quam patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei. *Lib.* 2. *C.* 9. §. 6.

IV. *Elevatio mentis ad Deum.*

Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, ſed attriviſti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris & intus. Non eſt, qui me conſoletur ex omnibus, quæ ſub cœlo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cœleſtis medicus animarum: qui percutis, & ſanas; deducis ad inferos, & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 5.

Paſſus LXXVI.

Conſolationum & deſolationum ſolemnis in homine alternatio. Exemplum in Davide.

I. *Cum conſolatio datur, agendæ gratiæ:*

Cum ſpiritualis a Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extol-

tolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præsumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 4.

II. *Cum aufertur, non desperandum.*

Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate & patientia expecta cœlestem visitationem: quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem. Istud non est novum, nec alienum viam Dei expertis; quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit sæpe alternationis modus. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 4.

III. *Exemplo Davidis.*

Unde quidam, præsente jam gratia, dicebat; *Ego dixi in abundantia mea, non movebor in æternum.* Absente vero gratia, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbutus.* Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.* Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatut, dicens: *Audivit Dominus, & misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus.* Sed in quo? *Convertisti,* inquit, *planctum meum in gaudium mihi. & circumdedisti me lætitia. Lib.* 2. *cap.* 9. §. 5.

Pas-

Paſſus LXXVII.

Spes anchora Deſolatorum.

I. *Hominem, qui videt tribulationes Sanctorum,*

Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in fervore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit, & recedit, ſecundum ſuæ beneplacitum voluntatis. Unde beatus Job ait: *Viſitas eum diluculo, & ſubito probas illum. Lib.* 2. *cap.* 9. §. 5.

II. *Et omnium cæterorum mortalium,*

Nunquam inveni aliquem tam religioſum & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit fervoris diminutionem. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 7.

III. *Deus erigit ad fiduciam.*

Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum a me, ſæpe ſum propinquior. Quando tu æſtimas pœne totum perditum, tunc ſæpe majus merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare ſecundum præſens ſentire, nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere, & accipere, tamquam omnis ſpes ſit ablata emergendi. *Lib.* 3. *Cap.* 30. §. 3, Nec etiam ſatis virtuoſe ſapit, qui tempore adverſitatis, & cujusque gravitatis, nimis deſperate ſe gerit, & minus fidenter de me quam oportet, recogitat ac ſentit. *Lib.* 3. *Cap.* 7. §. 3.

Paſſus LXXVIII.

Sermo Dei ad deſolatum.

I. *Non eſſe relictum ex toto.*

Noli putare de relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cœlorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & cæteris ſervis meis, ut exercitemini adverſis, quam ſi cuncta ad libitum haberetis. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 4.

II. *Expedire ad ſalutem*

Ego novi cogitationes abſconditas: quia multum expedit pro ſalute tua, ut interdum ſine ſapore relinquaris: ne forte eleveris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre poſſum: & reſtituere, cum mihi placuerit. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 4.

III. *Se dare, ſe rurſum auferre.*

Cum dedero, meum eſt: cum retraxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi admiſero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, nec indigneris, neque concidat cor tuum: ego cito ſublevare poſſum, & omne onus in gaudium transmutare. Verum tamen juſtus ſum, & recommendabilis multum, cum ſic facio tecum. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 5.

Paſſus LXXIX.

Sermo deſolati ad Deum.

I. *Reſignat ſe divinæ voluntati.*

Pater juſte, ſancte, & ſemper laudande, venit hora, ut probetur ſervus tuus. Pater amande, dignum eſt, ut hac hora patiatur pro te aliquid ſervus tuus. Pater perpetuo venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam: ut ad modicum tempus ſuccumbat foris ſervus tuus; vivat vero ſemper apud te intus. Paulum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſionibus conteratur & languoribus: ut iterum tecum in aurora novæ lucis reſurgat, & in cœleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti. *Lib.* 3. *Cap.* 50. §. 3.

II. *Agnoſcit gratiam pro Deo pati.*

Hæc eſt enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque, & a quocumque id permiſeris fieri. Sine conſilio & providentia tua, & ſine cauſa, nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quod humiliaſti me, ut diſcam juſtificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præſumptiones abjiciam. Utile mihi, quod confuſio cooperuit faciem meam, ut te potius, quam homines, ad conſolandum requiram. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 4.

III. *Adorat divinum juſtitiam.*

Didici etiam ex hoc, inſcrutabile judicium tuum expaveſcere: qui affligis juſtum cum impio, ſed non ſine æquitate & juſtitia. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 4.

Do-

Domine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione: & ideo juste mecum agis, quaudo me inopem & desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lacrimas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem. Unde nihil dignus sum, quam flagellari & puniri: quia graviter & sæpe te offendi, & in multis valde deliqui. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. *Lib.* 3. *cap.* 52. §. 1.

Passus LXXX.

De periculosa Tentatione Præsumptionis.

I. *Præsumptuosus effert se de donis Dei.*

Fili, utilius est tibi & securius, devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tanquam indigno datam timere. Non est huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius potest mutari in contrarium. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 1.

II. *Plus tentat quam possit.*

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, seipsos destruxerunt: quia plus agere voluerunt, quam potuerunt, non pensantes suæ parvitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quam rationis judicium. Et quia majora præsumpserunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 2.

III. *Præcavendæ ruinæ unicum*

Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum posuerunt nidum sibi: ut humiliati & depauperati, discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare.

Remedium.

Qui adhuc novi sunt, & imperiti, in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt, & elidi. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 2.

Passus LXXXI.

De Tentationibus provenientibus a spiritu mundano; quo multi decipiuntur.

I. *Mundus reprehenditur, nec relinquitur.*

Reprehenditur frequenter Mundus, quod fallax sit & vanus, nec tamen facile relinquitur, quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ: sed pœnæ ac miseriæ juste sequentes ea, odium mundi pariunt & tœdium. Sed vincit, proh dolor! delectatio prava mentem mundo deditam, & esse sub sentibus delicias reputat: quia Dei suavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustavit. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 4. & 5.

II. *In homines vere mundanos.*

Plures mundum libentius audiunt, quam Deum: facilius sequuntur carnis suæ appetitum, quam Dei beneplacitum. Promittit mundus tempo-

poralia, & parva; & ſervitur ei aviditate magna: ego promitto ſumma; & æterna; & torpeſcunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus ſervit, & obedit, ſicut mundo, & dominis ejus ſervitur? *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 2.

III. *Gravis increpatio.*

Erubeſce Sidon, ait mare. Et ſi cauſam quæris, audi quare. Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, a multis vix pes ſemel a terra levatur. Vile pretium quæritur: pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promiſſione, die noctuque fatigari non timetur. Sed proh dolor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 2. & 3.

Paſſus LXXXII.

Gravis Oratio Dei ad hominem mundanum.

I. *Quid mundus, quid Deus promittat.*

Erubeſce ergo ſerve piger & queruloſe, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem. Equidem a ſpe ſua nonnunquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promiſi dabo, qnod dixi implebo; ſi tamen usque in finem, fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum. *Lib.* 3. *cap* 3. §. 3.

II,

II. *Verba Dei ſcripta in corde,*

Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter : erunt enim in tempore tentationis, valde neceſſaria. Quod non intelligis, cum legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione. *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 4.

III. *Hunc affectum exprimunt.*

Oratio hominis ad Deum.

O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem, & ad ſe intuitu cujusdam boni delectabilis præſentis, male allicientem. Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro & ſanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeverandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus, ſuaviſſimam ſpiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem. *Lib.* 3. *cap.* 26. §. 3.

Paſſus LXXXIII.

Abundantiam rerum temporalium non facere felices.

I. *Imperfectorum ſenſus de divitibus.*

Dicunt multi imbecilles & infirmi; Ecce quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens & excelſus! ſed attende ad cœleſtia bona, & videbis, quod omnia iſta

ista temporalia, nulla sunt; sed valde incerta, & magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine & timore possidentur. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 2.

II. *Non est felix, qui abundat temporalibus:*

Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam: sed sufficit ei mediocritas. Vere miseria est, vivere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto præsens vita fit ei amarior; quia sentit melius, & videt clarius humanæ corruptionis defectus. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 2.

III. *Sed miser est, qui his indiget.*

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subjacere; vere magna miseria est, & afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato. Valde enim gravatur interior homo, necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta devote rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens; *De necessitatibus meis erue me Domine. Lib.* 1. *cap.* 22. §. 2. & 3.

Passus LXXXIV.

De nimia sollicitudine rerum ad vitam necessariarum.

I. *Quis spiritus, sollicite quærere,*

Nescio quid est, quo spiritu ducimur, & quid prætendimus, qui spirituales dici videmur: Quod tantum laborem, & ampliorem sollicitudinem, pro transitoriis & vilibus rebus agimus, &

de interioribus noſtris vix aut raro, plene recollectis ſenſibus, cogitamus. *Lib.* 3. *cap.* 31. §. 3.

II. *Quibus felicius caremus;*

O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare: tunc multo felicior eſſes, quam modo, cum carni ex qualicumque neceſſitate ſervis. Utinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodo ſpirituales animæ refectiones, quas (heu!) ſatis raro deguſtamus. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 9.

III. *Et quæ oneroſa ſunt ſpiritui.*

Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, ferventi ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue talibus fomentis temperate uti, non deſiderio nimio implicari. Abjicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam alias caro adverſus ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc, quæſo, manus tua me regat, & doceat, ne quid nimium fiat. *Lib.* 3. *cap.* 26. §. 4.

Paſſus LXXXV.

Solatia mundi, nec beare, nec ſatiare.

I. *Satius eſt, ab eſſe ſolatia mundi:*

Utilius eſt ſæpe & ſecurius, quod homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundum carnem præcipue. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 3.

II.

II. *Ut quæ non diu durant,*

Quod ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus delitiis frui poſſem, certum eſt, quod diu durare non poſſent. Unde non poteris, anima mea, plene conſolari, nec perfecte recreari, niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium. *Lib.* 3. *cap.* 16. §. 1.

III. *Et animam non beant.*

Etiamſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix & beata: ſed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit: non qualis videtur, & laudatur a ſtultis mundi amatoribus: ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & præguſtant interdum ſpirituales ac mundi corde, quorum converſatio eſt in cœlis. *Lib.* 3. *cap.* 16. §. 2.

IV. *Affectus.*

Quidquid deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum, non hic expecto, ſed impoſterum. Expecta modicum, anima mea: expecta divinum promiſſum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cœlo. *Lib.* 3. *cap.* 16. §. 1.

Colloquium.

Obſecro te, piiſſime Deus meus, præſerva me a curis hujus vitæ, ne nimis implicer; a multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab univerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus dejiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: ſed ab his miſeriis, quæ animam ſervi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant & retardant: ne in libertatem ſpiritus, quotieſcunque libuerit, valeat introire. *Lib.* 3. *cap.* 26. §. 2.

Paſſus LXXXVI.

Solatia mundi, maximo eſſe incommodo.

I. *Subtrahunt enim cœleſtia:*

Si nimis inordinate iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia. Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata (o anima mea!) *Lib.* 3. *cap.* 16. §. 1. Vanum eſt & breve, omne humanum ſolatium. Beatum & verum ſolatium, quod intus a veritate percipitur. *cap. eod.* §. 2.

II. *Enervant ſpem gratiæ,*

Unde ſi bene ſcirem, omnem humanam conſolationem abjicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur: tunc poſſem merito de gratia tua ſperare, & de dono novæ conſolationis exultare. *Lib.* 3. *cap.* 40. §. 3.

III. *Quæ non patitur ſe miſceri terrenis.*

Fili, pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 1. Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni ſolatio terreno longius recedit. *Lib.* 3. *cap.* 42. §. 1.

Paſſus

Paſſus LXXXVII.

Conſolationes divinas cæteris omnibus præſtare, darique præter meritum.

I. *Delitiæ mundi aut vanæ ſunt, aut turpes.*

Quis ſæcularium, non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delitias, & carnis voluptates. Nam omnes delitiæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales vero delitiæ, ſolæ jucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & a Deo puris mentibus infuſæ. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 1.

II. *Divinis non ſemper frui poteſt homo;*

Sed iſtis divinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diu ceſſat. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 1. Cognoſce te indignum divina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 4.

III. *Dantur tamen præter omne meritum.*

Ergo vera penſa ratione, nec minima ſum dignus conſolatione. Sed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum divitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris conſolari ſervum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes, non ſunt ſicut humanæ confabulationes. Quid egi, Domine,

ne, ut mihi conferres aliquam cœleſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe. Verum eſt, & negare non poſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet, qui defenderet. *Lib.* 3. *cap.* 52. §. 1. & 2.

Paſſus LXXXVIII.

Conſolationibus divinis non nimis inhiandum.

I. *Quia hic non eſt locus proprius.*

Cur quæris quietem, cum natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis, quam ad conſolationes: & ad crucem portandam magis, quam ad lætitiam. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 1.

II. *Et ſancti non ſemper habuerunt.*

Putas tu, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes. Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quam ſibi: ſcientes, quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam. *Lib.* 3. *cap.* 35. §. 3.

III. *Nec tu nimis appete, nec diffide.*

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrimas, & magnos labores, vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus & animam

mam expone conſtanter, pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſime : ego tecum ero, in omni tribulatione. *Lib.* 3. *cap.* 35. §. 3.

Paſſus LXXXXI.

Eum eſſe magnum, qui omni ſolatio carere poſſit.

I. *Quis homo vere magnus?*

Non eſt grave, humanum contemnere ſolatium, cum adeſt divinum. Magnum eſt, & valde magnum, tam humano quam divino poſſe carere ſolatio : & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle ſuſtinere : & in nullo ſe ipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 1.

II. *Quis minime mirandus?*

Qnid magni eſt, ſi hilaris ſis & devotus, adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, ſi onus non ſentit, qui portatur ab omnipotente, & ducitur a ſummo ductore? *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 1.

III. *Quis pronus ad conſolationes humanas?*

Quando homo ſtat ſuper ſe ipſum, facile labitur ad conſolationes humanas. Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec qnærit tales ſenſibiles dulcedines : ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 3.

VIÆ PURGATIVÆ SEMITA TERTIA.

Pro extirpatione malorum Habituum.

Sunt autem habitus mali, pravæ quædam inclinationes animi, ex frequentatis actibus vitiosis acquisitæ. Istæ, ad consequendam perfectionem, omnibus viribus laborandum est, ut radicitus evellantur. Ad quod strenue perficiendum animos addit Thomas noster, *Lib.* 1. *cap.* 21. § 2. *Certa*, inquit, *viriliter*, *consuetudo consuetudine vincitur*. Agit autem hoc in libello de cura non omnium, sed præcipuorum habituum malorum, qui hominum spiritualium animis perniciosius insident. Primum igitur unumquemque admonet, *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 1. his duabus voculis: *Relinque curiosa.*

Passus XC.

De curiositate inquirendi in vitam aliorum.

I. *Hanc curiositatem luit homo*;

Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum. Habe semper oculum super te primum, & admoneas te ipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 2. & 3.

II.

II. *Improbat Deus,*

Fili noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines. Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic & sic agit, vel loquitur? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? *Lib.* 3. *cap.* 24. §. 1.

III. *Qui solus omnia singulorum novit.*

Ecce ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt: tu vero serva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quidquid fecerit, vel dixerit, quia me fallere non potest. *Lib.* 3. *cap.* 24. §. 1.

IV. *Affectus & Propositum.*

O quam bonum & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari: paucis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis quærere: nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima, & externa secundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 5.

Passus XCI.

De curiositate innotescendi hominibus.

I. *Damnum erga se.*

Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata ho-

hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. *Lib.* 3. *cap* 24. §. 2.

II. *Damnum erga alios.*

Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama luceſcat: cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere, ex conjunctione nostra: & incipimus magis displicere, ex morum improbitate in nobis considerata. *Lib.* 1. *cap.* 8. §. 2.

III. *Damnum erga Deum.*

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene & circumspecte, sicut deceret Dei servum, & devotum religiosum conversari. *Lib.* 1. *cap.* 21. §. 3.

IV. *Fructus occultæ vitæ.*

Quam tutum, pro conservatione cœlestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 5.

Passus CXII.

De curiositate videndi.

I. *Videre & non habere,*

Quid vis videre, quod non licet habere? Transsit mundus, & concupiscentia ejus. Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cœlum & terra, & omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 7.

II.

II. *Immo nec ſatiari poſſe,*

Quid potes alicnbi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere? Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere. Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 8.

III. *Magna vanitas.*

Leva oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 8.

Paſſus XCIII.

De curioſitate ſciendi & audiendi nova.

I. *Multa in Scripturis ſimpliciter,*

Curioſitas noſtra ſæpe nos impedit, in lectione ſcripturarum: cum volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec unquam velis habere nomen ſcientiæ. *Lib.* 1. *cap.* 5. § 2.

II. *In mundo ſurda prætereas aure:*

Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 8. Fili, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt, magis cogitare. *Lib.* 3. *cap.* 44. §. 1.

III.

III. *Et te ad æterna transfer.*

Memento illius frequenter proverbii, quia non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum, ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 5.

Paſſus XCIV.

De bono curioſitatis compreſſæ.

I. *Tempus ſufficiens ſacris meditationibus.*

Si te ſubtraxeris a ſuperfluis locutionibus, & otioſis circuitionibus, nec non a novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus ſufficiens & aptum, pro bonis meditationibus inſiſtendis. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 1.

II. *Tranquilla conſcientia.*

O qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret: qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quam bonam conſcientiam ſervaret! O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret, & duntaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quam magnam pacem & quietem poſſideret. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 4.

III. *Pax & quies.*

Multam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis auris ſe intermiſcet? qui occaſiones forinſecus quæ-

quærit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt. *Lib.* 1. *cap.* 11. §. 1.

Passus XCV.

De curiositate perscrutandi judicia Dei.

I. *Propter hanc multi graviter labuntur.*

Quidam non sincere coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi sæpe in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis adversante, labuntur. Time judicia Dei, expavesce iram omnipotentis. Noli discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quam multa bona neglexisti. *Lib* 3. *cap.* 4. §. 3. & 4.

II. *Et quia nemo hominum potest investigare,*

Fili, caveas disputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur. Cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad investigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel disputatio. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 1.

III. *Quomodo huic tentationi obviandum?*

Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, respon-

de

de illud Prophetæ; *Juſtus es, Domine, & rectum judicium tuum.* Et illud; *Judicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa.* Judicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda, quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 1.

Paſſus XCVI.

De anxia curioſitate ſciendi ſuam prædeſtinationem.

I. *Creditur fuiſſe ipſe Thomas a Kempis.*

Cum quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc inter ſe revolvit dicens: O ſi ſcirem, quod adhuc perſeveraturus eſſem! *Lib.* 1. *cap* 25. §. 2.

II. *Quid audierit.*

Statim audivit divinum intus reſponſum: Quod, ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris. *Ibidem.*

Quem fructum inde tulerit.

Mox conſolatus, & confortatus, divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio. Noluitque amplius curioſe inveſtigare, ut ſciret, quæ ſibi eſſent futura: ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 2. Spera in Domino, & fac bonitatem, ait Propheta, & inhabita terram, & paſceris in divitiis ejus. *Ibid.* § 3.

Paſſus XCVII.

De curioſitate inquirendi, quis Sanctus altero major ſit.

I. *Damna multa hinc ſequuntur.*

Noli inquirere nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum. Talia generant ſæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbe præferre. Talia autem velle ſcire & veſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione conſiſtit. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 2.

II. *Deus Sanctis omnia contulit:*

Quidam Zelo dilectionis, trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius, quam divino. Ego ſum, qui cunctos condidi Sanctos, ego donavi gratiam: ego præſtiti gloriam. Ego novi ſingulorum merita: ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præſcivi dilectos ante ſæcula; ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi conſolationes magnificas; ego dedi perſeverantiam: ego coronavi eorum patientiam. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 3.

III. *Deo igitur omnia tribuenda.*

Ego primum & noviſſimum agnoſco; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector. Ego laudandus ſum in omnibus Sanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſe magnificavi, & prædeſtinavi ſine ullis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat, quia puſillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cœlorum. Omnes unum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 4.

IV. *Nec indulgendum affectibus humanis.*

Taceant igitur carnales & animales homines, de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati. In multis eſt ignorantia, eorum maxime, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 5. & 6.

Paſſus

Paſſus XCVIII.

Quomodo ſe peccator gerat erga Sanctos?

I. *Ut ſit & ipſe vel minimus Sanctorum,*

Cave ergo, fili, de iſtis curioſe tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 7.

II. *Coram Deo ſe humiliet,*

Etſi quispiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet, vel major haberetnr in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem mei nominis laudem exurgeret? *Ibid.*

III. *Cogitet, quantum diſtet a perfectione Sanctorum:*

Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quam longe a perfectione Sanctorum diſtat; quam is, qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat. *Lib.* 3. *cap.* 58. § 7.

IV. *Et eorum ſuffragia devote imploret.*

Melius eſt Sanctos devotis precibus & lacrimis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare; quam eorum ſecreta, vana inquiſitione perſcrutari. Illi bene & optime contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta

ex infinita charitate mea donavi. Tanto amore divinitatis, & gaudio supereffluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 7. & 8.

Passus XCIX.

Humilitas Sanctorum potius imitanda, quam de iis litigandum.

I. *Maximi meritis minimi sunt humilitate.*

Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in se ipsis, & mihi viciniores & dilectiores existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 8.

II. *Omnes in cœlo magni sunt.*

Multi quærunt, quis major sit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est, vel minimum esse in cœlo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 9.

III. *Ut simus & nos, studeamus humilitati.*

Cum enim quærerent discipuli, quis major esset in regno cœlorum? tale audierunt responsum: *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Qui-*

cum-

camque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic major est in regno cœlorum. Væ eis, qui cum parvulis humiliare se sponte dedignantur: quoniam humilis janua regni cœlestis eos non admittet intrare. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 9. & 10.

Passus C.

De cavenda superfluitate verborum.

I. *Propter damnum emergens:*

Caveas tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur. Cito enim inquinamur vanitate, & captivamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse. *Lib.* 1. *cap.* 10. §. 1.

II. *Propter exemplum Sanctorum,*

Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto vivere eligebant. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 1,

III. *Et quotidianam experientiam,*

Dixit quidam; Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur. Facilius est, omnino tacere, quam verbo non excedere. Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 2.

Paſſus CI.

Loqui & confabulari cur tantopere inter nos deſideremus.

I. *Propter conſolationem externam,*

Quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur: cum tamen raro, ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus? Ideo tam libenter loquimur; quia per mutuas locutiones, ab invicem conſolari quærimus: & cor diverſis cogitationibus fatigatum optamus relevare. Et multum libenter de his, quæ multum diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare. *Lib.* 1. *cap.* 10. §. 1.

II. *Quæ tamen valde obeſt internæ.*

Sed proh dolor! ſæpe inaniter & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt. Ideo vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otioſe tranſeat. *Lib.* 1. *cap.* 10. §. 2.

III. *Quid igitur loquemur?*

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt, loquere. Malus uſus & negligentia profectus noſtri, multum facit ad incuſtodiam oris noſtri. Juvat tamen non parum, ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualiam rerum collatio: maxime ubi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur. *Lib.* 1. *cap.* 10. §. 2.

Paſſus CII.

De amore ſolitudinis & ſilentii.

I. *Ama ſolus habitare tecum.*

Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Dei vocationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 1.

II. *Exemplo D. N. Jeſu Chriſti:*

Facilius eſt domi latere, quam foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Jeſu a turba declinare. Nemo ſecure apparet, niſi qui libenter latet. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 2.

III. *Quem tibi cella cuſtodita,*

In cella invenies, quod deforis ſæpius amittes. Cella continuata dulceſcit, & male cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ, bene eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium. In ſilentio & quiete, proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 5. & 6.

IV. *Cum Angelis ſanctis adducet.*

Qui ergo ſe abſtrahit a notis & amicis, approximabit illi Deus, cum Angelis ſanctis. Melius eſt latere, & ſui curam agere, quam ſe neglecto

lecto signa facere. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 6. & 8.

Passus CIII.

De damnis vagabundorum.

I. *Non permanent in pace.*

Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 6. Si non existes, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. *Ibidem* §. 8.

II. *Tristitiam reportant.*

Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiæ, & cordis dispersionem reportas? Lætus exitus, tristem sæpe reditum parit: & læta vigilia serotina triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blande intrat; sed in fine mordet, & perimit. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 7.

III. *Gratiam divinam facile perdunt.*

Quam tutum pro conservatione cœlestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem. Quam multis nocuit virtus scita, ac præpropere laudata! quam sane profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia! *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 5. & 6.

Passus

Paſſus CIV.

De nimia Credulitate.

I. *Non facile cuilibet credendum.*

Non eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed caute & longanimiter res eſt ſecundum Deum ponderanda. Proh dolor! ſæpe malum facilius, quam bonnm, de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus. Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti: quia ſciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem, & in verbis ſatis labilem. *Lib.* 1. *cap.* 4. §. 1.

II. *Quod credis, non illico effutiendum.*

Magna ſapientia eſt, non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare ſenſibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere. *Lib.* 1. *cap.* 4 §. 2.

III. *Joſue deceptus, quod nimium credulus.*

Multi multa loquuntur, & ideo parva fides eſt adhibenda. *Lib.* 3. *cap.* 36. §. 1. Propterea namque Joſue & Filii Iſrael a Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini prius non interrogaverunt, ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt. *Lib.* 3. *cap.* 38. §. 2.

IV. *Affectus & colloquium.*

Quare mihi miſero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines ſumus, nec aliud, quam fragiles homines fumus,

etiamſi

etiamsi Angeli a multis æstimamur & dicimur. Cui credam Domine, cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum, *omnis homo mendax*, infirmus, instabilis, & labilis maxime in verbis: ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur. Quam prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus: & quia *inimici hominis domestici ejus*: nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 3. & 4.

Passus CV.

Secreta non evulganda.

I. *Non cuilibet te revela,*

Non omni homini reveles cor tuum: sed cum sapiente, & timente Deum, age causam tuam. *Lib.* 1. *cap.* 8. §. 1.

II. *Nisi velis prodi.*

Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me & se, & abiit. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 4.

III. *Oratio & Propositum.*

Ab hujusmodi fabulis, & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam longe fac a me. Quod pati nolo, omnimode cavere debeo. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 4.

Paſſus CVI.

De temerario judicio vitando.

I. *Neminem, niſi te ipſum judica:*

Ad te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtra laborat, ſæpius errat, & leviter peccat: ſe ipſum vero judicando, & diſcutiendo, ſemper fructuoſe laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri. *Lib.* 1. *cap.* 14. §. 1.

II. *Vel multæ orientur diſſenſiones.*

Sed ſæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occulte ſe ipſos quærunt in rebus, quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire. Si autem alitet fit, quam cupiunt, cito moventur, & triſtes fiunt. Propter diverſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones, inter amicos & cives, inter religioſos & devotos. *Lib.* 1. *cap.* 14. §. 2.

III. *Et tarde eris homo illuminatus.*

Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quam virtuti ſubjectivæ Jeſu Chriſti, raro & tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi perfecte ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere. *Lib.* 1. *cap.* 14. §. 3.

Paſſus

Paſſus CVII.

De elatione cohibenda in bonis fortunæ, corporis, animi.

I. *Non te extollant bona Fortunæ;*

Ne glorieris in divitiis, ſi adſunt: nec in amicis, quia potentes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. *Lib.* 1. *cap.* 7 §. 2.

II. *Non bona Corporis;*

Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur, & defœdatur. *Lib.* 1. *cap.* 7. §. 2.

III. *Non bona Animi;*

Non placeas tibi ipſi, de habilitate, aut ingenio tuo: ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum, quidquid boni naturaliter habueris. *Lib.* 1. *c.* 7. § 2.

IV. *Vel Deus te humiliabit.*

Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cujuscumque viventis: ſed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de ſe præſumentes humiliat. *Lib.* 1. *cap.* 7. §. 1.

Paſſus CVIII.

De elatione fugienda in bonis operibus.

I. *Nulli te præferas,*

Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine. *Lib.* 1. *cap.* 7. §. 3.

II.

II. *Nec propter opera bona:*

Non ſuperbias de operibus bonis: quia aliter ſunt judicia Dei, quam hominum: cui ſæpe diſplicet, quod hominibus placet. *Lib.* 1. *cap.* 7. §. 3.

III. *Sed ſemper crede de aliis meliora.*

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conſerves. Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel uni te præponas. Jugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi zelus & indignatio frequens. *Lib.* 1. *Cap.* 7. §. 3.

Paſſus CIX.

Vana ſpes, quæ ponitur in hominibus.

I. *Sperandum in ſolo Deo.*

Vanus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non ſtes ſuper te ipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac quod in te eſt, & Deus aderit voluntati tuæ. *Lib.* 1. *Cap.* 1. §. 1.

II. *Spes humana decipit.*

Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet. Cito decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantum aſpexeris. Si enim tuum in aliis quæris ſolatium, & lucrum, ſentis ſæpius detrimentum. *Lib.* 2. *cap.* 7. §. 2. & 3.

III. *Homo multum variabilis.*

Non eſt magna fiducia ponenda, in homine fragili & mortali, etiamſi utilis ſit & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adverſetur & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & e converſo, ſæpe ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene, ſicut melius fuerit. *Lib.* 2. *cap.* 1. § 3.

IV. *Oratio ad Deum.*

Da mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana ſalus hominis. Quam ſæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi! Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præſumpſi! Vana ergo ſpes in hominibus, ſalus autem juſtorum, in te Deus. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 1.

Paſſus CX.

Vana ſpes, quæ ponitur in amicis.

I. *Rarus amicus fidus, præter Deum.*

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeverans preſſuris. Du Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis. O quam bene ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata. Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 2, & 3.

II.

II. *Omnes amici olim relinquendi.*

Ab omnibus (amicis) oportet te aliquando feparari, ſive velis, ſive nolis. *Lib.* 2. *cap.* 7. §. 1. A notis & a charis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere privatam. Sic obſecrat B. Apoſtolus Petrus, ut tanquam advenas & peregrinos in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 1.

III. *Quomodo diligendus amicus.*

Fili, ſi ponis pacem tuam cum aliqua perſona, propter tuum ſentire & convivere, inſtabilis eris & implicatus. Sed ſi recurſum habes, ad ſemper viventem & manentem veritatem, non contriſtabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio ſtare: & propter me diligendus eſt, & multum charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia, nec eſt vera & munda dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes eſſe talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) ſine omni humano optares eſſe conſortio. *Lib.* 3. *cap.* 42. §. 1.

Paſſus CXI.

Exemplum ordinatæ dilectionis, quod præbuit S. Laurentius.

I. *Laureutius Sixtum ferebat a ſe tolli.*

Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur a ſe ipſo. Vicit Sanctus Martyr Laurentius ſæculum cum ſuo Sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei Sacerdotem

Six-

Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Chriſti, etiam a ſe tolli clementer ferebat. Amore igitur Creatoris, amorem hominis ſuperavit: & pro humano ſolatio, divinum beneplacitum magis elegit. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 2.

II. *Diſce relinquere & relinqui.*

Ita & tu aliquem neceſſarium & dilectum amicum, pro amore Dei diſce relinquere. Nec graviter feras, cum ab amico derelictus fueris, ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari. *Lib.* 2. *cap.* 9. §. 2.

III. *Charitas, ſæpe carnalitas.*

Sæpe videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raro abeſſe volunt. *Lib.* 1. *cap.* 15. §. 2.

Paſſus CXII.

Quorum familiaritas fugienda, & quorum expetenda.

I. *Fugienda juvenum, extraneorum, divitum,*

Cum juvenibus, & extraneis, rarus eſto. Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & ſimplicibus, cum devotis & morigeratis ſociare; & quæ ædificationis ſunt, pertracta. *Lib.* 1. *cap.* 8. §. 1.

II. *Mulierum.*

Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda. *Lib.* 1. *cap.* 8. §. 1.

III.

III. *Expetenda Dei & Angelorum.*

Soli Deo & Angelis ejus, opta familiaris esse, & hominum notitiam devita. Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. *Lib.* 1. *cap.* 8. §. 1. & 2.

Passus CXIII.

De abnegatione sensus proprii.

I. *Est necessaria propter bonum pacis:*

Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire potest? Ergo noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter aliorum sensum audire: *Lib.* 1. *cap.* 9. §. 2.

II. *Utilis majori profectui.*

Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis exinde proficies. Audivi enim sæpe, securius esse audire & accipere consilium, quam dare: potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cum id ratio, aut causa postulat, signum est superbiæ & pertinaciæ. *Lib.* 1. *cap.* 9. §. 2. & 3.

III. *Incipientes sunt sine hac in manifesto periculo.*

Qui adhuc novi sunt, & imperiti, in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, facili-

ter decipi poſſunt & elidi. Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quam aliis exercitatis credere voluunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi a proprio conceptu noluerint. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 2. & 3.

Paſſus CXIV.

Non deſpondendus animus propter obtrectatores.

I. *Dummodo Deus a tuis partibus ſit.*

Non magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis. Habeas conſcientiam bonam, & Deus bene te defenſabit. Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini. Ipſe novit tempus, & modum liberandi te, & ideo te debes illi reſignare. Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare. *Lib.* 2. *cap.* 2. §. 1.

II. *Crede deteriora de te, quam dicantur.*

Fili, non ægre feras, ſi quidam de te male ſenſerint: & dixerint, quod non libenter audias. Tu deteriora de te ipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Eſt non parva prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari. *Lib.* 3. *cap.* 28. §. 1.

III.

III. *Non eſt ideo alius homo, quidquid dicatur.*

Non ſit pax tua in ore hominum. Sive enim bene, ſive male interpretati fuerint, non es ideo alter homo: Ubi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum. *Lib.* 3. *cap.* 28. §. 2.

Paſſus CXV.

Cœleſtis medici emplaſtrum, verborum vulneribus imponendum.

I. *Quid cogitandum, ſive reus ſis, ſive innocens.*

Fili, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aerem volant, ſed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita, quod libenter emendare te velis. Si nihil tibi conſcius es, penſa, quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parum ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis, quam oportet, attendis? Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum umbracula quæris. *Lib.* 3. *cap.* 46. §. 1.

II. *Videndum, an ſis mundo mortuus,*

Sed inſpice te melius, & agnoſces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi

hominibus. Cum enim baſſari refugis, & confundi pro defectibus, conſtat utique, quod nec verus humilis ſis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Et nunquid tibi noceatur.

Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſime poſſent; quid tibi nocerent, ſi omnino tranſire permitteres, nec plus quam feſtucam perpenderes? Nunquid vel unum capillum tibi extrahere poſſent? *Lib.* 3. *cap.* 46. §. 2.

III. *Confidendum in Deo.*

Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio judicio ſtare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta ſit: ego injuriantem novi, & ſuſtinentem. A me exiit verbum iſtud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem judicabo, ſed occulto judicio utrumque ante probare volui. *Lib.* 3. *cap.* 46. §. 3.

Paſſus CXVI.

Alterum malagma, leniendo verborum dolori.

I. *Judicium Dei veriſſimum.*

Teſtimonium hominum ſæpe fallit: meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur. Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: nunquam

quam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio. *Lib.* 3. *cap.* 46. §. 4.

II. *Deus ſcrutatur corda & renes.*

Juſtus non conturbabitur, quidquid a Deo ei acciderit. Etiamſi injuſte aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vane exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur. Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecundum faciem & humanam apparentiam. Nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile. *Lib.* 3. *cap.* 46. §. 4.

III. *Affectus & oratio.*

Domine Deus, judex juſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea; non enim mihi ſufficit conſcientia mea. Tu noſti, quod ego non novi: & ideo in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuete ſuſtinere. Ignoſce quoque mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ. Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia, ad conſecutionem indulgentiæ: quam mea opinata juſtitia, pro defenſione latentis conſcientiæ. Et ſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc juſtificare me non poſſum: quia remota miſericordia tua, non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens. *Lib.* 3. *cap.* 46. §. 5.

Paſſus CXVII.

De noxia ſecuritate non habenda.

I. *Pravorum ſecuritas oritur ex ſuperbia,*

Nemo ſecure gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat. Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur. Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 3.

II. *Et ex nimia ſui confidentia.*

Sæpe meliores in æſtimatione hominum, gravius periclitati ſunt, propter ſuam nimiam confidentiam. Unde multis utilius eſt, ut non penitus tentationibus careant, ſed ſæpius impugnentur, ne nimium ſecuri ſint: ne forte in ſuperbiam eleventur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentius declinent. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 4.

III. *Oratio ad Deum.*

Benedictus ſis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis. Infirmi ſumus & inſtabiles, cito fallimur, & permutamur. Quis eſt homo, qui ita caute & circumſpecte in omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem, vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facile labitur: Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocunque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut a te conſolabitur: quia tu non deſeres in te ſperantem usque in finem. *Lib.* 3. *cap.* 45. §. 1. & 2.

Paſſus CXVIII.

De vanitate ſcientiarum naturalium.

I. *Quid prodeſt ſcientia, ſine Timore Dei?*

Omnis homo naturaliter ſcire deſiderat: ſed ſcientia ſine timore Dei, quid importat? Melior eſt profecto humilis ruſticus, qui Deo ſervit, quam ſuperbus Philoſophus, qui, ſe neglecto, curſum cœli conſiderat. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 1.

II. *Sine charitate?*

Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate: quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 1.

III. *Sine notitia rerum utilium & neceſſariarum?*

Quid prodeſt magna cavillatio, de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus? Grandis inſipientia, quod neglectis utilibus & neceſſariis, ultro intendimus curioſis & damnoſis: oculos habentes non videmus. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 1.

IV. *Sine verbo æterno;*

Et quid curæ nobis, de Generibus & Speciebus? Cui æternum verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur. Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & hoc eſt principium, quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut recte judicat.

Quod eſt verum objectum attributionis.

Cui omnia unum ſunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt; poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me unum tecum in charitate perpetua. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 2.

Paſſus CXIX.

De vanitate ſcientiarum etiam ſacrarum absque virtute.

I. *Quid Theologus ſine humilitate?*

Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare: ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati? Vere alta verba, non faciunt ſanctum & juſtum: ſed virtuoſa vita, efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quam ſcire ejus definitionem. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 3.

II. *Quid divinarum ſcripturarum interpres, ſine charitate?*

Si ſcires totam Bibliam exterius, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate Dei & gratia? Vanitas vanitatum & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœleſtia. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 3.

III. *Quid Concionator, ſine exemplo?*

Certe adveniente die Judicii, non quæritur a nobis, quid legimus, ſed quid fecimus: nec quam bene diximus, ſed quam religioſe viximus. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 5.

Paſſus

Paſſus CXX.

Per vanam ſcientiam multos periiſſe.

I. *Ob diſtractionem, deceptionem, & humanam laudem.*

Quieſce a nimio ſciendi deſiderio; quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio. Scientes, libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt, quæ ſcire, parum vel nihil animæ proſunt. Et valde inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quam his quæ ſaluti ſuæ deſerviunt. Multa verba non ſatiant animam, ſed bona vita, refrigerat mentem: & pura conſcientia, magnam ad Deum præſtat confidentiam. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 2.

II. *Ob ſcandala & diſſolutionem.*

Quia plures magis ſtudent ſcire, quam bene vivere; ideo ſæpe errant, & pene nullum, vel modicum fructum ferunt. O ſi tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicuti ad movendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 4. & 5.

III. *Ubi modo ſunt, qui nuper ſtudiis floruerunt?*

Dic mihi, ubi ſunt modo omnes illi domini & magiſtri, quos bene noviſti, dum adhuc viverent, & ſtudiis florerent? Jam eorum præbendas alii poſſident; & neſcio, utrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modo de illis tacetur. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 5.

IV.

IV. *Utinam vita eorum doctrinæ concordasset!*

O quam cito transit gloria mundi! utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordasset: tunc bene studuissent, & legissent. Quam multi pereunt per vanam scientiam in sæculo, qui parum curant de Dei servitio! Et quia magis eligunt magni esse, quam humiles, ideo evanescunt in cogitationibus suis. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 6.

V. *Raro docti sinunt se regi.*

Raro sibi ipsis sapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est, sapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quam magni scientiarum thesauri, cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere, quam multum, unde posses superbire. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 3.

Passus CXXI.

Tria doctis viris inculcanda.

I. *Multa scis? de multis exigetur ratio.*

Quanto plus & melius scis, tanto gravius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli de ulla arte, vel scientia: sed potius time, de data tibi notitia. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 3.

II. *Multa scis? plura nescis.*

Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis: scito tamen, quia sunt multo plura, quæ nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere. *Lib.* 1. *cap.* 2. § 3.

III.

III. *Multa ſcis? plurimi ſunt doctiores te.*

Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere: Ama neſciri, & pro nihilo reputari. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 3.

Paſſus CXXII.

Quibus rebus ante omnia ſtudendum.

I. *Veræ humilitati:*

Haec eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio, & deſpectio. De ſe ipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene & alte ſentire, magna ſapientia eſt, & perfectio. Si videres alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare; quia neſcis, quamdiu poſſis in bono ſtare. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 4.

II. *Cognitioni ſui:*

Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligne non caret. Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quam profunda ſcientiæ inquiſitio. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 4.

Abnegationi voluntatis:

Vere bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit. *Ibidem* §. 6.

III. *Vitæ virtuoſæ:*

Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata,

&

& a Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 4.

Propter ultimum ſummi rigoris examen.

Veuiet tempus, quando apparebit magiſter magiſtrorumChriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingulorum examinaturus conſcientias. Et tunc ſcrutabitur Jeruſalem in lucernis, & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 2.

Paſſus CXXIII.

De modo ſtudendi, quem tradidit Chriſtus.

I. *Non delectandum pulchris hominum dictis;*

Fili, non te moveant pulchra, & ſubtilia hominum dicta. Non enim eſt regnum Dei in ſermone, ſed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 1. Audi fili verba mea, verba ſuaviſſima, omnem Philoſophorum & Sapientium hujus mundi ſcientiam excedentia.

Sed verbis Dei.

Verba mea ſpiritus & vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu ſuſcipienda.

Et dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges a diebus malis ei, & non desoletur in terra. *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 1.

II. *Non studendum, ut videaris sapientior.*

Nunquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficilium quæstionum. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 1.

III. *Omnia ad unum principium referenda.*

Cum multa legeris & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium. Ego sum, qui doceo hominem scientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quam ab homine possit doceri. Cui ego loquor, cito sapiens erit, & multum in spiritu proficiet. Væ eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, & de via mihi serviendi parum curant. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 2.

Passus CXXIV.

De excellentia divini magisterii.

I. *Quomodo doceat Christus.*

Ego sum, qui humilem in puncto elevo mentem: ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam si quis decem annis studuisset in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine pugnatione argumentorum. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 3.

II.

II. *Quid doceat.*

Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere; honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 3.

III. *Ex quo libro:*

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibusdam vero in multo lumine revelo myſteria. Una vox librorum, ſed non omnes æque informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 4.

IV. *Et quot in ſingulos dies lectionibus.*

Ego duas lectiones electis meis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet, qui judicet eum in noviſſimo die. *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 4.

Paſſus CXXV.

De felicitate diſcipulorum Jeſu Chriſti.

I. *Ob infallibilitatem doctrinæ:*

Felix, quem veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio, & noſter ſenſus, ſæpe nos fallit, & modicum videt. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 1.

II.

II. *Quæ ſimul eſt compendium omnis ſcientiæ.*

Tædet me ſæpe, multa legere, & audire: in te eſt totum, o veritas Deus, quod volo & deſidero. Taceant omnes Doctores: ſileant univerſæ creaturæ, in conſpectu tuo; tu mihi loquere ſolus. Quanto aliquis magis ſibi unitus, & interius ſimplificatus fuerit, tanto plura & altiora, ſine labore intelligit: quia deſuper lumen intelligentiæ accipit. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 2. & 3.

III. *Idea talis diſcipuli.*

Quidam amando me intime, didicit divina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quam in ſtudendo ſubtilia. *Lib.* 3. *cap.* 43. §. 4. Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non ut dicuntur, aut æſtimantur: hic vere ſapiens eſt, & doctus magis a Deo, quam ab hominibus. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 7.

Paſſus CXXVI.

De differentia diſcipulorum Chriſti, & Mundi.

I. *Illi facile, iſti laborioſe addiſcunt.*

Eſt magna differentia, ſapientia illuminati & viri devoti, & ſcientia litterati atque ſtudioſi clerici. Multo nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat: quam quæ laborioſe, humano acquiritur ingenio. *Lib.* 3. *cap.* 31. §. 2.

II.

II. *Illorum ſcientia Deus, horum, vanitas & mors.*

Ecce Deus meus & omnia. Cui tu ſapis, quid ei recte non ſapiet? & cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, vere ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur. *Lib.* 3. *cap.* 34. §. 2.

III. *Illi interiora curant; iſti externa conſiderant.*

Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudioſe penſatur. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inveſtigatur: quam pauper ſit ſpiritu: quam patiens & mitis: quam devotus & internus a multis tacetur. Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe convertit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat, ut non decipiatur. *Lib.* 3. *cap.* 31. §. 5.

VIÆ PURGATIVÆ SEMITA QUARTA.

Pro mortificatione Paſſionum, ſeu victoria ſui.

Paſſus CXXVII.

De damuis, quæ invehunt immortificatæ paſſiones.

I. *Homo paſſionatus ſibi moleſtiſſimus.*

Quis te magis impedit & moleſtat, quam tua immortificata affectio cordis. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 3. Homo, qui necdum perfecte in ſe mortuus eſt, cito tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus. *Lib.* 1. *cap.* 6. §. 1.

Vincitur & vincitur ubique.

Compediti ſunt omnes proprietarii, & ſui ipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Jeſu Chriſti, ſed hoc ſæpe fingentes & componentes, quod non ſtabit. Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 1.

II. *Etiam bonum in malum trahit.*

Homo paſſionatus, etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum convertit. Qui bene

in

in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem male contentus eſt, & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret. Conſiderat, quod alii facere tenentur: & negligit, quod ipſe teneatur. Habe ergo primo zelum ſuper te ipſum, & tunc juſte zelare poteris etiam proximum tuum *Lib.* 2. *cap.* 3. §: 1.

III. *Inique alios cenſet.*

Paſſione interdum movemur, & zelum putamus. Parva in aliis reprehendimus, & noſtra majora pertranſimus Satis cito ſentimus & ponderamus, quid ab aliis ſuſtinemus: ſed quantum alii de nobis ſuſtinent, non advertimus. Qui bene & recte ſua ponderaret, non eſſet, quod de alio graviter judicaret. *Lib.* 2. *cap.* 5. §. 1.

Paſſus CXXVIII.

Paſſionibus viriliter reſiſtendum.

I. *Quod maximum noſtrum certamen, & labor eſt.*

Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere ſeipſum? Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet ſeipſum, & quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 5. Major labor eſt, reſiſtere vitiis & paſſionibus, quam corporalibus inſudare laboribus. Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores. *Lib.* 1. *Cap.* 25. §. 11.

II.

II. *Reſiſtendum in principio;*

Grave eſt aſſueta dimittere, ſed gravius eſt contra propriam voluntatem ire. Sed ſi non vincis parva & levia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem: ne forte paulatim, ad majorem te ducat difficultatem. O ſi adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipſum bene habendo, puto, quod ſollicitior eſſes, ad ſpiritualem profectum. *Lib.* 1. *cap.* 11. §. 6.

III. *Quo vera pax inveniatur.*

Reſiſtendo paſſionibus, invenitur pax vera cordis, non autem eis ſerviendo. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido & ſpirituali *Lib.* 1. *cap.* 6. §. 2.

IV. *Et cætera facilius vincantur.*

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere, cum levitate & gaudio. *Lib.* 1. *cap.* 11. §. 5. Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. *Lib.* 1. *cap.* 22. §. 5. Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 11.

Paſſus CXXIX.

De fructibus Victoriæ ſui ipſius.

I. *Profectus in virtutibus.*

Enim vero illi maxime præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, virilius vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem: ubi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. Sed non omnes habent æque multum ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 3. & 4.

II. *Lenimen difficultatum.*

Quando homo perfecte incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat. *Lib.* 2. *cap.* 4. §. 3.

III. *Victoria facilis cæterorum.*

Si temetipsum perfecte viceris, cætera facilius subjugabis. Perfecta victoria est, de semetipso triumphare. Qui enim semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic vere victor est sui, & Dominus mundi. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 2.

IV. *Extirpatio radicis.*

Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, ut evellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne privatum & materiale bonum. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 3.

V. *Emendatio malæ consuetudinis.*

Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur. Remurmurabit caro: sed fervore spiritus frenabitur. Instigabit & exacerba-

habit te ſerpens antiquus, ſed oratione fugabitur; inſuper & labore utili, aditus ei magnus obſtruetur. *Lib.* 3. *cap.* 12. §. 5.

Paſſus CXXX.

Exempla victorum ſui ipſius.

I. *Fiunt perfecti & contemplativi.*

Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contemplativi fuerunt? Quia omnino ſeipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis, ſtuduerunt: & ideo totis medullis cordis, Deo inhærere, atque libere ſibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis paſſionibus, & de tranſitoriis nimis ſollicitamur. Raro etiam unum vitium perfecte vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi & tepidi remanemus. *Lib.* 1. *cap.* 11. §. 2.

II. *Sapiunt iis divina.*

Si eſſemus nobis ipſis perfecte mortui, & interius minime implicati, tunc poſſemus etiam divina ſapere, & de cœleſti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum eſt, qnia non ſumus a paſſionibus & concupiſcentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adverſitatis occurrit, nimis cito dejicimur, & ad humanas conſolationes convertimur. *Lib.* 1. *cap.* 11. §. 3.

III. *Adjuvantur a Deo.*

Si niteremur, ſicut viri fortes, ſtare in prœlio, profecto auxilium Domini ſuper nos, videremus de cœlo. Ipſe enim certantes, & de ſua gra-

gratia ſperantes, paratus eſt adjuvare: qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus. L*ib.* 1. *cap.* 11. §. 4.

Paſſus CXXXI.

Poſtulatur gratia vincendi ſeipſum.

I. *Status hominis veteris.*

Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfecte mortuus, adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum. *Lib.* 3. *cap.* 34. §. 3.

II. *Proponitur ille Deo,*

Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me. Diſſipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus. *Lib.* 3. *cap.* 34. §. 4.

III. *Et petuntur ſuppetiæ.*

Libera me a paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus ſanatus, & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum. *Lib.* 3. *cap.* 5. §. 2.

DE

DE PASSIONIBUS IN SPECIE.

Paſſus CXXXII.

De paſſione Amoris inordinati erga ſe ipſum.

I. *Ex amore proprio pendet radix omnium pœne malorum.*

Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinate diligit, pœne totum pendet, quidquid radicaliter vincendum eſt. Quo devicto & ſubacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuo. Sed quia pauci ſibi ipſis perfecte mori laborant, nec plene extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 3.

II. *Cujus extirpatio ſumme neceſſaria eſt:*

Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt. Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhuc longe eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: ſcilicet unum, quod ſumme ſibi neceſſarium eſt. Quid illud? Ut omnibus relictis, ſe relinquat, & a ſe totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil ſe feciſſe ſentiat. *Lib.* 2. *cap.* 11. §. 4.

III. *Quia nil magis nocet;*

Fili, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipſius eſſe. Scito, quod amor tui ipſius magis

gis nocet tibi, quam aliqua res mundi. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 1.

At expugnatus ingentia bona parit.

Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior: qui se, & omnia relinquere scit, & ad infimum se ponere. *Lib.* 2. *cap.* 11. §. 5. Si scires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore avacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. *Lib.* 3. *cap.* 42. §. 2.

Passus CXXXIII.

De passione Amoris inordinati erga creaturas.

I. *Sicut diligis, ita captus es.*

Secundum Amorem & Affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, simplex, & bene ordinatus, eris sine captivitate rerum. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 1. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius; sed potius contempta, & decisa ex corde radicitus. Quod non tantum de censu æris, & divitiarum, intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 3.

II. *Tantum distraheris, quantum res attrahis tibi.*

Tantum homo impeditur & distrahitur, quantum sibi res attrahit. Si recte tibi esset, & bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Nil sic maculat & implicat cor homi-

minis, ſicut impurus amor in creaturis. Si rebus conſolari exterius, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interius. *Lib.*2. *cap.*1. §. 7 & 8.

III. *Amoris mortificatio neceſſaria.*

Pro nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum. *Lib.*1. *cap.* 15. §. 1. Qui autem libere mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, ut omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore, concupiſcenter inhæreat. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 3.

IV. *Hujus mortificationis fructus.*

Si veraciter vis delectari, & abundantius a me conſolari, ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſſione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quanto te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tanto in me ſuaviores & potentiores conſolationes invenies. Sed primo, non ſine quadam triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges. *Lib.*3. *cap.* 12. §. 5.

Paſſus CXXXIV.

De paſſione Odii.

I. *Unde oriatur.*

Ideo multa tibi diſplicent, & ſæpe conturbant: quia adhuc non es perfecte tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 9.

II.

II. *Cur defectus aliorum tolerandi sint.*

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus. *Lib.* 1. *cap.* 16. §. 2.

III. *Quam sit iniqua hæc passio.*

Volumus, quod alii stricte corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus nos patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quam raro proximum, sicut nos ipsos pensamas. *Lib.* 1. *cap.* 16. §. 3.

Passus CXXXV.

De passione Desiderii.

I. *Hinc illa animi inquietudo,*

Quandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. Superbus, & avarus nunquam quiescunt: pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis conversantur. *Lib.* 1. *cap.* 6. §. 1. Bonus & devotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 3.

II. *Et privatio libertatis interioris.*

Noli concupiscere, quod non licet habere
Noli habere, quod te potest impedire, & liber

ta-

tate interiori privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis, teipſum mihi committis, cum omnibus, quæ deſiderare potes, vel habere. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 1.

III. *Refrœnanda igitur hæc paſſio etiam in bonis ſtudiis.*

Expedit interdum rafrænatione uti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras: ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes: vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubito turberis & corruas. *Lib.* 3. *cap.* 11. §. 2.

Paſſus CXXXVI.

Deſideria cordis eſſe examinanda, ac moderanda.

I. *Quorſum tendant, vide; ad Deum vel ad te?*

Fili, oporet te adhuc multa addiſcere, quæ nec-dum bene didiciſti. Quæ ſunt hæc Domine? Ut deſiderium tuum ponas totaliter ſecundum beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator. Deſideria te ſæpe accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis. Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocumque ordinavero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt, quod te impedit & gravat. *Lib.* 3. *cap.* 11. §. 1.

II.

II. *Prudentia itaque adhibenda eſt,*

Cave ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto: ne forte poſtea pœniteat, aut diſpliceat, quod primo placuit, & quaſi pro meliore zelaſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. *Lib.* 3. *cap.* 11. §. 2.

III. *Et nonnunquam etiam violentia.*

Interdum vero oportet violentia uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire, nec advertere, quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ut ſubjecta ſit etiam nolens ſpiritui. Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod incouveniens muſſitare. *Lib.* 3. *cap.* 11. §. 3.

Paſſus CXXXVII.

De paſsione Fugæ.

I. *Fuga tribulationem trahit ſecum, non tollit:*

Quamdiu pati grave tibi eſt, & fugere quæris, tamdiu male habebis, & ſequetur te ubique fuga tribulationis. Si ponis te, ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet cito melius, & pacem invenies. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 11. & 12.

II.

II. *Summo ſtudio quæſita rejicit, aut damnat.*

Fili, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cum ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem, non ſunt durabiles: ſed magis de uno ad aliud impelluut. *Lib.* 3. *Cap.* 39. §. 2.

III. *Mutatio locorum parum prodeſt.*

Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus fervoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat a vero fundamento ſtatus cordis, hoc eſt, niſi ſteteris in me; permutare te potes, ſed non meliorare. Nam occaſione orta & accepta, invenies, quod fugiſti, & amplius. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 3. Curre hic vel ibi, non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione, ſub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit. *Lib.* 1. *cap.* 9. §. 1.

Paſſus CXXXVIII.

De paſſione Gaudii, ſive Lætitiæ.

I. *Omnis mundana lætitia, brevis:*

An putas, quod homines ſæculi hujus, nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamſi delicatiſſimos quæſieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoque parum ponderant ſuas tribulationes. Eſto, ita ſit, ut habeant, quidquid voluerint: ſed quamdiu, putas, durabit? *Lib.* 3. *cap.* 12. §. 2.

II.

II. *Non absque tœdio & timore:*

Ecce quemadmodum fumus deficient abundantes in fæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cum adhuc vivunt, non ſine amaritudine & tœdio ac timore, in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, unde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Juſte illis fit: ut quia inordinate delectationes quærunt & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine, eas expleant. *Lib.* 3. *cap.* 12. §. 3.

III. *Ad hæc falſa & turpis.*

O quam breves quam falſæ, quam inordinatæ & turpes omnes ſunt! Verumtamen præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Adhortatio Chriſti.

Tu ergo Fili, *poſt concupiſcentias tuas non eas, & a voluntate tua avertere. Delectare in Domino, & dabit ibi petitiones cordis tui. Lib.* 3. *cap.* 12. §. 4.

Paſſus CXXXIX.

De paſſione Triſtitiæ.

I. *Unde oriatur Triſtitia.*

Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt a terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideo ſæpe habet triſtitiam, cum ſe ſubtrahit. *Lib.* 1. *cap.* 6. §. 1.

II.

II. *Triſtitiæ remedium; Aſſuetudo malorum.*

Ut quid te contriſtat parvum factum contra te dictum? Si amplius fuiſſet, commoveri non debuiſſes. Sed nunc permitte tranſire: non eſt primum, nec novum, nec ultimum erit, ſi diu vixeris. *Lib.* 3. *Cap.* 57. §. 1.

III. *Deum ita velle:*

Quare vano mœrore conſumeris? cur ſuperfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine, nec liber a ſolicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit, qui adverſetur. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 2.

IV. *Cui propterea grates habendæ ſint.*

Si recte ſapis, & in veritate aſpicis, nunquam debes propter adverſa tam dejecte contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere: imo hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 6.

Paſſus CXL.

De paſſione Spei.

I. *Non eſt ponenda ſpes in ulla creatura:*

Vanus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non ſtes ſuper te ipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Non confidas

in

in tua ſcientia, vel aſtutia cujuscumque viventis. Ne glorieris in divitiis, ſi adſunt: nec in amicis, quia potentes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſe ipſum ſuper omnia dare deſiderat. *Lib.* 1. *cap.* 7. §. 1. & 2.

II. *Sed in ſolo Deo,*

In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmum, & inſtabile invenio, quidquid extra te conſpicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri Doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias. *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 3.

III. *Qui unus eſt præ omnibus.*

Cum Chriſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare. Homines enim cito mutantur, & deficiunt velociter: Chriſtus autem manet in æternum, & adſtat usque ad finem firmiter. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 3.

Paſſus CXLI.

De paſſione Deſperationis.

I. *Non deſperandum, cum tentamur.*

Non debemus deſperare, cum tentamur: ſed eo ferventius Deum exorare, quatenus

nos

nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique ſecundum dictum Pauli, talem faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere. *Lib.* 1. *cap.* 13. §. 7.

II. *Sed æquanimiter tolerandum.*

Animæquior eſto, & ad majorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum. Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiſo? Ego ſum, qui mœrentes erigo ſoſpitate: & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem. *Lib.* 3. *cap.* 57. §. 3.

III. *Quia tunc eſt tempus majoris meriti.*

Quando tu æſtimas pœne totum perditum, tunc ſæpe majus merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare ſecundum præſens ſentire: nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere & accipere, tanquam omnis ſpes ſit ablata emergendi. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 3.

Paſſus CXLII.

De paſſione Timoris.

I. *Vanum eſt, & inutile, de futuris conturbari.*

Formido vana eſt, quæ te exterret. Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus,

bus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? *Sufficit diei malitia sua.* Vanum est & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ forte nunquam evenient. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 2.

II. *Parvi adhuc animi signum.*

Sed humanum est, hujusmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici. Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illudat & decipiat: utrum præsentium amore, aut futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tnum, neque formidet. Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 3.

III. *Animatur timidus.*

Fili, satis virilis es, quamdiu nil obviat adversi: Bene etiam consulis, & alios nosti roborare verbis; sed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpius experiris in modicis objectis: tamen pro salute tua ista finnt, cum hæc & similia contingunt. Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & solito amplius consolari; si confisus fueris mihi, & devote invocaveris. *Lib.* 3. *cap.* 57. §. 1. & 2.

Passus CXLIII.

De passione Audaciæ.

I. *Magnum periculum creat.*

Sæpe meliores in æstimatione hominum, gravius periclitati sunt, propter suam nimiam con-

confidentiam. Unde multis utilius eſt, ut non penitus tentationibus careant, ſed ſæpius impugnentur; ne nimium ſecuri ſint: ne forte in ſuperbiam eleventur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentius declinent. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 4.

II. *Moderanda timore Dei.*

Semper Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit. Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur. *Lib.* 1. *cap* 20. §. 3. Non poſſumus nobis ipſis nimis credere, quia ſæpe gratia nobis deeſt, & ſenſus. *Lib.* 2. *cap.* 5. §. 1. Multum autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidentia ſui. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 2.

III. *Judicium temerarium vitandum.*

De aliorum dictis vel factis, nil temere judices: nec cum rebus tibi non commiſſis te implices; & poterit fieri, ut parum vel raro turberis. *Lib.* 3. *cap.* 25. §. 3.

Paſſus CXLIV.

De paſſione Iræ.

I. *Non eſt magnum cum manſuetis vivere.*

Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari; hoc enim omnibus naturaliter placet; & unusquisque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cum durис & perverſis, aut indiſciplinatis, aut vobis con-

contrariantibus, pacifice posse vivere, magna gratia est, & laudabile nimis, virileque factum. *Lib.* 2. *cap.* 3. §. 2.

II. *Quid faciendum, si irascaris.*

Pone, ut melius nosti, ex corde: & si tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiamsi minus libenter audis, & indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur. Cito conquiescet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratia. *Lib.* 3. *cap.* 57. §. 2.

III. *Servanda charitas & humilitas.*

Tu bene scis facta tua excusare & colorare, & aliorum excusationes non vis recipere. Justius esset, ut te accusares, & fratrem tuum excusares. Si portari vis, porta & alium. Vide, quam longe es adhuc a vera charitate & humilitate: quæ nulli novit irasci, vel indignari, nisi tantum sibi. *Lib.* 2. *cap.* 3. §. 2.

IV. *Iracundus sibi gravissimus.*

Sunt, qui se ipsos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores. Et sunt, qui se ipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere studeut. Est tamen tota pax nostra in hac misera vita, potius in humili sufferentia ponenda, quam in non sentiendo contraria. Qui melius scit pati, majorem tenebit pacem. Iste est victor sui, & dominus mundi, amicus Christi, & hæres cœli. *Lib.* 2. *cap.* 3. §. 3.

Passus

Paſſus CXLV.

Regulæ aliquot, ad diverſos motus Naturæ & Gratiæ diſcernendos.

I. *Motus naturæ & gratiæ penitus contrarii.*

Fili, diligenter adverte motus Naturæ & Gratiæ, quia valde contrarie & ſubtiliter moventur: & vix, niſi a ſpirituali & intimo illuminato homine, diſcernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt, ideo ſub ſpecie boni multi falluntur. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 1.

II. *Primus motus naturæ & gratiæ.*

Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſe ſemper pro fine habet. Sed gratia ſimpliciter ambulat, & ab omni ſpecie mala declinat, fallacias non prætendit, & omnia pure propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 1.

III. *Secundus motus.*

Natura invite vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari. Gratia vero ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 2.

Paſſus CXLVI.

De diverſis motibus naturæ & gratiæ.

I. *Tertius motus.*

Natura pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit. Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 2.

II. *Quartus motus.*

Natura libenter honorem & reverentiam accipit: Gratia vero omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 2.

III. *Quintus motus.*

Natura confuſionem timet & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Jeſu pati contumeliam. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 3.

IV. *Sextus motus.*

Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia vero vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 3.

V. *Septimus motus.*

Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa: Gratia vero ſimplicibus delectatur & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 3.

Paſſus CXLVII.

De diverſis motibus naturæ & gratiæ.

I. *Octavus motus.*

Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo: ſed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia theſaurum ſuum & gaudium in cœlo, ubi nil perit, conſtituit. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 3.

II. *Nonus motus.*

Natura cupida eſt, & libentius accipit, quam donat, amat propria & privata: Gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatius dare judicat, quam accipere. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 4.

III. *Decimus motus.*

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus; ſed Gratia trahit ad Deum, & ad virtutes: renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 4.

IV. *Undecimus motus.*

Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum: ſed Gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 4.

Paſſus CXLVIII.

De diverſis motibus naturæ & gratiæ.

I. *Duodecimus motus.*

Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem vel favorem pro benefactis conſequi ſperat: & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit: Gratia vero nihil temporale quærit, nec aliud præmium, quam Deum ſolum, pro mercede poſtulat: nec amplius de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſervire. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 5.

II. *Tertius decimus motus.*

Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus. Gratia autem, & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum nec ortum nataſium reputat, niſi virtus major ibi fuerit: favet magis pauperi, quam diviti: compatitur plus innocenti, quam potenti: congaudet veraci, non fallaci: exhortatur ſemper bonos, meliora charismata æmulari, & filio Dei per virtutes aſſimilari. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 6.

III. *Quartus decimus motus.*

Natura de defectu & moleſtia cito conqueritur: Gratia conſtanter fert inopiam. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 6.

Paſſus

Paſſus CXLIX.

De diverſis motibus naturæ & gratiæ.

I. *Quintus decimus motus.*

Natura omnia ad ſe reflectit; pro ſe certat & arguit. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant: nihil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert: ſed in omni ſenſu & intellectu, æternæ ſapientiæ, ac divino examini ſe ſubmittit. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 7.

II. *Sextus decimus motus.*

Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire: vult exterius apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci & agere, unde laus & admiratio procedit. Sed gratia non curat nova, nec curioſa percipere: quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cum nihil novum & durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem devitare, laudanda & digne miranda, humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 7.

III. *Gratia quid?*

Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & proprie electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ:

quæ

quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quanto igitur natura amplius premitur & vincitur, tanto major gratia infunditur, & quotidie novis viſitationibus interior homo, ſecundum imaginem Dei, reformatur. *Lib.* 3. *cap.* 54. §. 8.

Paſſus CL.

Deſideranda eſt gratia Dei, ſummis deſideriis.

I. *Quia ſumme neceſſaria.*

O quam maxime eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum. Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 4.

II. *Quia præ omnibus donis naturalibus eſt.*

O vere cœleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo: nihil ingenium vel eloquentia valent apud te, Domine, ſine gratia. Nam dona naturæ, bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio, qua inſigniti, digni habentur vita æterna. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 4.

III.

III. *Immo & præ ſupernaturalibus.*

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio, aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 4.

Oratio.

Tua ergo me, Domine, gratia ſemper præveniat, & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum, per Jeſum Chriſtum filium tuum. Amen. §. 6. *Ibidem.*

PARS

PARS II.

De Via Illuminativa.

Ad perfectionem non ſatis eſt, animam maculis expurgaſſe, opus præterea eſt, eandem variis virtutum ornamentis condecori, ut per viam perfectionis incedens Sponſo ſuo Divino in dies magis ac magis placeat. Hanc porro viam oſtendit nobis ille, qui eſt *Via, Veritas, & Vita, qui Lux eſt illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum.* Ille ſe Magiſtrum conſtituit, ut nos doceat: *Ego Magiſter veſter.* Ille nos excitat ad diſcendum: *diſcite a me.* Ille ſeipſum proponit in exemplum: *Exemplum dedi vobis*: hinc præprimis opus eſt, ut Divinum hunc Magiſtrum cognoſcamus; tum attente, ut diſcipulos decet, eum audiamus, atque obſervemus: deinde etiam virtutes, quas docuit, aut exercuit, nos ipſi exerceamus.

SEMI-

SEMITA I.

De Excellentia Divini Magisterii, & dotibus ad discipulum requisitis.

Passus I.

Christus se Magistrum & Viam constituit, nosque ad sui sequelam invitat.

I. *Christus illuminans.*

Qui sequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi' quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 1.

II. *Magister noster.*

Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt & duri. *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 3. Si vis veritatem cognoscere, crede mihi. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 2.

III. *Via, veritas, & vita.*

Ego sum via, veritas, & vita. Sine via non itur; sine veritate non cognoscitur; sine vita non vivitur. Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego sum Via rectissima, Veritas suprema, Vita vera, Vita beata, Vita increata. *Ibid.* §. 1.

IV.

IV. *Nos hortatur ad ſui ſequelam.*

Fili, *ſequere me.* Ego ſum Via, quam ſequi debes; Veritas, cui credere debes; Vita, quam ſperare debes. Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 1.

V. *Et ſequi volumus, ut illuminemur.*

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit in vita Jeſu Chriſti meditari. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 1. Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 3. *Qui ſequitur, non ambulat in tenebris.*

Paſſus II.

Aeſtimatio Magiſterii & Verbi Divini.

I. *Doctrina Chriſti præcellit.*

Doctrina Chriſti omnes doctrinas ſanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inveniret. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 2.

Tota cœleſtis eſt.

Docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia; mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte deſiderare. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 4.

II. *Et immutabilis.*

Sine Perſonarum acceptione variis modis loquitur nobis Deus. Homines tranſeunt; ſed *veritas Domini manet in æternum. Lib.* 1. *cap.* 5. §. 2.

III.

III. *Intellectum aperit.*

Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis. Literas tradunt; sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum. Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis & illuminas. *Lib.* 1. *cap.* 2. §. 2.

IV. *Et cor accendit.*

Pulchre dicunt; sed te tacente cor non accendunt. Possunt quidem verba sonare; sed spiritum non conferunt. Mandata edicunt; sed tu juvas ad perficiendum. Viam ostendunt; sed tu coufortas ad ambulandum. Illi exterius rigant; sed tu fœcunditatem donas. *Ibidem.*

Passus III.

Desiderium & aviditas audiendi Doctrinam Christi.

I. *Anima agnoscens suam cœcitatem*

Domine in cæcitate sumus, & vanitate cito seducimur. *Lib.* 3 *cap.* 41. §. 2. Modicum lumen est in nobis, & hoc cito per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non advertimus, quod tam cæci intus sumus. *Lib.* 2. *cap.* 5. §. 1.

II. *Petit illuminari & instrui, potius a Christo Domino,*

Loquere igitur Domine, quia audit servus tuus: verba enim vitæ æternæ habes. Inclina cor meum in verba oris tui: fluat ut ros eloquium

quium tuum. *Loquere* Domine, quia audit ſeruus tuus. Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua. *L.* 3 *c.* 2. §. 1.

III. *Quam ab aliis.*

Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis; ſed tu potius loquere, Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum, quia tu ſolus ſine eis potes me perfecte imbuere; Illi autem ſine te nihil proficient. Dicebant olim filii Iſrael ad Moyſem: *Loquere tu nobis, & audiemus; non loquatur nobis Dominus*, ne *forte moriamur.* Non ſic Domine, non ſic oro; ſed magis cum Samuele Propheta humiliter ac deſiderantur obſecro: *Loquere Domine, quia audit ſervus tuus. Ibidem.*

IV. *Ad ſuum fructum, & majorem Dei gloriam.*

Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus, æterna Veritas: ne forte moriar & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantum foris admonitus, & intus non accenſus. Loquere mihi ad qualemcunque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam & perpetuum honorem. *Ibidem* §. 3.

Paſſus IV.

Diſpoſitiones a Chriſto Magiſtro in diſcipulis requiſitæ.

I. *Abnegatio ſui.*

Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 2. Ideo enim tam pau-

pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea: *Niſi quis renunciaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Tu ergo, ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer te ipſum mihi cum omnibus affectibus tuis. *Lib.* 4. *cap.* 8. §. 2.

II. *Studium ſe conformandi Chriſto Magiſtro,*

Qui ſpiritum haberet, in doctrina Chriſti abſconditum manna inveniret; ſed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſiderium ſentiunt, quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui vult plene & ſapide Chriſti verba intelligere, oportet, ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare. *Lib.* 1. *cap.* 1. §. 2. Vere bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit. *Lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 6.

III. *Eique oſtium cordis reſerandi & claudendi creaturis.*

Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita revelarem, ſi adventum meum diligenter obſervares, & oſtium cordis mihi aperires. *Lib.* 3. *cap.* 24. §. 2. Animadverte hæc anima mea, & claude ſenſualitati tuæ oſtia, ut poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. *Lib.* 3. *cap.* 1. §. 2 O ſi Jeſus Crucifixus in cor noſtrum veniret, quam cito & ſufficienter docti eſſemus! *Lib.* 1, *cap.* 25. §. 6. Hoc mente pertracta: & cum impleveris, intelliges omnia. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 1.

Paſſus V.

Senſa diſcipuli diſpoſiti.

I. *Diſcipulus agnoſcit efficaciam hujus doctrinæ:*

Domine ſermo tuus iſte brevis, multum in ſe continet perfectionis: parvus eſt dictu; ſed plenus ſenſu, & uber in fructu: nam ſi poſſet a me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri; nam quoties me impacatum ſentio, & gravatum, ab hac doctrina me receſſiſſe invenio. *Lib.* 3. *cap.* 23. §. 4.

II. *Rogat, ut ſibi inſtilletur,*

Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire. *Ibidem* §. 2. Aperi, Domine, cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare: da mihi intelligere voluntatem tuam. *Lib.* 3. *cap.* 22. *n.* 1.

III. *Se paratum offert,*

Quid igitur faciam? *Lib.* 3. *cap.* 25. §. 2. *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.*

Seque per illam beatum reputat,

Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit, & de ore ejus conſolationis verbum accipit. Beatæ aures, quæ venas Divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt. Beatæ plane aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intus auſcultant Veritatem docentem. *Lib.* 3. *cap.* 1. §. 1.

IV.

IV. *Petitque gratiam, ut obſervet hanc doctrinam.*

Tu, qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge majorem gratiam, ut poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem. *Lib.* 3. *cap.* 23. §. 4. Ne ſit mihi ad judicium verbum auditum & non factum, cognitum nec amatum, creditum & non ſervatum. *Lib.* 3. *cap.* 2. §. 3.

Paſſus VI.

Gratiarum actio diſcipuli, pro tradita a Divino Magiſtro Doctrina.

I. *Reddendæ Divino Magiſtro gratiæ, quod nos docuerit Per ſeipſum.*

O! quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis a fidelibus ad æternum regnum tuum oſtendere, nam vita tua, via noſtra. *Lib.* 3. *cap.* 18. §. 3.

II. *Per ſuos Doctores,*

Gratias tibi Domine Jeſu, Lux Lucis æternæ pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſervos tuos, Prophetas, & Apoſtolos, aliosque Doctores miniſtraſti. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 4.

III. *Et per ſua exempla.*

Niſi tu nos præceſſiſſes, & docuiſſes, quis ſequi curaret? heu! quanti longe retroque manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent! Ecce adhuc tepeſcimus auditis tot ſignis & doctrinis: quid fieret, ſi tantum Lumen ad ſequendum te non haberemus? *Lib.* 3. *cap.* 18. §. 3.

Media proficiendi in ſchola Chriſti.

Paſſus VII.

Lectio Spiritualis.

I. *Libri ſacri illuminant,*

Poſuiſti Lucernam pedibus meis verbum tuum. Habeo libros ſanctos, pro ſolatio & vitæ ſpeculo. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 3. & 4.

II. *In iis quærenda veritas & utilitas,*

Veritas eſt in Scripturis ſanctis quærenda, non eloquentia. Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potius debemus utilitatem in ſcripturis, quam ſubtilitatem ſermonis. *Lib.* 1. *cap.* 5. §. 1.

III. *Cum affectu proficiendi,*

Ita libenter devotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrum parvæ vel magnæ literaturæ fuerit, ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit: ſed quid dicatur, attende. *Ibidem.*

IV. *Et attentione humili, ſimplici, & fideli.*

Curioſitas noſtra ſæpe nos impedit in lectione Scripturarum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter. *Ibid.* §. 2.

Paſſus VIII.

Alterum proficiendi medium Oratio.

I. *Anima per orationem petere debet ſcientiam ſibi neceſſariam;*

Da mihi Domine ſcire, quod ſciendum eſt: hoc amare, quod amandum eſt: hoc laudare, quod tibi ſume placet: hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundum viſionem oculorum exteriorum judicare, neque ſecundum auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in judicio vero de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 7.

II. *Debet Deum conſulere,*

Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa, vel audita; ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum ad conſulendum Dominum: audies non nunqum Divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris. *Lib.* 3. *cap.* 38. §. 2.

III. *Et in omnibus ad eum confugere.*

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis, fugitque ad orationis adjutorium pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentius implorando ſuffragium. *Ibidem.*

Paſſus IX.

Diſpoſitiones ad orationem.

I. *Vigilantia & humilitas,*

Plures reperiuntur contemplationem deſiderare; ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. *Lib.* 3. *cap.* 31. §. 3. Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus. *Lib.* 3. *cap.* 24. §. 2. Non affectes contemplationem, quæ ducit in elationem: non enim omne altum, ſanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne deſiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 3.

II. *Mortificatio,*

Beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit, qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritus crucifigit:

Puritas conſcientiæ,

Ut ſerenata conſcientia puram tibi orationem offerat, dignusque ſit angelicis iuntereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis. *Lib.* 3. *cap.* 48. §. 6.

III. *Præſentia Dei.*

Et merito multo plus debet eſſe intus, quam quod cernitur foris; quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere revereri debemus, ubicunque fuerimus, & tanquam angeli in conſpectu ejus mundi incedere. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 1.

IV.

IV. *Avulsio a creaturis.*

Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere Divinis. Ideo enim pauci inveniuntar contemplativi, quia pauci sciunt se a perituris & creaturis ad plenum sequestrare. *Lib.* 3. *cap.* 31. §. 1.

Collectio animi.

Beati oculi, qui exterius clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœlestia magis ac magis per quotidiana exercitia se studeant præparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt. *Lib.* 3. *cap.* 1. §. 1.

V. *Resignatio orantis in Divinam voluntatem.*

Pete, non quod est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile, atque honorificum: quia si recte judicas, meam ordinationem tuo desiderio, & omni desiderato præferre debes, ac sequi. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 3.

Passus X.

Petendum imprimus Divinæ gratiæ adjutorium.

I. *Prærogativæ Divinæ gratiæ.*

Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim gratia tua, cæteris non obtentis, quæ desiderat natura. Ipsa Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lachrymarum. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 5. & 6.

II. *Votis omnibus exoptandæ,*

O Beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis, humilem corde reddis! Veni, deſcende ad me, reple me mane conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea. *Ibidem.*

III. *Et in omnibus a Deo implorandæ.*

Quid ſum ſine gratia tua, niſi aridum lignum & ſtirps inutilis ad ejiciendum? Tua ergo me, Domine, gratia ſemper & præveniat & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum. *Ibidem.*

Paſſus XI.

Oratio debet eſſe conſtans & fervida.

I. *Oratio animari debet ab extrinſeco,*

Quidam ſolum portant ſuam devotionem in libris, quidam in imaginibus; quidam autem in ſignis exterioribus & figuris. Qnidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alii, qui intellectu illuminati, & affectu purgati ad æterna ſemper anhelant, de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 4.

II. *Debet exemplo Sanctorum eſſe aſſidua.*

Sancti per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando ab oratione mentali minime ceſſabant. Omne tempus utilitier expendebant. Omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur, & præ magna dulcedine con-

contemplationis etiam oblivioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. *L.* 3. *c.* 18. §. 2. & 3.

III. *Cum conſtantia & perſeverantia.*

Si non habes devotionem, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa, nec deſiſtas, donec merearis micam, aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. *Lib.* 4. *cap.* 12. §. 3.

Paſſus XII.

Quid agendum in diſtractionibus?

I. *Anima ſuas diſtractiones in oratione confitetur.*

O quid intus patior! dum mente cœleſtia tracto, & mox carnalium cogitationum turba occurrit oranti? confiteor etenim vere, quia valde diſtracte me habere conſuevi. Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto, aut ſedeo: ſed ibi magis ſum, quo cogitationibus feror, ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt, quod amo. Hoc mihi cito occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet. *Lib.* 3. *cap.* 48. §. 5.

II. *Recurrit ad Deum & petit veniam.*

Succurre mihi æterna veritas, ut nulla me moveat vanitas. Adveni cœleſti ſuavitas, & fugiat a facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo. *Ibid.*

III.

III. *Ejusque implorat auxilium.*

Deus meus ne elongeris a me, neque declines in ira a ſervo tuo. Fulgura coruſcationem tuam, & diſſipa eas: emitte ſagittas tnas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te: fac me obliviſci omnium mundanorum: da cito abjicere & contemnere phantaſmata vitiorum. *Ibidem.*

Paſſus XIII.

De acquirenda Devotionis gratia.

I. *Poſtulanda inſtanter devotionis gratia,*

Oportet te devotionis gratiam inſtanter quærere, & deſideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudioſe cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, comittere. *Lib.* 4. *cap.* 15. §. 1.

II. *Non deſiſtendum ab oratione, ſi non ſtatim concedatur,*

Humiliare præcipue te debes, cum parum aut nihil devotionis interius ſentis; ſed non nimium dejici, nec inordinate contriſtari. Dat ſæpe Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore. Dat qnandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare. Propterea in bona ſpe, & humili patientia expectanda eſt devotionis gratia. *Ibid.* §. 1. & 2.

III. *Sed potius removenda obſtacula,*

Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occulte tollitur. Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit & abſcondit; ſi

tamen

tamen modicum & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, & perfecte viceris, erit, quod petisti. *Ibid.* §. 2.

IV. *Et obtinebitur devotionis gratia.*

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu complacentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi Benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit. *Ibid.* §. 3.

Passus XIV.

Studium ambulandi in via Domini.

I. *Ut nobis bene sit, oportet Deum quærere,*

Fili, ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui, quære me semper. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 1. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Tunc videbit & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipso, quia manus Domini cum ea, & ipse se posuit totaliter in manus ejus usque in sæculum. *Lib.* 4. *cap.* 15. §. 4.

II. *Ac magna diligentia ad virtutes eniti:*

Sine sollicitudine & diligentia nunquam acquires virtutes. *Lib* 1. *cap.* 25. §. 11. Multa diligentia opus est bene proficere volenti. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 2.

III. *Inter omnes vias, via crucis tutissima.*

Ecce! in cruce totum constat, & non est alia via ad vitam. Ambula ubi vis, quære quodcunque volueris, & non invenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 3.

SEMITA II.

Qua ratione homo habere ſe debeat erga Deum.

Paſſus XV.

De Fide.

I. *Fides imprimis exigitur.*

Fides a te exigitur & fincera vita non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. Si talia eſſent opera Dei, ut facile ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda. *Lib.* 4. *cap.* 18. §. 2. & 5.

II. *Cui ſubdere ſe debet anima.*

Subde te Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi Scientiæ Lumen. Non fallit te Deus; fallitur, qui ſibi nimium credit. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; Fides autem vera falli non poteſt. *Ibid.* §. 4. Ego ſum veritas, cui credere debes. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 1.

III. *Et ſubdit ſe libenter.*

Me oportet contentum eſſe in Lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 2. Ambulabo interim in fide exemplis confortatus Sanctorum: nam, & ſancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna,

dum

dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo. *Ibid.* §. 3.

Paſſus XVI.

De Spe.

I. *Homo excitatur ad ſpem omnem in Deo reponendam.*

Fili, ſi recte ſapis, in me ſolo ſperabis, quia *nemo bonus, niſi ſolus Deus.* *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 3. Teneas te apud Jeſum, vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, ſolus te poteſt juvare. *Lib.* 2. *cap.* 7. §. 2. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia; & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantum ad flagella relictus. *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 8.

II. *Quod faciendum agnoſcit.*

Domine Jeſu Chriſte, ſicut dixiſti & promiſiſti, ſic utique fiat, & mihi promereri contingat. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 5. Ecce! in te eſt totum, quod deſiderare poſſum, ac debeo; tu ſalus mea & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria. *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 1. In nullo poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea! tu fiducia mea, tu Conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus. *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 1.

III. *Et exequendi gratiam ſperat.*

Quod Sancti ſperaverunt, ego ſpero: quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum

rum confido. *Lib.* 4. *cap* 11. §. 3. Tu mihi in desiderio es, & ideo post te gemere, clamare, & exorare necesse est. *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 1. Potens est autem misericordia tua etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementissime visitare. *Lib.* 4. *cap.* 14. §. 3. Quia tu, o dulcissime! facis mecum supra meritum omne, & supra id, quam audeo sperare, vel rogare. *Lib.* 3. *cap.* 8. §. 3.

Passus XVII.

De Charitate.

I. *Charitas non se ipsam quærit.*

Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum quærit; sed Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in se ipso vult gaudere, sed in Deo super omnia bona, optat beatificari. *Lib.* 1. *cap.* 15. §. 3.

Nemini invidet.

Etsi intraverit cœlestis gratia & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 3.

II. *Sed omnia refert ad Deum.*

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt. O qui scintillam haberet veræ cha-

charitatis ! profecto omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis. *Lib.* 1. *cap.* 15. §. 3.

III. *Et opera noſtra reddit fructuoſa.*

Vincit omnia Divina charitas, & dilatat omnes animæ vires. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 3. Sine charitate opus externum nihil prodeſt : quidquid autem ex charitate agitur, quantumcunque etiam parvum ſit, & deſpectum, totum efficitur fructuoſum. Magis ſiquidem Deus penſat, ex quanto quis agit, quam opus, quod facit. Multum facit, qui multum diligit. *Lib.* 1. *cap.* 15. §. 1. & 2.

Paſſus XVIII.

De Fiducia.

I. *In Deo confidendum.*

Sine amico non potes bene vivere : & ſi Jeſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & deſolatus. Fatue igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, aut lætaris. *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 3. Pene totum perditum invenies, quidquid extra Jeſum in hominibus poſueris. *Lib.* 2. *cap.* 7. §. 2. Quia ſalus noſtra tu es, virtus & fortitudo noſtra. *Lib.* 3. *cap.* 8. §. 3.

II. *Non in hominibus.*

Falluntur ſæpe hominum ſenſus in judicando : falluntur & amatores ſæculi viſibilia tantummodo amando. Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat : & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. *Lib.* 3. *Cap.* 50. §. 8.

III.

III. *Sit ergo Deus refugium noſtrum.*

Tu (Deus) *ſpes mea, & refugium meum in die tribulationis meæ. Lib.* 3. *cap.* 5. §. 1. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus. *Lib.* 3. *cap.* 55. §. 5.

Paſſus XIX.

Anima ſe Divinæ Protectioni committit.

I. *Cum in uno Deo ſolidum inveniatur ſolatium.*

Finis omnium bonorum & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es, & in te ſuper omnia ſperare fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum. *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 4. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt. Qui nullum extrinſecus pro ſe teſtimonium quærit, liquet, quod totaliter ſe Deo commiſit. *Lib.* 2. *c.* 6. §. 3. & 4.

II. *Ad eum confugit anima.*

Ad te ergo ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, Miſericordiarum Pater. Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti, ut fiat habitatio ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ Majeſtatis offendat. *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 4.

III.

III. *Ejusque protectioni se totum committit.*

Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum tuarum respice in me, & exaudi orationem pauperis servi tui, longe exulantis in regione umbræ mortis. Protege & conserva animam servuli tui, inter tot discrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis ad Patriam perpetuæ claritatis. Amen. *Ibidem.*

Passus XX.

Submissio ad Ordinationem Divinam.

I. *Deo omnia in bonum nostrum ordinanti*

Fili, comitte mihi semper causam tuam; ego bene disponam in tempore suo. Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum. *Lib.* 3 *cap.* 39. §. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur. *Lib.* 3. *cap.* 37. §. 4.

II. *Se submittit anima.*

Domine satis libenter tibi omnes res comito, quia parum potest cogitatio mea proficere. Utinam non multum adhærerem futuris eventibus; sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem. *Lib.* 3. *cap.* 39. §. 1. Tu nosti ventura, antequam fiant, & non opus est tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra. *Lib.* 3. *c.* 50. §, 6. III.

III. *Seque paratam offert ad omnia.*

En! ſervus tuus ego paratus ad omnia: in manu tua ſum, gyra & reverſa me per circuitum, quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi: utinam digne & perfecte! *Lib.* 3. *c.* 15. §. 2.

Paſſus XXI.

Studium Beneplaciti Divini.

I. *Quærendum in omnibus Dei beneplacitum cum indifferentia.*

Fili, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe probaveris: tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum; ſed ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, auſer a me tale deſiderium. *Lib.* 3. *cap.* 15. §. 1.

II. *Atque ut fiat, votis omnibus petendum.*

Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt, & petendum, quidquid deſiderabile menti occurrit, maximeque cum propria reſignatione mihi totum committendum eſt, atque dicendum: Domine, tu ſcis, qualiter melius eſt; fiat hoc vel illud, ſicut volueris. Da, quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit. Pone me, ubi vis, & libere age mecum in omnibus. *Ibid* §. 2.

III. *Et*

III. *Et hoc ardenter exoptat anima.*

En! ſervus tuus ego paratus ad omnia. Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet. Tua voluntas mea ſit, & mea voluntas tuam ſemper ſequatut, & optime ei concordet. Sit mihi unum velle, & nolle tecum: nec aliud poſſe velle, aut nolle, niſi quod tu vis, & nolis. *Ibid.* §. 3.

Paſſus XXII.

De perfecta ſui in voluntatem Dei Reſignatione.

I. *Imperfecta Reſignatio non ſufficit;*

Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione, non enim plene Deo confidunt, ideo ſibi providere ſatagunt. Quidam etiam primo totum offerunt, ſed poſtea tentatione pulſati, ad propria redeunt, ideo minime in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent, niſi integra reſignatione, & quotidiana ſui immolatione prius facta, ſine qua non ſtat, neque ſtabit unio fruitiva. *Lib.* 3. *cap.* 37. §. 3.

II. *Sed plenam petit Dominus,*

Fili relinque te, & invenies me. Sta ſine electione & omni proprietate, & lucraberis ſemper: nam & adjicietur tibi amplior gratia, ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris. *Ibidem* §. 1. Quid magis a te requiro, quam ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quidquid

præter te ipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te. *Lib.* 4. *cap.* 8. §. 1.

III. *Et ubique promptam atque continuam.*

Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam? ſemper & in omni hora, ſicut in parvo, ſic & in magno. Nihil excipio, ſed in omnibus te nudatum invenire volo. Alioquin quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus, niſi fueris ab omni propria voluntate intus & foris ſpoliatus? Qnanto celerius hoc agis, tanto melius habebis: & quanto plenius & ſincerius, tanto mihi plus placebis, & amplius lucraberis. *Lib.* 3. *cap.* 37. §. 2.

Paſſus XXIII.

De prompta voluntate ſerviendi Deo.

I. *Mercedem ſponte ſibi ſervientibus promittit Deus.*

Qui mihi ſponte & libere deſerviunt, gratiam pro gratia accipient. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 2. Age quod agis, fideliter labora in vinea mea: ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus & majoribus præliis vita æterna. *Lib* 3. *cap.* 47. §. 2.

II. *In cujus obſequio nos omnino impendere debemus,*

Vere Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire. Magnus honor, magna gloria tibi ſervire, & omnia

prop-

propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subjecerint tuæ sanctissimæ servituti. O grata & jucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber & sanctus! o amplectendum & semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur sine fine mansurum! *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 4. 5. & 6.

III. *Uti fecerunt Sancti & Amici Christi.*

Sancti & Amici Christi Domino servierunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus sanctis, in persecutionibus & opprobriis multis. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 1.

Passus XXIV.

Peculiare Dei beneficium est servire Deo in statu Religioso.

I. *Felicitas & sublimitas hujus status,*

Qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam, consequentur magnam mentis libertatem. O sacer status Religiosi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem & cunctis fidelibus commendabilem, *Lib.* 3. *cap* 10. §. 5. & 6.

II. *In quo Religiosus per tria vota se totum Deo consecrat,*

Quid retribuam tibi pro gratia ista? non enim omnibus datum est, ut, omnibus abdicatis, sæculo renuntient, & Monasticam vitam assumant. *Ibid.* §. 2. Valde magnum est in obedientia stare,

ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe. Multo tutius eſt ſtare in ſubjectione, quam in Prælatura. *Lib.* 1. *cap.* 9. §. 1. Qui pro amore tuo omnemcarnalem abjecerint delectationem, invenient ſuaviſſimam Spiritus ſancti conſolationem. *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 5.

III. *Et in Jeſu Chriſto invenit omnia.*

Religioſus, qui ſe intente & devote in ſanctiſſima vita & Paſſione Domini exercet, omnia utilia & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inveniet: nec opus eſt, ut extra Jeſum aliquid melius quærat. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 6. Vere vita boni Monachi crux eſt, & Dux paradiſi. *Lib.* 3 *cap.* 56. §. 5.

Paſſus XXV.

Qualiter ſerviendum Deo in ſtatu Religioſo.

I. *Virtus, fervor & diſciplina in Religioſo exigitur*

Vita boni Religioſi omnibus virtutibus pollere debet: ut ſit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. *Lib.* 1. *Cap.* 19. §. 1. Quam jucundum & dulce eſt, videre fervidos & devotos Fratres bene morigeratos & diſciplinatos! Religioſus fervidus omnia bene portat & capit, quæ illi jubentur. *Lib.* 1. *cap,* 25. §. 5. & 7.

II. *Cum variis operibus bonis,*

Quomodo faciunt tam multi alii Religioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Raro exeunt, abſtracte vivunt, pauperrime commedunt, groſſe veſtiuntur, multum laborant, parum lo-

loquuntur, diu vigilant, matnre ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. *Ibid.* §. 8.

III. *Ad exemplum piorum Religioſorum,*

Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diverſæ Religionis Monachos ac Moniales: qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideo turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto opere pigritare, ubi tanta multitudo Religioſorum incipit Deo jubilare. *Ibidem.*

Aliorumque Sanctorum.

Sancti dati ſunt in exemplum omnibus Religioſis: & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 4.

Paſſus XXVI.

De Cura Religioſo adhibenda, ne remittat; ſed ſemper proficiat.

I. *Primus Religioſorum fervor*

O quantus fervor omnium Religioſorum in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit! O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quam magna diſciplina viguit! quanta reverentia & obedientia ſub regula Magiſtri in omnibus efloruit! Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quod vere viri ſancti & perfecti fuerunt, qui tam ſtrenue militantes mundum ſuppeditaverunt. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 5.

II.

II. *Non debet tepeſcere*,

Jam bene opus eſſet, quod adhuc iterum inſtrueremur, tanquam boni Novitii ad mores optimos, ſi forte ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu. *Lib.* 1, *cap.* 22. §. 7. Habitus & tonſura modicum confert, ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum verum faciunt Religioſum. Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam. *Lib.* 1. *cap.* 17. §. 1. & 2.

III. *Sed conſtanter excitari & conſervari.*

Ad ſerviendum veniſti, non ad regendum: ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hic nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare. Non eſt parvum in monaſteriis, vel in congregatione habitare, & ibi ſine querela converſari, & usque ad mortem fidelis perſeverare. Beatus qui ibidem bene vixerit, & feliciter conſummaverit. *Lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 1. & 3.

Paſſus XXVII.

Fervor fovendus ſemper, licet quandoque intermittendus.

I. *Etſi fervor ſummopere in vita ſpirituali ſemper deſiderandus ſit,*

Intuere ſanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulſit, & religio, & videbis quam modicum ſit, & pene nihil, quod nos agimus. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 1. Si autem de-

de-

deris te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorem laborem propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo fervidus & diligens ad omnia est paratus. L*ib.* 1. *cap.* 25. §. 11.

II. *Quia tamen per infirmitatem nostram quandoque impeditur,*

Fili, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum ob originalem corruptelam ad inferiora descendere, & onus corruptibilis vitæ, etiam invite, cum tædio portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties & gravamen cordis. L*ib.* 3. *cap.* 51. §. 1.

III. *Expedit tunc de hoc dolere, & aliis honeste ocupari.*

Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere: eo quod non vales spiritualibus studiis & divinæ contemplationi indesinenter inhærere. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare. *Ibidem.* §. 1. & 2.

Passus XXVIII.

Deo serviendum perseverantur.

I. *Instabilitas cordis impedire non debet, quo minus firmi stemus in obsequio Dei.*

Fili, noli credere affectui tuo: qui nunc est, cito mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subjectus es, etiam nolens: ut modo læ-

lætus, modo triſtis, modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc ſtudioſus, nunc acedioſus; nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & bene doctus in ſpiritu: non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis; ſed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem. *Lib.* 3. *cap.* 33. §. 1.

II. *Sic inter mille difficultates magna animi conſtantia faciebant Sancti,*

O quam ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quam longas & graves tentationes pertulerunt! quam frequenter ab inimico vexati ſunt! quam crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quam rigidas abſtinentias peregerunt! quam magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! quam forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt! quam puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 2.

III. *Sic & nos oportet facere.*

Inceptum eſt, retro abire non licet, nec relinquere oportet. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 5. Expedit tibi adventum meum & ſupernam viſitationem firma confidentia expectare; exilium tuum & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterum a me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum oblivi ſci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum; ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: *Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* L. 3. *c.* 51. §. 2.

Paſſus

Paſſus XXIX.

Deus ſuos fideles ſervos conſolatur.

I. *Roborare nos debent promiſſiones Divinæ,*

Fili, non te frangant labores, qnos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque; ſed mea promiſſio in omni eventu te roboret, & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram. *Lib.* 3. *cap.* 47. §. 1.

II. *Laborum brevitas & Merces æterna,*

Non diu hic laborabis, uec ſemper gravaberis doloribus. Expecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor & tnmultus. Modicum eſt & breve omne, quod tranſit cum tempore. Non eſt parvum quid, perdere aut lucrari Regnum Dei. *Ibid.* §. 1. & 4.

III. *Atque in omni difficultate nos in Deo firmare.*

Ideo deberet ſe homo in Deo taliter firmare, ut non eſſet ei neceſſe multas humanas conſolationes quærere. *Lib.* 1. *cap.* 12. §. 2. Bonum nobis eſt, quod aliquando habeamus aliquas gravitates, & contrarietates, quia ſæpe hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. *Ibid.* §. 1. In his non debet dejici, nec deſperare: ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſupervenientia ſibi ad laudem Jeſu

Chri-

Chriſti perpeti: quia poſt hyemem ſequitur æſtas; poſt noctem redit dies; & poſt tempeſtatem magna ſerenitas. *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 5.

Paſſus XXX.

Gratiæ Deo reddendæ pro gratia & conſolatione accepta.

I. *Gratiæ dicendæ ſunt Adjutori Deo pro auxiliis & ſolatiis,*

Redde ampliſſimas ſupernæ Bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis; ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ & Divini reſpectus: quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 1.

II. *Atque ut gratias plures accipiamus,*

Deus bene facit conſolationis gratiam dando: ſed homo male agit, non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, qui ingrati ſumus Auctori: nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia digne gratias referenti, & aufertur ab elato, quod dari ſolet humili. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 2.

III. *Grati eſſe debemus erga Deum ter optimum pro acceptis omnibus.*

Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere. Sit tibi minimum etiam

pro

pro maximo, & magis contemptibile pro ſpeciali dono. Si dignitas Datoris inſpicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum eſt, quod a ſummo Deo donatur. Etiamſi pœnas & verbera dederit, gratum eſſe debet: quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quidquid nobis advenire permittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ſublata: oret, ut redeat; cautus ſit & humilis, ne amittat. *Ibidem.* §. 5.

SEMITA III.

Qua ratione homo gerere ſe debeat erga proximum, & erga ſeipſum.

Paſſus XXXI.

De Charitate Proximi.

I. *Charitas ad omnes extendi debet, atque opere oſtendi,*

Charitas habenda eſt ad omnes. *Lib.* 1. *cap.* 8. §. 2. Pro nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione aliquod malum eſt faciendum: ſed pro utilitate tamen indigentis opus bonum libere aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum.

Proxi-

Proximum ſublevando,

Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius mutatur. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui communitati magis, quam ſuæ voluntati ſervit. *Lib.* 1. *cap.* 15. §. 1. & 2.

II. *Fraterne corrigendo,*

Si quis ſemel aut bis monitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere; ſed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus & honor in omnibus ſervis ſuis, qui ſcit mala in bonum convertere. *Lib.* 1. *cap.* 16. §. 2.

III. *Defectus patienter ſufferendo,*

Quæ homo in ſe, vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet. Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare, ut Deus tibi dignetur ſubvenire, & poſſis benigne portare. Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati? *Ibidem* §. 1. & 3.

IV. *Et mutuis auxiliis onera portando.*

Nunc autem Deus ſic ordinavit, ut diſcamus, *alter alterius onera portare*: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos invicem portare, invicem conſolari, pariter adjuvare, inſtruere, & admonere. *Ibid.* §. 4.

Paſſus XXXII.

De Converſatione externa.

I. *Converſatio noſtra debet eſſe ſimplex, aliorum potius quam proprii commodi ſtudioſa,*

Fuerunt Apoſtoli ſine querela converſati in mundo, humiles & ſimplices, ſine omni malitia & dolo. *Lib.* 3. *cap.* 22. §. 4. Oportet, quod diſcas te ipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere. *Lib.* 1. *cap.* 17. §. 1.

II. *Non contentioſa, ſed pacifica,*

Utilius eſt oculos a rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quam contentioſis ſermonibus deſervire. *Lib.* 3. *cap.* 44. §. 1. Tene te primo in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodeſt, quam bene doctus. *Lib.* 2. *cap.* 3. §. 1.

III. *Non affectans laudem, nec amorem alium, quam in Chriſto Jeſu.*

Nunquam cupias ſingulariter laudari, vel amari: quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis, quod aliquis tecum in corde ſuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore: ſed ſit Jeſus in te, & in omni bono homine. *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 4. Quærat alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto; laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tui ipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito & honore. *Lib.* 3. *Cap.* 49. §. 7.

Passus XXXIII.

Discretio in agendis.

I. *Omnis actio dirigi debet a ratione.*

Fili, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intimus, liber, & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis: ut sis Dominus actionum tuarum & rector, non servus nec emptitius, sed magis exemptus. *Lib.* 3. *cap.* 38. §. 1.

II. *Uti vitandum otium, ita exercitia discrete assumenda.*

Nunquam sis ex toto otiosus: corporalia tamen exercitia discrete sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda. *Lib.* 1. *cap.* 19. §. 4.

III. *Privata in secreto; communia promptius peragenda.*

Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutius exercentur privata. Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integre & fideliter debitis & injunctis, si jam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat. *Ibid.* §. 5.

Passus XXXIV.

De Vera Prudentia & Sapientia.

I. *Sapientia vera cœlestis est tota.*

Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, ut locuples fias, id est, cœlestem sapientiam omnia infima conculcantem. Postpone terrenam

nam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam. Dixi viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis.

Terrigenis fere incognita.

Nam valde vilis & parva, ac pene oblivioni tradita videtur vera cœleſtis ſapientia, non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, ſed vita longe diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, & multis abſcondita. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 2. & 3.

II. *Attendant iſti, nede cipiantur.*

Non enim omne deſiderium eſt a Spiritu ſancto, etiamſi homini videatur rectum & bonum. Difficile eſt pro vero judicare, utrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu? Multi in fine ſunt decepti, qui primo bono ſpiritu videbantur inducti. *Lib.* 3. *cap.* 15. §. 1.

III. *Humilitas, & terrenorum contemptus prudentem oſtendunt.*

Quanto quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubjectior: tanto in omnibus erit ſapientior & pacatior. *Lib.* 1. *cap.* 4. §. 2. Vere prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 6.

Paſſus XXXV.

De Obedientia.

I. *Obediendum ſponte, non coacte.*

Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quam ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant. *Lib.* 1. *cap.* 9. §. 1.

II. *Multum perdit, qui non obedit, ſe amando inordinate.*

Fili, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit a gratia: & qui quærit habere privata, amittit communia. Quia adhuc nimis inordinate te diligis, ideo plene te reſignare aliorum voluntati trepidas. *Lib.* 3. *cap.* 13. §. 1.

III. *Diſcamus obedientiam a Chriſto, qui pro nobis factus eſt obediens.*

Sed quid magnum, ſi tu, qui pulvis es & nihil, propter Deum te homini ſubdis: quando ego Omnipotens & altiſſimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubjeci? Diſce obtemperare pulvis: diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incurvare: diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare. *Ibidem* §. 2. Nemo ſecure præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecure præcipit, niſi qui bene obedire didicit. *Lib.* 1. *cap.* 20. §. 2.

IV.

IV. *Obedientia ſincera ſuo non carebit fructu.*

Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus, nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit, vel juſſerit: ſed hoc magnopere curato, ut ſive Prælatus, ſeu junior, aut æqualis aliquid a te expoſcerit, vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere. Apparebit in cœlis fructus obedientiæ: gaudebit labor pœnitentiæ: & humilis ſubjectio coronabitur glorioſe. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 6. & 7.

Paſſus XXXVI.

De Humilitate.

I. *Chriſtus nos ad humilitatem hortatur.*

Fili, humilia te in omnibus. *Lib.* 3. *cap.* 24. §. 2. Noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari, & elevari, te autem deſpici & humiliari. Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris. *Lib.* 3. *cap.* 41. §. 1.

II. *Gloriam inde reſultantem oſtendit.*

O! ſi vidiſſes Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vita ipſa indigni putabantur; profecto te ſtatim humiliares usque ad terram, & affectares potius omnibus ſubeſſe, quam uni præeſſe; & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres. *Lib.* 3. *cap.* 47. §. 3.

III. *Se ipsum & Sanctos in exemplum proponit,*

Factus sum omnium humillimus & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceres. *Lib.* 3. *cap.* 13. §. 2. Sancti in humilitate stabant, sibi ipsis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 4.

IV. *Et modum se humiliandi exponit.*

Summi Sancti apud Deum, minimi sunt apud se: & quanto gloriosiores, tanto in se humiliores. Pleni veritate & gloria cœlesti non sunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati & confirmati, nullo modo possunt esse elati. Et qui totum Deo adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt; sed gloriam, quæ a solo Deo est, volunt: & Deum in se & in omnibus Sanctis laudari super omnia cupiunt, & semper in id ipsum tendunt. Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum: nam summum non stat sine infimo. *Lib.* 2, *cap.* 10. §. 4.

Passus XXXVII.

Nihil habet homo, quo glorietur.

I. *Christi discipulus agnoscit, qua ratione se debeat humiliare,*

O Quam humiliter, & abjecte mihi de me ipso sentiendum est! quam nihili pendendum, si quid boni videar habere! *Lib.* 3. *cap.* 14. §. 3. Libenter accepto gratiam unde sem-

ſemper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere; ſed potius ſe pauperem & nudum confitebitur. *Lib.* 2. *cap.* 10. §. 3.

II. *Se nunquam ſupra alios extollere,*

Ille, qui majora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare; quia ille major & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior: & qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipienda majora. *Lib.* 3. *cap.* 22. §. 2.

III. *Inanem gloriam uti peſtem fugere.*

Ego vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus. Unde ergo poſſum gloriari, aut cur adpeto reputari? Nunquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt. Vere inanis gloria mala peſtis, vanitas maxima: quia a vera trahit gloria & cœleſti ſpoliat gratia. Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus. *Lib.* 3. *cap.* 40. §. 4.

IV. *Omne bonum Deo adſcribere,*

Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 2.

Seque ſervum inutilem reputare.

Non grande homo ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſervum inutilem ſe pronuntiet, ſicut Veritas ait: *Cum feceritis omnia, qua præcepta ſunt vobis, dicite: ſervi inutiles ſumus. Lib. 2. cap. 11. §. 5.*

Paſſus XXXVIII.

Adminicula & ſigna humilitatis.

I. *Humilis accepta confuſione non turbatur, ſed proficit.*

Sæpe valde prodeſt ad majorem humilitatem ſervandam, quod defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Humilis accepta confuſione ſatis bene eſt in pace: quia ſtat in Deo, & non in mundo. *Lib. 2. cap. 2. §. 1. & 2.*

II. *Quovis loco ſit, contentus eſt.*

De Divina diſpoſitione tantum contentari debet & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus. Et ita pacificus & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut cæteris honorabilior & major in mundo. *Lib. 3. cap. 22, §. 5.*

III. *Dum descendit, Deum ad se trahit.*

Homo tanto altius ad Deum ascendit, quanto profundius in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit. *Lib.* 3. *cap.* 42. §. 1. & 2. Humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit & invitat. *Lib.* 2. *cap.* 2. §. 2.

IV. *Et in infimis delectatur.*

Bene semper agere & modicum de se tenere humilis animæ indicium est. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 3. Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est & non amplius, ait humilis sanctus Franciscus. *Lib.* 3. *cap.* 50. §. 8. Non reputes, te aliquid profeciſſe, nisi omnibus inferiorem te esse sentias. *Lib.* 2. *cap.* 2. §. 2. Vere magnus est, qui in se parvus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 6.

Passus XXXIX.

De Paupertate.

I. *Ut tibi bene sit, nudus nudum Jesum sequere.*

Tene breve & consummatum verbum: dimitte omnia, & invenies omnia. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 1. *Si vis perfectus esse, vende omnia.* *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 2. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera, ut ab omni proprietate possis expoliari, & nudus nudum Jesum sequi: tibi

tibi mori, & mihi æternaliter vivere. *Lib.* 3. *cap.* 37. §. 4. Tunc vere pauper & nudus ſpiritu eſſe poteris, & cum Propheta dicere: *Quia unicus & pauper ſum ego.* Lib. 2. *cap.* 11. §. 5.

II. *Dimitte temporalia, & quære æterna.*

Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? & quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris a Creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitum ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem. *Lib.* 3. *cap.* 1. §. 3. Multum proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerves. Valde deficies, ſi aliquid temporale reputaveris. *Lib.* 2. *cap.* 5. §. 3.

III. *Tranſitoriis non inhæreas, ſed iis bene utere.*

Sis verus Hebræus in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei, qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna: qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cœleſtia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad bene ſerviendum, prout ordinata ſunt a Deo & inſtituta a ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura. *Lib.* 3. *cap.* 38. §. 1.

IV. *Et pauperem divite feliciorem reputa.*

Væ divitibus, qui habent hic conſolationes ſuas! Quia pauperibus intrantibus in regnum Dei,

Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 10.

Paſſus XL.

De Terrenorum contemptu.

I. *Quam rarus eſt terrenorum contemptus, tam proficuus eſt mortalibus.*

Raro invenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus; nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus. *Lib.* 2. *cap.* 11. §. 4. Qui autem mundum perfecte contemnunt, & Deo vivere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti Divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promiſſam, non ignorant, & quam graviter mundus errat, & varie fallitur, clarius vident. *Lib.* 3. *cap.* 20. §. 5.

II. *Id magno cum ſolatio experti ſunt Sancti.*

Sancti omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſervire, etiam in neceſſitate, dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed divites valde in gratia & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione Divina reficiebantur. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 3.

III.

III. *Idipsum & nos experiamur.*

Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius, & secundum homines laus & gloria apparet; ita ut considerata quis paupertate, & vilitate personæ suæ, non modo gravitatem aut tristitiam, vel dejectionem inde concipiat, sed potius consolationem & hilaritatem magnam; quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic muudo despectos tibi elegisti in familiares, & domesticos. Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos *Principes super omnem terram constituisti. Lib.* 3. *cap.* 22. §. 4.

Nil cupientes extra Jesum.

Malo pauper esse propter te, quam dives sine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam sine te cœlum possidere, *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 1.

Passus XLI.

De Patientia.

I. *Christus patientiam docet verbo & exemplo,*

Fili, ego descendi de cœlo pro tua salute: suscepi tuas miserias, non necessitate, sed charitate trahente, ut patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres. *Lib.* 3. *cap.* 18. §. 1.

Et patientes vult habere discipulos.

Discipulos meos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina: non ad ho-

honores, ſed ad deſpectiones; non ad otium, ſed ad labores, non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento fili mi verborum. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 6.

II. *Verus patiens adverſa omnia de de manu Dei accipit, & pro Deo patitur.*

Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & a quo ſibi placuerit. Verus autem patiens non attendit, a quo homine, utrum a Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum a bono & ſancto viro, vel a perverſo & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcunque, & quotiescunque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat; quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire. *Lib.* 3 *cap.* 19. §. 3.

III. *Nec reſpicit, a quo patiatur.*

Nec dicas, non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujuscemodi mihi patienda ſunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram: ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec a quo coronanda erit: ſed magis perſonas & offenſas, ſibi illatas, perpendit. *Ibidem* §. 2.

Paſſus XLII.

Patientia eſt neceſſaria.

I. *Quidquid agat homo, ſemper habebit, quod patiatur.*

Diſpone, & ordina omnia ſecundum tuum velle, & videre, & non invenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte, aut invite; & ita crucem ſemper invenies. Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis. Interdum a Deo relinqueris, interdum a Proximo exercitaberis: & quod amplius eſt, ſæpe tibimet ipſi gravis eris. Nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari, ſeu alleviari poteris: ſed, donec Deus voluerit, oportet, ut ſuſtineas. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 3. & 4.

II. *Quocunque ſe vertat, idem inveniet.*

Converte te ſupra, converte te infra: converte te extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & neceſſe eſt, te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam. Non potes effugere, quocunque iveris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies. *Ibidem.* §. 4.

III. *Nec aliud eſt remedium, quam ut ſe præparet, & patienter ſuſtineat.*

Præpara te ad toleranda multa adverſa, & varia incommoda in hac miſera vita; quia ſic tecum

cum erit, ubicunque fueris, & ſic revera invenies, ubicunque latueris. Oportet ita eſſe, & non eſt remedium evadendi a tribulatione morborum & dolore, quam ut patiaris. Etiamſi raptus fueris usque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea ſecuratus de nullo contrario patiendo. Ego (inquit Jeſus) *oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Ibidem.* §. 10. & 12.

Paſſus XLIII.

Patiendum libenter.

I. *Patiendum ſine querela conſiderata Chriſti & Sanctorum paſſione,*

Quid eſt, quod loqueris, Fili? Ceſſa conqueri conſiderata mea & aliorum Sanctorum paſſione. Nondum usque ad ſanguinem reſtitiſti. Parum eſt, quod tu pateris, in comparatione eorum, qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. *Lib.* 3. *cap.* 19. §. 1.

Et utilitate propria.

Cogita, quia ſic forte melius eſt pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multum ponderanda merita noſtra. *Lib.* 1. *cap.* 16. §. 1.

II. *Patiendum libenter & æqualiter omnia.*

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima. E ſi tibi minima non videntur, vide, ne hoc tua faciat impatientia. Sive tamen parva, ſive magna ſint, ſtude cuncta patienter ſufferre. *Lib.* 3. *cap.* 19. §. 1.

III.

III. *Patiendum animo ad hoc præparato,*

Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem. *Lib.* 3. *cap.* 35. §. 2. Quanto melius ad patiendum te diſponis, tanto ſapientius agis, & amplius promereris: feres quoque levius animo & uſu ad hoc non ſegniter paratis. *Lib.* 3. *cap.* 19. §. 2.

IV. *Patiendum pro Chriſto voluntate prompta.*

Merito deberes libenter modicum pati pro Chriſto, cum multi graviora patiuntur pro mundo. Utinam dignus eſſes aliquid pro nomine Jeſu pati! quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus ſanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximi. Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 13.

Paſſus XLIV.

Anima ſe diſponit ad Patientiam.

I. *Anima neceſſitatem patientiæ agnoſcit,*

Domine Deus, ut video, patientia eſt mihi valde neceſſaria: multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercunque ordinavero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea. *Lib* 3. *cap.* 12. §. 1.

II. *Se ſubmittit,*

Ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & me ipſum in omni deſiderio tibi ſubmit-

mittam. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 3. Per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona noſtra. *Lib.* 3. *cap.* 18. §. 3.

III. *Et gratiam roborantem implorat.*

Tu ſcis, quod modicum poſſum pati, & quod cito dejicior levi exurgente adverſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis, & optabilis: nam pati & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ. *Lib* 3. *cap.* 19. §. 4.

Paſſus LXV.

Quam proficuæ ſint Adverſitates.

I. *Adverſitates hominem probant & Deo ſubjiciunt.*

Quantæ virtutis quisque fuerit, melius patet occaſione adverſitatis. *Lib.* 1. *cap.* 16. §. 4. Utilior eſt ſæpe talis probatio, quam ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate. *Lib.* 3. *cap.* 7. §. 5. Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 4.

II. *In hac vita meliora ſunt adverſa quam proſpera.*

Nunquam ſentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes, te veram pacem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris adverſarium, nec

hoc

hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum. *Lib.* 3. *cap.* 25. §. 3.

III. *Adversa omnia in bonum nostrum ordinat Deus, amandus & laudandus in omnibus.*

Etiamsi me Domine, variis tentationibus, & adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti. In qua probatione non minus diligi debes, & laudari, quam si cœlestibus consolationibus me repleres. Omnes, quæ sua sunt, quærunt; Tu salutem meam & profectum meum solummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis, *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 2.

Passus XLVI.

De Tolerantia in adversis.

I. *Adversa patienter tolerata Deo sunt gratiora,*

Fili, magis placent mihi patientia & humilitas in adversis, quam multa consolatio & devotio in prosperis. *Lib.* 3. *cap.* 57. §. 1.

Nobis autem longe utiliora, quam læti vitæ dies.

O si vidisses Sanctorum in cœlo coronas, non hujus vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes. O si tibi hæc saperent, & profunde ad cor transirent! quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita æterna cuncta laboriosa sunt toleranda? *Lib.* 3. *cap.* 47. §. 3. & 4.

II.

II. *Tribulationes passi sunt sancti sequendo vestigia Christi,*

O quam multas & graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi? *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 2.

Qui totam vitam in doloribus transegit.

Nam ab hora ortus mei usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confusiones & opprobria benigne sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi: pro miraculis blasphemias: pro doctrina reprehensiones. *Lib.* 3. *cap.* 18. §. 1.

III. *Unde & nos similia tolerare oportet, ut comprehendamus cœlestia, & Christo conformes efficiamur.*

Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quam multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, & omnibus sanctis magis conformior. Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri in multis suavitatibus & consolationibus; sed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 14.

Passus

Paſſus XLXII.

De non curandis hominum judiciis & dicteriis.

I. *Humilis corde, qui Deo firmiter in hœret, non curat vana hominum judicia,*

Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit, & inſontem. Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis, quam ſibi ipſi confidenti. *Lib.* 3. *cap.* 36. §. 1.

II. *Nec laudes aut vituperia, quæ internum hominem non mutant:*

Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris. Quod es, hoc es: nec major dici vales, quam Deo teſte ſis. Si attendis, quid apud de ſis intus, non curabis, quid de te loquuntur homines. *Homo videt in facie, Deus autem in corde.* Homo conſiderat actus, Deus vero penſat intentiones. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 3.

III. *Sed Deo totum committit, cum omnibus ſatisfacere non ſit poſſibile;*

Sed & omnibus ſatis eſſe non eſt poſſibile. Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt, tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die judicatus fuerit. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat, & poterat: ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non deſpice-

re-

retur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commisit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque jactantium se defendit.

Subinde tamen respondet, ne ex taciturnitate infirmis generetur scandalum.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum. *Lib.* 3. *cap.* 36. §. 1. & 2.

Passus XLVIII.

De perferendis injuriis & despectionibus.

I. *Deus timendus est, non homines, qui per injurias sibi potius nocent, quam tibi:*

Quis tu, ut timeas a mortali homine? hodie est, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expavesces. Quid potest aliquis in te verbis aut injuriis? sibi potius nocet, qnam tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicunque est ille. Tu habe Deum præ oculis & noli contendere verbis querulosis. *Lib.* 3. *cap.* 36. §. 3.

II. *Causam tuam Deo committe, qui unicuique reddet secundum merita,*

Quod si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam. Sed ad me potius respice in cœ-

lum, qui potens sum eripere ab omni confusione & injuria, & unicuique reddere secundum opera sua. *Ibidem.*

III. *Et sine querela ad tuum emolumentum despectiones libenter sustine.*

Domine, si recte me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creatura; unde nec juste habeo conqueri adversum te. Et nisi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura despici, & relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari, & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plene tibi uniri. *Lib.* 3. *cap.* 41. §. 2.

IV. *Nec modicum inde fructum referes.*

Bonum est, quod patiamur quandoque contradictiones, & quod male & imperfecte de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus & intendimus. Ista sæpe juvant ad humilitatem, & a vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur. *Lib.* 1. *cap.* 12. §. 1.

Passus XLIX.

Gloriandum & gaudendum in contemptu & contrarietatibus.

I. *Gloria tua non est in ore hominum.*

Qui veram, & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Brevis gloria, quæ ab hominibus datur & accipitur. Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum glo-

ria

ria in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 2.

II. *Quidquid dicant, aut faciant iſti,*

Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Quod aliis placet, proceſſum habebit: quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient: tu petes, nec impetrabis. Aliis hoc vel illud committetur: tu autem ad nihil utilis judicaberis. Propter hoc natura quandoque contriſtabitur, & magnum, ſi ſilens portaveris. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 4. & 5.

III. *Si in interiora Jeſu penetres, non curabis, ſed gaudebis cum Apoſtolis pro nomine Jeſu contumeliam pati.*

Sed ſi ſemel perfecte introiſſes in interiora Jeſu, & modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jeſu facit hominem ſeipſum contemnere. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 6. Gloriari in tribulatioue non eſt grave amanti: ſic enim gloriari, eſt gloriari in cruce Domini. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 2. Teſtes ſunt Apoſtoli, ita conversati in mundo, ut etiam *pati contumelias gauderent pro nomine tuo*, & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno. *Lib.* 3. *cap.* 22. §. 4.

Paſſus L.

Gloria noſtra per contemptum omnis temporalis honoris in Deo quærenda.

I. *Vanus eſt omnis honor temporalis.*

Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem eſt: ego hanc requiram, quæ a ſolo Deo eſt. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia. *Lib.* 3 *cap.* 40. §. 6. *Non enim, qui ſe ipſum commendat, ille probatus eſt* (ait B. Paulus) *ſed quem Deus commendat. Lib.* 2. *cap.* 6. §. 4.

II. *Nec quærendus honor alius, quam honor Dei,*

Nam merita non ſunt ex hoc æſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat; vel ſi peritus ſit in ſcripturis, aut in altiori ponatur gradu; ſed, ſi vera fuerit humilitate fundatus, & Divina charitate repletus: ſi Dei honorem pure & integre ſemper quærat: ſi ſe-ipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quam honorari. *Lib.* 3. *Lib.* 7. §. 5.

III. *In quo ſolo vera eſt gloria, & exultatio noſtra.*

Eſt autem vera gloria & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute: nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te. Laudetur no-

nomen tuum non meum: magnificetur opus tuum non meum: benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, & exultatio cordis mei. In te gloriabor & exultabo tota die: pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis. *Lib.* 3. *cap.* 40. §. 5.

Passus LI.

In tribulationibus & opprobriis renovanda Christi patientis memoria.

I. *Memoria Christi patientis nos in tribulationibus corroborat.*

Requiesce in passione Christi, & in sacris vulneribus ejus libenter habita; si enim ad vulnera & pretiosa stigmata Jesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 4.

II. *Cum Christo patiente libenter patitur amicus Christi.*

Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, & in maxima necessitate a notis & amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit & despici: & tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit adversarios, & oblocutores; & tu vis omnes habere amicos & benefactores? unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit? si nihil contrarium

vis

vis pati, quomodo eris amicus Christi? sustine cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo. *Ibidem* §. 5.

III. *Et tribulationes hujus temporis reputat ad vitam æternam pretiosas.*

Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse & partem cum eo habere desideras. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati. Consolationes Deo committe. Faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu vero pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes; quia non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam promerendam, etiamsi solus omnes posses sustinere. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 4. & 10.

Passus LII.

Crux, quam necessaria, tam libenter amplectenda.

I. *In hac vita nemo quærat requiem.*

Tota vita Christi crux fuit, & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, si aliud quæris, quam pati tribulationes: quia tota ista mortalis vita plena est miseriis, & circumsignata crucibus. Crux ergo semper parata est, & ubique te expectat. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 4. & 7.

II.

II. *Sed crucem libenter portet, ut facilius portet, & fructuosius.*

Si libenter crucem portas, portabit te: & ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit. Si invite portas, onus tibi facis; & te ipsum magis gravas: & tamen oportet, ut sustineas. Si abjicis unam crucem, aliam procul dubio invenies, & forsitan graviorem. *Ibidem* §. 5.

III. *Nec enim aliam viam nobis ostendit Christus, quam viam crucis.*

Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis? Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum in mundo sine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Jesus Christus Dominus noster una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. *Oportebat* (ait) *Christum pati & resurgere a mortuis & ita intrare in gloriam suam.* Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? *Ibidem* §. 2. & 6.

Passus LIII.

Crux cum fiducia in Christum nos homines debiles corroborat, & consolatur.

I. *Homo, et si infirmus in se;*

Non est secundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare, & servituti subjicere, honores fugere, contumelias liben-

libenter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare, adverſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare.

Si tamen confidat in Domino, portando crucem fortis evadit.

Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubjicientur ditioni tuæ mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus & cruce Chriſti ſignatus. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 9.

II. *Crucem ergo ſibi paratam amplectatur viriliter:*

Pone te ergo ſicut bonus & fidelis ſervus Chriſti ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Pati tibi remanet, ſi Jeſum diligere, & perpetuo illi ſervire placet. Et quanto altius quis in ſpiritu profecerit, tanto graviores ſæpe cruces inveniet, quia exilii ſui pœna magis ex amore creſcit. *Ibid.* §, 7. 10. & 12.

III. *Inde hauriet tantum robur & ſolatium,*

Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſuffe-
rentia ſuæ crucis. Nam, dum ſponte ſe illis ſubjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ conſolationis vertitur. Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto ſpiritus amplius per internam gratiam roboratur. *Ibidem* §. 8.

VI.

IV. *Ut etiam plura perferre desideret.*

Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adversitatis ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore & tribulatione esse non vellet; quoniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura & graviora pro eo perferre potuerit. Non est istud hominis virtus sed gratia Christi, quæ tanta potest & agit in carne fragili, ut, quod naturaliter semper abhorret & fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur & diligat. *Ibid.*

Passus LIV.

De Fructu & Utilitate crucis.

I. *In cruce optabilia sunt omnia,*

Ecce in cruce totum constat! In cruce salus, in cruce vita, in cruce profectio ab hostibus, in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus, in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ nisi in cruce. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 2. & 3.

II. *Nec aliquid melius proposuit nobis Christus.*

Si quidem aliquid melius & utilius saluti hominum, quam pati fuisset; Christus utique verbo & exemplo ostendisset; nam & sequentes se Discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifeste ad crucem portandam hortatur, & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Ibid.* §. 15.

III. *Tollamus ergo crucem, & ſequamur Jeſum.*

Omnibus ergo perlectis & ſcrutatis, ſit hæc concluſio finalis. *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Jeſum, & ibis in vitam æternam. *Ibid.* §. 2. & 15.

Paſſus LV.

Chriſti Diſcipulus crucem amplectitur.

I. *Fidelis diſcipulus Magiſtrum ſuum ſequitur,*

Domine Jeſu, quia arcta eſt via tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari. *Non eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum, nec ſervus ſuper Dominum ſuum.* Exerceatur ſervus tuus in via tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera. Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plene. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 3.

II. *Seque ad portandam ſtrenue crucem animat.*

Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem, portabo & portabo eam usque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Eja! Fratres pergamus ſimul: Jeſus erit nobiscum. Propter Jeſum ſuſcepimus hanc crucem: propter Jeſum perſeveremus in cruce. Erit adjutor noſter, qui eſt Dux noſter & Præceſſor. *Ibidem* §. 5. & 6.

Paſſus LVI.

Anima præparatur ad pugnam.

I. *Pugnandum eſt in terris.*

Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus; conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur. Confortare igitur, & eſto robuſtus tam in agendo, quam in patiendo naturæ contraria. Oportet te novum induere hominem & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpe agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 4.

II. *Qui cupit victoriam, expeditus ſit ad pugnam,*

Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam: ſine certamine non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recuſas coronari: ſi autem coronari deſideras, certa viriliter, ſuſtine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem: nec ſine pugna pervenitur ad victoriam. *Lib.* 3. *cap.* 19. §. 4.

III. *Et Regem ſuum ſequatur viriliter.*

En! Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores, ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, ut fugiamus a cruce. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 6.

Paſſus LVII.

Victoria ſui.

I. *Diu certandum, ut te vincas propter Deum:*

Multum & diu oportet hominem in ſeipſo certare, antequam diſcat ſeipſum plene ſuperare, & totum affectum ſuum in Deum trahere. *Lib.* 2. *Cap.* 9. §. 3. Diſce te in omnibus propter creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere. *Lib.* 3. *cap.* 42. §. 2.

II. *Si difficultates occurrant,*

Vix eſt aliquid tale, in quo tantundem mori indiges, ſicut videre & pati, quæ voluntati tuæ adverſa ſunt; maxime autem, cum disconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur. Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

Penſa laborum finem, & præmium æternum.

Sed penſa, Fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 5. & 6.

III. *Incipe a temetipſo, & facilius cætera ſuperabis.*

Si bene ſteteris cum Deo, & ejus judicium aſpexeris, facilius te victum portabis. *Lib.* 3. *cap.* 44. §. 1. Si temetipſum perfecte viceris,

cæte-

cætera facilius subjugabis. Perfecta victoria est de semetipso triumphare. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 2. Beatus ille homo, qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit. *Lib.* 3. *cap.* 48. §. 6.

Passus LVIII.

Mortificatio continua.

I. *Qui sibi & cum Christo in cruce moritur, cum Christo vivet;*

Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit. Præcessit Jesus bajulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives: et si socius fueris pœnæ, eris & gloriæ. *Lib.* 2. *cap.* 12. §. 2. & 14.

II. *Nam mortificatio continua, vera est ad vitam via:*

Ecce! in moriendo totum jacet: & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. *Ibidem.* §. 3.

III. *Hanc tenuerunt Sancti, ut æternum viverent:*

Qui Christi vestigia voluerunt sequi, animas suas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 2. & 4.

Hanc

Hanc ingrediamur omnes.

Da mihi, Domine, omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo. *Lib.* 3. *cap.* 15. §. 4.

Paſſus LIX.

Abnegatio ſui perfecta.

I. *Imprimis abnega temetipſum,*

Fili, non potes perfectam poſſidere libertatem, nili totaliter abneges temetipſum. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 1. Verus profectus hominis eſt abnegatio ſui ipſius; & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurs. *Lib.* 3. *cap.* 39. §. 3.

II. *Sequendo Chriſtum,*

Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione & querela: *Sequere me.* *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 1.

Tuam deſerendo voluntatem,

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 6.

III. *Renunciando propinquis & remotis,*

Attamen ſi homo vere velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renunciare tam remotis, quam propinquis, & a nemine magis cavere, quam a ſe ipſo. *Lib.* 3. *cap.* 53. §. 2. In his & ſimilibus multis probari ſolet fidelis Domini ſervus; qualiter ſe abnegare, & in omnibus frangere quiverit. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 5.

IV.

IV. *Minimis & maximis,*

Non eſt ergo minimum etiam in minimis ſe ipſum relinquere. *Lib.* 3. *cap.* 39. §. 2. Et quanto perfectius infimis quis renunciat, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur, tanto gratia celerius venit, copioſius intrat, & altius liberum cor elevat. *Lib.* 4. *cap.* 15. §. 3.

V. *Et quietam duces vitam, ac Deo placentem.*

Utinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tui ipſius amator non eſſes! ſed ad nutum meum pure ſtares, & ejus, quem tibi præpoſui, Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret. Adhuc multa habes ad relinquendum, quæ, niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires, quod poſtulas. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 2.

Paſſus LX.

De ſtudio perfectionis.

I. *Remotis impedimentis, & calcatis inferioribus, enitendum ad ſuperiora:*

Fili, non debes averti, nec ſtatim dejici audita via perfectorum, ſed magis ad ſublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 2. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur. *Lib.* 3. *cap.* 31. §. 3. Nam & raro totus liber quis invenitur a nævo propriæ exquiſitionis. Sic Judæi olim venerant, in Bethaniam ad

Mar-

Martham & Mariam: non propter Jesum tantum, sed & ut Lazarum viderent. *Lib.* 3. *Cap.* 33. §. 2.

II. *Atque ut magna animi libertate cœlestibus inhœreamus semper,*

Domine, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cœlestium animum relaxare: & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis; nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo. *Lib.* 3. *cap.* 26. §. 1. Hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum: imo in hoc brevi includitur omnis perfectio Religiosorum. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 2.

III. *Petenda a Deo gratia, qua a terrestribus abstrahamur.*

Confirma me Deus per gratiam sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili sollicitudine, & angore evacuare, nec variis desideriis trahi cujuscunque rei, vilis aut pretiosæ; sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis transiturum; quia nihil permanens sub sole. *Lib.* 3. *cap.* 27. §. 4.

Passus LXI.

De Profectu spirituali.

I. *Si vis proficere, teneas te tanquam peregrinum in terris, & ambula in simplicitate cordis.*

Si vis debite stare, & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram. *Lib.* 1. *cap.* 17. §. 1. Sancti in vera humilitate stabant,

in

in ſimplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant; & ideo quotidie in ſpirtu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Heu! quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata! *Lib.* 1. *cap.* 18. §. 1. & 4.

II. *Profectum, & perfectionem non reponas in dulcedine devotionis;*

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magna fueris devotione, atque dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis; nec in iſtis conſiſtit profectus, & perfectio hominis. *Lib.* 3. *cap.* 25. §. 2.

III. *Sed in conformitate cum Divina voluntate.*

In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati Divinæ: non quærendo, quæ tua ſunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate; ita ut una æquali facie in gratiarum actione permaneas inter proſpera & contraria, omnia æqua lance penſando. *Ibid.* §. 3.

Paſſus LXII.

De acquirenda Pace animi.

I. *Chriſtus pacem ſuam dat humilibus & manſuetis corde,*

Fili, ego locutus ſum: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.* Pacem omnes deſiderant: ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes

curant. Pax mea cum humilibus, & manſuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam ſecutus fueris, poteris multa pace frui. *Lib.* 3. *cap.* 25. §. 1.

II. *Docet modum ingrediendi viam pacis,*

Fili, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis. Stude, Fili, alterius potius facere voluntatem, quam tuam. Elige ſemper minus, quam plus habere. Quære ſemper inferiorem locum, & omnibns ſubeſſe. Opta ſemper & ora, ut voluntas Dei integre in te fiat. Ecce! talis homo ingreditur fines pacis & quietis. *Lib.* 3. *cap.* 23. §. 1. & 2.

III. *Et illam denique obtinendi.*

Dixi tibi ſæpiſſime, & nunc iterum dico: Relinque te, reſigna te, & frueris magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: ſta pure & inhæſitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. *Lib* 3. *cap.* 37. §. 4.

Paſſus LXIII.

Quomodo quærenda Pax animi?

I. *Pax non eſt quærenda in tribulationum carentia,*

Ita eſt, Fili; ſed volo te non talem quærere paeem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat: ſed tunc etiam æſtima, te pacem inveniſſe, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus. *Lib.* 3 *cap.* 12, §. 2.

II.

II. *Sed acceptando, atque laudando in omnibus dispositionem Divinam.*

Si fueris tam fortis & longanimis in spe, ut, subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc, tantaque pati non deberes; sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, & sanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quod rursus in jubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito, quod tunc abundantia pacis perfrueris, secundum possibilitatem tui incolatus. *Lib.* 3. *cap.* 25. §. 4.

Passus LXIV.

De removendis Pacis internæ obstaculis.

I. *Ut pacem habeas, ambula in veritate.*

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum a seductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, vere liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. *Lib.* 3. *cap.* 4. §. 1.

Non cura vana hominum verba,

Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 2.

II. *Relinque cupidinem,*

Relinque cupidinem, & reperies requiem. *Lib.* 3. *cap.* 32. §. 1. Si autem profecutus fuerit, quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ gravatur: quia ſecutns eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæſivit. *Lib.* 1. *Cap.* 6. §. 2.

III. *Sis humilis, benefac aliis, & conſcientiam ſerva mundam.*

Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus & omnibus ſubjectus. *Lib.* 1. *cap.* 17. §. 2. Leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit. *Lib.* 1. *cap.* 6. §. 1. Noli lætari, niſi cum benefeceris. Facile erit contentus & pacatus, cujus conſcientia munda eſt. Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 1. & 3.

Paſſus LXV.

De Conſolatione interna.

Benedicendus Deus, dum nos conſolatur, atque invocandus in infirmitatibus noſtris.

Domine, benedictum ſit verbum tuum dulce ſuper mel & favum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? *Lib.* 3. *cap.* 57. §. 4. Quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute: ideo neceſſe habeo a te confortari, & conſolari: propte-

terea visita me sæpius, & instrue disciplinis sanctis. *Lib.* 3. *cap.* 5. §. 2. Si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, & novo repleor gaudio. *Lib.* 3. *cap.* 8. §. 1.

II. *Christo paranda mansio, ut ad nos veniat, aut confugiendum ad ejus vulnera.*

Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus para veris mansionem. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 1. Si nescis speculari alta, & cœlestia, requiesce in passione Christi: si enim ad pretiosa vulnera Jesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties. *Lib.* 2. *cap.* 1. §. 4.

III. *Consolator Jesus omni alio solatio pretiosior.*

Devotus homo ubique secum fert Consolatorem suum Jesum, & dicit ad eum: adesto mihi, Domine Jesu, in omni loco & tempore. Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, & justa probatio pro summo solatio. *Non* enim *in perpetuum irascaris, neque in æternum comminaberis.* *Lib.* 3. *cap.* 16. §. 2.

PARS

PARS III.

De Via Unitiva.

Tertiam denique viam ingredimur, quæ Sponſam maculis depurgatam, variisque ornatam virtutibus, ad Sponſum Divinum propius ducit, illique unit perfectius: quamvis enim hæ tres viæ ita ſint inter ſe connexæ, ut ad eundem ſcopum tendant, & in earum qualibet reperiantur aliqua, quæ conveniant omnibus; ſunt tamen in unaquaque ſpecialia quædam, quæ illi ſunt propria, & a quibus nomen habet. Et quidem tertiam hanc viam dicimus unitivam, quia ex contemplatione Bonitatis & Perfectionis Dei, prorumpimus in laudes divinas, & amorem illum, qui nos Deo conjungit, Principio ac Fini noſtro: nam *Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Dupliciter autem unionem hanc conſiderat devotiſſimus Aſceta noſter, Deo unitiſſimus; uno modo, quatenus Deo Euchariſtico unimur in terris: *Qui* enim *manducat meam carnem* (ait Dominus) *& bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo.* Altero, dum Eidem, quantum poſſumus, per deſiderium & amorem unimur in cœlis. Ad utrumque in prioribus viis jam aſpirabat Anima; in iſta aſcendit altius, & Deo ſuo unitur plenius.

SEMI-

SEMITA I.

Qua ratione Deo Euchariſtico uniri debeamus in terris?

Paſſus I.

Chriſtus ſeipſum præbet in cibum, & ad ſacram menſam omnes invitat.

Sententia I.

Chriſtus Jeſus nos paſcit ſuo corpore & ſanguine:

Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos: dicit Dominus. *Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita. Accipite & comedite*: hoc eſt *corpus meum, quod pro vobis tradetur*: *hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Verba quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt. Lib. 4.*

II. *Et ideo Paſtori optimo gratias dicamus immenſas.*

Hæc ſunt verba tua, Chriſte, Veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conſcripta. Gratias tibi, Jeſu bone, Paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo corpore & ſanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda

etiam

proprii oris tui alloquio invitare: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Lib. 4. cap. 1. §. 1. & 13.*

Passus II.

De Excellentia Mysterii Eucharistiæ.

I. *Eucharistia infinite superat, quidquid magnum habebatur in Lege.*

Ecce! tu præsens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, Creator hominum, & Dominus Angelorum. Est valde magna distantia inter arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa sacrificia, futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam. *Lib. 4. cap. 1. §. 6. & 9.*

II. *Nemo satis capit hoc mysterium, nihil habemus sanctius, nihil melius, nihil pretiosius.*

Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt. *Lib. 4. cap. 4. §. 1.* Ipse enim est sanctificatio nostra, & redemptio: ipse consolatio viatorum & Sanctorum æterna fruitio. *Lib. 4. cap. 1. §. 12.* Nam quoties hoc mysterium recolis, & Christi Corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Christi efficeris. *Lib. 4. cap. 2. §. 6.*

Paſſus III.

Admiratio tanti Myſterii.

I. *Admiratur anima ſummam, quæ in hoc myſterio elucet, Dei benignitatem,*

O Invisibilis conditor mundi Deus! quam admirabiliter agis nobiscum! quam ſuaviter & gratioſe cuui Electis tuis diſponis! quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis. Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 10. Tu Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 5.

II. *Uti & potentiam.*

O quam admirabilis operatio tua, Domine! quam potens virtus tua! quam ineffabilis veritas tua! dixiſti enim, & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe juſſiſti. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 4.

III. *Vere non eſt alia Natio, quæ tam pretioſum habeat theſaurum:*

O quam ſuavis eſt, Domine, Spiritus tuus! qui, ut dulcedinem tuam in filios demonſtrates, Pane ſuaviſſimo, de cœlo deſcendente, illos reficere dignaris. Vere non eſt alia Natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis, quibus ob quotidianum ſa-

latium & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana? aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! admirabilis dignatio! O amor immenſus homini ſingulariter impenſus! *Lib.* 4. *cap.* 13. §. 2. & 3.

IV. *Nam qui omnium habet Dominum, habet omnia,*

O quam magnum ſuſcipit Dominum, quam dilectum inducit hoſpitem, quam jucundum recipit ſocium, quam fidelem acceptat amicum, quam ſpecioſum & nobilem amplectitur ſponſum, præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum! fileant a facie tua (dulciſſime Dilecte mi) cœlum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus ſapientiæ non eſt numerus. *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 4.

Paſſus IV.

Suavitas & dulcedo cœleſtis convivii.

I. *Nil dulcius convivio cœleſti,*

O Dulciſſime Domine Jeſu! quanta eſt dulcedo devotæ animæ tecum epulantis in convivio tuo! ubi ei non alius cibus manducandus propponitur, niſi tu unicus dilectus ejus, ſuper omnia deſideria cordis ejus deſiderabilis.

Lib. 4.

Lib. 4. cap. 11. §. 1. *O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Lib. 4. cap.* 14. §. 1.

II. *In quo latet fons omnis ſuavitatis.*

O quam ſalutare & utile conſilium tuum, cum iſtud inſtituiſti! quam ſuave & jucundum convivium, cum Teipſum in cibum donaſti! *Lib. 4. cap.* 2. § 4. Viſita me in ſalutari tuo ad guſtandum in ſpiritu ſuavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tanquam in fonte, plenarie latet. *Lib. 4. cap. 4.* §. 1.

Paſſus V.

Quantum robur ex menſa, in qua paſcimur verbo & pane vitæ?

I. *Nil ita nos roborat, ſicut verbum & panis vitæ:*

Habeo ſuper hæc omnia ſanctiſſimum corpus tuum pro ſingulari remedio & refugio. Duo namque mihi neceſſaria permaxime ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis, & poſuiſti lucernam pedibus meis verbum tuum. Sine his duobus bene vivere non poſſem: nam verbum Dei, lux animæ: & Sacramentum tuum, panis vitæ. *Lib. 4. cap.* 11. §. 3. & 4.

II. *Hæc animæ vitam conferunt temporalem & æternam.*

Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Una menſa eſt ſacri altaris, habens Panem ſanctum, id eſt, corpus Chriſti pretioſum. Altera eſt Divinæ Legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. *Ibidem.* Tu es enim ſuavis refectio animæ: & qui te digne manducaverit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ. *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 2.

Paſſus VI.

Menſa cœleſtis copioſorum bonorum fons perpetuus.

I. *Menſa cœleſtis nos erigit & recreat,*

Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpius largiris in Sacramento dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ.

Solatur, & in melius mutat,

Nam multam ipſis conſolationem adverſus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas, & illuſtras: ut, qui anxii primum, & ſine affectione ſe ante Communionem ſenſerant, poſtea refecti cibo, potuque cœleſti, in melius ſe mutatos inveniant. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 3.

II.

II. *Nos ferventes efficit & devotos,*

Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex seipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur. Quia ex semetipsis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes, alacres, & devoti esse merentur. *Ibid.*

III. *Et bonorum omnium fons est perpetuus.*

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat? aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es semper plenus, & superabundans, ignis jugiter ardens, & nunquam deficiens. *Ibidem.*

Passus VII.

Confessio negligentiæ & teporis nostri.

I. *Si tanta aviditate curritur ad visitandas Sanctorum Reliquias,*

Currunt multi ad diversa loca pro visitandis Reliquiis Sanctorum, & mirantur, auditis gestis eorum, ampla ædificia templorum inspiciunt, & osculantur sericis, & auro involuta sacra Ossa ipsorum. Sæpe in talibus videndis curiositas est hominum, & novitas invisorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maxime ubi est tam levis sine vera contritione discursus. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 9.

II.

II. *Quanta vi nos trahere debet Sacramentum Altaris?*

Hic autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Jeſus: ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotiescunque fueris digne & devote ſuſceptus. Ad iſtud vero non trahit levitas aliqua, nec curioſitas, aut ſenſualitas, ſed firma fides, devota ſpes, & ſincera charitas. *Ibidem.*

III. *Et tamem, quod dolendum, tepeſcimus,*

Dolendum tamen valde, & miſerandum ſuper tepiditate, & negligentia noſtra, quod non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum, in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit & meritum. *Et tam ſalutare myſterium negligimus.*

Dolendum valde, quod multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conſervat univerſum. Heu cæcitas! & duritia cordis humani! tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere. *Ibid.* §. 12.

Paſſus VIII.

Quanta eſſe deberet ad tantum hoſpitem ſuſcipiendum præparatio?

I. *Si veteris teſtamenti Patres pro arca & tabulis*

Ecce! Noe vir juſtus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis ſalvaretur: & ego quomodo uie potero una hora præparare, ut

ut mundi Fabrieatorem cum reverentia ſumam? Moyſes famulus tuus, magnus & ſpecialis amicus tuus, Arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura audebo te Conditorem legis, ac vitæ Datorem tam facile ſuſcipere? *Lib.* 4. *cap.* 1, § 4.

II. *Tam magnificum præpararunt locum.*

Salomon ſapientiſſimus Regum Iſrael templum magnificum ſeptem annis in laudem nominis tui ædificavit, & octo diebus feſtum Dedicationis ejus celebravit, mille hoſtias pacificas obtulit, & arcam fœderis in clangore buccinæ & jubilo in locum ſibi præparatum ſolenniter collocavit.

Quid nos agere oportet, ut omnium Conditorem ſuſpiciamus?

Et ego infelix & pauperrimus hominum quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devote novi horam? & utinam vel ſemel digne fere mediam! O mi Deus! quantum illi ad placendum tibi agere ſtuduerunt! heu quam puſillum eſt, quod ago! *Ibid.* § 4. & 5.

III. *Utique omni conatu illi cor noſtrum præparare debemus.*

Etſi necdum totus cœleſtis, & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim eſſe poſſum: conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 4. Ideo nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis Myſterium attenta conſideratione penſare. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 6.

Paſſus

Passus IX.

Anima erubescit, & coram Deo se humiliat.

I. *Erubescendum plane, quod tam frigidi simus,*

Quando recordor Devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc sæpius in me ipso confundor, & erubesco, quod ad Altare tuum, & sacræ Communionis mensam tam tepide & frigide accedo:

Dum alii tanto fervore & amore ad Sacramentum Altaris accedunt:

Quod ita aridus, sine affectione cordis maneo: quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis & sensibili cordis amore a fletu se non potuerunt continere; sed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, suam esuriem non volentes aliter temperare nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni jucunditate & spirituali aviditate acceperent. *Lib.* 4. *cap.* 14. §. 1.

II. *Dolendum, quod non melius nos disponamus.*

Qnid ergo peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare & capere? *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 1. Heu! quam pusillum est, quod ago! quam breve expleo tempus, cum me ad communicandum dispono! Raro totus collectus, rarissime ab omni distractione purgatus. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 5.

Paſſus X.

Petitio luminis & gratiæ ad præparationem.

I. *Petenda proin lux & gratia ſuperna,*

Domine Deus meus, præveni ſervum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum digne ac devote merear accedere. Excita cor meum in te, & a gravi torpore exue me. L*ib.* 4. *cap.* 4. §. 1.

II. *Quæ nos miſeros & indignos*

Cum tuam dignitatem Domine, & meam vilitatem penſo, valde contremiſco, & in me ipſo confundor; ſi enim non accedo, vitam fugio: & ſi indigne me ingeſſero, offenſam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, Auxiliator meus, & Conſiliator in neceſſitatibus? L*ib.* 4. *cap.* 6. §. 1.

III. *Excitet & inſtruat ad dignam præparationem.*

Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, ſacræ communioni congruum; utile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet devote ac reverenter tibi præparare debeam cor meum ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum, & Divinum Sacrificium. *Ibid.* §. 2.

Paſſus XI.

Præparatio ad Communionem.

I. *Non obiter, ſed aſſidue præparandum cor noſtrum.*

Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpius impa-ratus erit. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 7. Ego ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis. *L.* 4. *c.* 12. § 1.

II. *Expurgandum vetus fermentum,*

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam, expurga vetus fermentum & munda cordis tui-habitaculum. Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum:

Et quæ mundana ſunt, excludenda.

Sede tanquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ; omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis Dilectum. *Ibidem.*

III. *Divinæ confidamus miſericordiæ,*

Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præpararet, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere, ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis; & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando, & ei regratiando.

Et

Et faciamns, quod in nobis eſt:

Fac, quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore & reverentia, & affectu, accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. *Ibidem.* §. 2.

IV. *Dilectus noſter, qui ad nos venire dignatur, ſupplebit reliqua.*

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio: Tu venis, ut ex me ſanctificeris & mihi uniaris: ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam, ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te Dilectum tuum. Ego ſum, qui vocavi. ego juſſi fieri, ego ſupplebo, quod tibi deeſt: veni & ſuſcipe me. *Ibidem.* §. 2. & 3.

Paſſus XII.

Puritas Conſcientiæ.

I. *Felix ille, qui mundam ſemper habet conſcientiam,*

Quam felix ille & Deo acceptus habetur, qui ſic vivit, & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, ut etiam omni die communicare paratus, & bene affectus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet! *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 5.

II. *Uti oportet, ad ſuſcipiendum Angelorum Dominum.*

Et certe in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla

etiam occupare creatura, quia non Angelum, sed Angelorum Dominum susceperturus sum hospitio. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 5.

III. *Hanc gratiam instanter petamus.*

Conserva, Domine, cor meum & corpus immaculatum, ut læta & pura conscientia sæpius tua valeam celebrare mysteria, & ad meam perpetuam accipere salutem, quæ ad tuum præcipue honorem, & memoriale perenne sanxisti & instituisti. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 5.

Passus XIII.

Fides viva.

I. *Petendum fidei lumen,*

Illumina, Domine, oculos meos ad intuendum tantum mysterium, & ad credendum illud indubitata fide me robora; est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 1.

II. *Ut, quæ de hoc sunt mysterio, firmiter credamus:*

Mira res & fide digna, ac humanum vincens intellectum, quod tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, sub modica specie panis & vini integer contineris, & sine consumptione a sumente manducaris. *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 5. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo Sacramento, quam proprio sensui, aut alicui signo visibili. *Lib.* 4. *cap.* 5. §. 2.

III.

III. *Tum eliciendi actus vivæ fidei.*

Domine, in ſimplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua juſſione ad te cum ſpe ac reverentia accedo, & vere credo, quia tu præſens es hic in Sacramento, Deus & homo. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 2. Habeo enim te in Sacramento vere præſentem, quamvis aliena ſpecie occultatum. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 1.

Paſſus XIV.

Ardens deſiderium.

I. *Ex eo quod hoc myſterium non in uno tantum loco celebretur,*

Si hoc ſanctiſſimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, & ab uno tantum conſecraretur Sacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei Sacerdotem homines afficerentur, ut Divina Myſteria celebrari viderent? *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 13.

II. *Sed in pluribus; augeri potius, quam minui debet deſiderium noſtrum.*

Nunc autem multi facti ſunt Sacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, ut tanto major appareat gratia & dilectio Dei ad hominem, quanto latius eſt ſacra Communio diffuſa per orbem. *Ibidem.* Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? *Ibid.* §. 7.

III. *Igitur vehementi inardeſcamus deſiderio ad illius præſentiam,*

Cum ſumma devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore deſidero te, Domine,

ne, ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ Perſonæ in communicando te deſideraverunt, qui tibi maxime in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt. O Deus meus, Amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit, & ſentire potuit! & licet indignus ſum, omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, acſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem. *Lib.* 4. *cap.* 17. §. 1. & 2.

IV. *Et ſitim noſtram in hoc cœleſti fonte refocillemus.*

Unde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec uſque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœleſtis fiſtulæ, ut ſaltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam ſitim meam, & non penitus exareſcam. Lib. 4. *cap.* 4. §. 4.

Paſſus XV.

Fervida Devotio.

I. *Anima exemplo Sanctorum ſe ad devotionem excitat:*

Cur non majori me præparo ſolicitudine ad tua ſancta ſumenda? quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes cum univerſo populo tantum devotionis demonſtrarunt affectum erga cultum Divinum? Lib. 4. *cap.* 1. §. 7.

II.

II. *Cupit cum Magdalena præ devotione lacrymas fundere,*

Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare. Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio? Certe in conspectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum totum cor meum arderе deberet, & ex gaudio flere. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 1.

III. *Hinc devotionis gratiam veris fidelibus concessam suppliciter postulat.*

Præsta, Domine Deus, salutaris meus, ut cum frequentatione Mysterii tui crescat meæ devotionis affectus. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 5. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam & virtutis amorem frequenter recipiunt. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 10.

Passus XVI.

Reverentia & Adoratio.

I. *Oportet magna cum reverentia accedere,*

Si tanta agebatur devotio, ac divinæ laudis extitit recordatio coram Arca Testamenti, quanta nunc mihi, & omni populo Christiano habenda est reverentia, & devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi? *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 8. Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus est accedendum. *Lib.* 4. *cap.* 5. §. 2.

II. *Et latentem in Euchariſtia Deum adorare.*

Habeo vere & adoro, quem Angeli adorant in cœlo; ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie, & ſine velamine. Nam in propria, & divina claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſſent: ſed neque totus mundus in fulgore gloriæ Majeſtatis tuæ ſubſiſteret. In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 2.

Paſſus XVII.

Acceſſus ad Divinum Sacramentum Spe & Charitate plenus.

I. *Anima in acceſſu ad Communionem, ea animi ſenſa cupit habere, quæ Beatiſſima Virgo Maria,*

Domine Deus meus, Creator meus, & Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore, cum tali gratitudine, dignitate & amore, cum tali fide, ſpe & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit, ſanctiſſima Mater tua, glorioſa Virgo Maria, quando Angelo, evangelizanti Incarnationis Myſterium, humiliter ac devote reſpondit: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.* *Lib.* 4. *cap.* 17. §. 2.

II. *Et B. Præcurſor Joannes in præſentia Verbi incarnati olim habuere:*

Et ſicut Beatus Præcurſor tuus, Excellentiſſimus Sanctorum Joannes Baptiſta, in præſentia tua

tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodum cernens inter homines Jeſum ambulantem, valde ſe humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem Sponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem Sponſi*: ſic & ego magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare. *Ibidem* §. 3.

III. *Deſiderat præ amore liqueſcere,*

Vis ergo, ut te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate uniam? unde tuam precor Clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam, ut totus in te liquefiam, & amore pereffluam, atque de nulla aliena conſolatione amplius me intromittam. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 2.

IV. *Et Dilecto ſuo plene uniri.*

Ecce! ego ad te venio Domine, ut bene mihi ſit ex munere tuo, ut lætificer in convivio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi Deus. *Lætifica* ergo hodie *animam ſervi tui, quoniam ad te.* Domine Jeſu, *animam meam levavi.* Deſidero te nunc devote ac reverenter ſuſcipere: cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear a te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat. Trade te mihi, & ſufficit; nam præter te nulla conſolatio valet. Sine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua vivere non valeo. *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 1. & 2.

Paſſus XVIII.

Gratiarum Actio.

I. *Anima pro tanto beneficio gratias dicit, quas poteſt maximas,*

Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari, in hac lacrymarum valle tibi relicto. *Lib.* 4. *cap.*2. §. 6. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, Cœnam paraſti magnam, in qua non Aguum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum Corpus & Sanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles convivio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes deliciæ paradiſi, & epulantur nobiscum Angeli ſancti, ſed ſuavitate feliciori. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 5.

II. *Et viciſſim cor ſuum offert, & acceptari ſuppliciter petit.*

Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud, quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intime conjungam. *Lib.* 4. *cap.* 13. §. 3. Suſcipe me in laudem & gloriam Nominis tui, qui Corpus tuum, & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti. *Lib.* 4. *cap.* 4. §. 5.

Paſſus XIX.

Laus & Jubilatio.

I. *Si tanta fuit laus & lætitia coram Arca Dei,*

Saltavit devotiſſimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara, Spiritus Sancti afflatus gratia: docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono dicbus ſingulis benedicere & prædicare. *Lib.* 4. *cap.* 1. §. 8.

II. *Quantæ laudes debentur ipſi Deo Euchariſtico?*

Tu es *panis vivus*, *qui de cœlo deſcendiſti*, *& das vitam mundo.* Ecce! unde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit! quam magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur! *Lib.* 4. *cap.* 2. §. 3. *&* 4.

III. *Has cum ſumma jubilatione agamus omnes.*

Laudent te univerſi populi tribus & linguæ, & ſanctum ac melliſluum Nomen tuum, cum ſumma jubilatione, & ardenti devotione magnificent. *Lib.* 4. *cap.* 17. §. 5.

Paſſus XX.

Petitio fructus ſpiritualis ex Communione.

I. *Anima recedens a menſa cœleſti fructum ſpiritualem ardenter petit.*

Ne patiaris me jejunum, & aridum a te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. *Lib* 4. *cap.* 16. §. 3. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ! iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Jeſu ambulante cum eis. Longe eſt a me ſæpe talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor. *Lib.* 4. *cap.* 14. §. 2.

II. *Cupit creſcere in fide, ſpe, & amore Dilecti,*

Eſto mihi propitius, Jeſu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire, ut fides mea magis convaleſcat: ſpes in bonitate tua proficiat: & charitas ſemel perfecte accenſa, & cœleſte manna experta nunquam deficiat. *Ibid.*

III. *Ac fervoris Devotorum omnium particeps fieri.*

Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium Devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magni inflammati deſiderii deſiderium

rium habeo, orans & desiderans omnium talium fervidorum Amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari. *Ibid.* §. 3.

Passus XXI.

Custodia sui post Communionem.

I. *Uti præparatio ante, sic custodia sui post Communionem est necessaria:*

Oportet autem, nt non solum te præpares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te solicite conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quam devota præparatio prius. *Lib.* 4. *cap.* 12. §. 4

II. *Nam talis custodia nova est ad majorem gratiam præparatio.*

Nam bona postmodum custodia, optima iterum est præparatio ad majorem gratiam consequendam. Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. Mane in secreto, & fruere Deo tuo. *Ibidem.*

Passus XXII.

Frequens sumptio Eucharistiæ.

I. *Torpens animus se ad frequentem Communionem debet excitare,*

Heu! quam modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt! Si quis inter-

terdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſa, laudandus eſt de reverentia. Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet & facere, quod in ſe eſt; & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 5.

II. *Certis diebus actu communicare,*

Et tamen certis diebus & ſtatuto tempore Corpus ſui Redemptoris cum affectuoſa reverentia ſacramentaiiter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei, & honorem prætendere, quam ſuam conſolationem quærere. *Ibid.* §. 6.

III. *Et quidem frequenter, ne deficiat in via,*

Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere, ne forte deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu, miſericordiſſime Jeſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: *Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via.* Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. *Lib.* 4. *cap.* 3. §. 2.

IV. *Adeoque operam dare, ut cum fructu ſæpius id faciat.*

Et licet omni die non ſum aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus: dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere. Nam hæc eſt una principalis fidelis ani-

mæ

mæ consolatio, quamdiu peregrinatur a te in mortali corpore, ut sæpius memor Dei sui, Dilectum suum devota suscipiat mente. *Ibid.* §. 3.

Passus XXII.

Communio Spiritualis.

I. *Quærendus ex toto corde in Eucharistia Deus;*

Benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem & consolationem, sed super omnem devotionem & consolationem ad Dei gloriam & honorem. *Lib.* 4. *cap.* 15. §. 4.

II. *Id possumus quotidie per communionem spiritualem summo cum fructu nostro facere.*

Cum vero legitime præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti. Potest enim quilibet devotus omni die & omni hora ad spiritualem Christi communionem salubriter & sine prohibitione accedere. Nam toties mystice communicat & invisibiliter reficitur, quoties Incarnationis Christi Mysterium, Passionemque devote recolit, & in amore ejus accenditur. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 6.

Passus

Passus XXIV.

De Excellentia Sacrificii Missæ, & Dignitate Sacerdotali.

I. *Quantæ efficaciæ sit Sacrificium Missæ.*

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat: Angelos lætificat: Ecclesiam ædificat: vivos adjuvat: defunctis requiem præstat, & sese omnium bonorum participem efficit. *Lib.* 4. *cap.* 5. §. 3.

II. *Quanta Sacerdotum dignitas.*

Grande mysterium & magna dignitas Sacerdotum, quibus datum est, quod Angelis non est concessum. Soli namque Sacerdotes, rite in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, & Corpus Christi consecrandi. *Ibid.* §. 1.

III. *Quantum ministerium.*

Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per jussionem & institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est Auctor & invisibilis Operator, cui subest omne, quod voluerit, & paret omne, quod jusserit. *Ibidem.*

IV. *Et quam honorabile officium.*

O quam magnum & honorabile est officium Sacerdotum, quibus datum est Dominum Majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare! *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 6.

Paſſus XXV.

Obligatio Sacerdotis.

I. *Sacerdotem oportet irreprehenſibilem eſſe,*

Attende tibi & vide, cujus miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi. Ecce! Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc, ut fideliter & devote in ſuo tempore Deo Sacrificium offeras, & te ipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non allevialti onus tuum, ſed arctiori jam obligatus es vinculo diſciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem Sanctitatis. *Lib. 4. cap. 5. §. 2.*

II. *Et omnibus virtutibus ornatum.*

Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus converſatio non cum popularibus & communibus hominum viis, ſed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra. *Ibidem.*

III. *Crux in ſacris veſtibus*

Sacerdos ſacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit, ut Deum pro ſe, & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget. Habet ante ſe, & retro Dominicæ crucis ſignum, ad memorandam jugiter Chriſti Paſſionem.

Varias, quas habet,

Ante ſe crucem in caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat. *Ibid.*

IV. *Obligationes designat.*

Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat: post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat: nec ab oratione & oblatione sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur. *Ibid.*

Passus XXVI.

Præparatio ad Sacrum, & celebrandi modus.

I. *Præparatio ad sacrum imprimis est necessaria:*

Super omnia cum summa humilitate cordis & supplici reverentia, cum plena fide, & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum & sumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem, ita ut nil habeat, quod liberum accessum impediat. *Lib.* 4. *cap.* 7. §. 1.

II. *Deinde immolatio sui in ara cordis.*

Deinde cum plena resignatione, & integra voluntate, offer te ipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum: corpus tuum scilicet, & animam mihi fideliter committendo. Quatenus & sic digne merearis ad offerendum Deo Sacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere. *Ibid.* §. 3.

III. *In celebrando non proprio tantum, sed aliorum etiam commodo studendum.*

Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonum communem modum, cum qui-

quibus vivis. Non debes aliis generare molestiam & tædium, sed communem servare viam, secundum Majorum institutionem: & potius aliorum servire utilitati, quam propriæ devotioni vel affectui. *Lib.* 4. *cap.* 10. §. 7.

Passus XXVII.

Puritas in Sacerdote requisita.

I. *Quanta debeat esse puritas Sacerdotis?*

Si haberes Angelicam puritatem, & sancti Joannis Baptistæ sanctitatem, non esses dignus hoc Sacramentum acccipere, nec tractare: non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret, & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum Panem Angelorum. *Lib.* 4. *cap.* 5. §. 1.

II. *Quam munda,*

O! quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis! Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum & utile procedere debet verbum, qui tam sæpe Christi accipit Sacramentum. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 6.

III. *Quam sancta omnia?*

Oculi ejus simplices & pudici, qui Christi Corpus solent intueri. Manus pnræ & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester. Ibidem* §. 7.

Paſſus XXVIII.

Oratio Sacerdotis ad Deum.

I. *Sacerdos implorat Divinæ gratiæ auxilium:*

Adjuvet nos gratia tua, Omnipotens Deus, ut, qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, digne ac devote tibi in omni puritate, & conſcientia bona famulari valeamus. Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tamen, digne flere mala, quæ geſſimus, & in ſpiritu humilitatis ac bonæ voluntatis propoſito tibi ferventius de cætero deſervire. *L.*4.*c.*11.§.8.

II. *Petit, ut abſtrahatur a terrenis, & inhæreat cœleſtibus.*

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham: magisque per ſacram communionem, ac frequentem celebrationem cœleſtia & æterna ſapere diſcam. *Lib.* 4. *cap.* 13. §. 1.

Paſſus XXIX.

Uti Chriſtus ſe Deo Patri obtulit, ita & nos offerte Ipſi debemus.

I. *Chriſtus exigit a nobis oblationem puram:*

Béatus, qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat, aut communicat. *Lib.*4. *cap.* 10. §. 7. Sicut ego meipſum expanſis in cruce manibus, & nudo corpore pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in Sacrificium divinæ placationis tranſiret:

ſiret: ita debes & tu temetipſum mihi voluntarie in oblationem puram & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quanto intimius vales offerre. *Lib.* 4. *cap.* 8. §. 1.

II. *Ita quidem, ut petat totum pro toto.*

Ecce! Ego me totum obtuli Patri pro te: dedi etiam totum corpus meum, & ſanguinem in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Sicut non ſufficeret tibi, omnibus habitis præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. *Ibid.* §. 2.

Paſſus XXX.

Oblatio Sui.

I. *Anima Deo ſuo ſe offert in perpetuum,*

Domine, omnia tua ſunt, quæ in cœlo ſunt, & quæ in terra. Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuo permanere. Domine in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium & in Sacrificium laudis perpetuæ. *Lib.* 4. *Cap.* 9. §. 1.

II. *Rogat, ut ſuſcipiatur,*

Suſcipe me, cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inviſibiliter aſſiſtentium, offero, ut ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutem. *Ibidem.*

III. *Et ſecum ſua offert omnia.*

Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſſime immolare. Sed & quæ-

quæcunque poteſt pia mens concipere, & deſiderare, hæc omnia tibi cum ſumma veneratione, & intimo favore præbeo & offero. *Lib.* 4. *cap.* 17. §. 2.

Paſſus XXXI.

Oblatio aliorum omnium.

I. *Homo viator ſpecialiter offert ſua opera.*

Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca & imperfecta, & tu ea emendes & ſanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas: nec non ad beatum ac laudabilem finem me pigrum & inutilem homuncionem perducas. *Lib.* 4. *cap.* 9. §. 4.

II. *Offert quoque neceſſitates parentum, amicorum &c.*

Offero quoque tibi omnia pia deſideria Devotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum, & eorum, qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt: & qui orationes & Miſſas pro ſe ſuisque omnibus dici a me deſideraverunt, & petierunt, ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſæculo defuncti ſint, ut omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem a periculis, liberationem a pœnis advenire ſentiant, & ut ab omnibus malis erepti gratias tibi magnificas læti perſolvant. *Ibid.* §. 5.

III. *Offert denique omnes omnium actus virtutum.*

Unde & omnium devotorum Cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cœlicas viſiones

nes tibi offero, & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cœlo & in terra celebratis, & celebrandis: pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus digne lauderis, & in perpetuum glorificeris. *Lib. 4. cap. 17. §. 3.*

SEMITA II.

Quomodo tendere debeamus ad unionem cum Deo in Cœlis.

Passus XXXII.

Cor præparandum Sponso Divino.

I. *Parandus in corde Sponso Divino locus:*

EJa anima fidelis, præpara huic Sponso cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Da ergo Christo locum, & cæteris omnibns nega introitum. *Lib. 2. cap. 1. §. 2.*

II. *Id potest internus homo facere omni loco & tempore,*

Qui ab intra scit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat teupora ad habenda devota exercitia. Homo internus cito se recolligit; quia nunquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior aut occupatio ad tempus necessaria; sed sicut res eveniunt, sic se illis accomodat. Qui intus

bene

bene disposítus est, & ordinatus, non curat mirabiles & perversos hominum gestus. *Ibidem* §. 7.

III. *Et in tali sibi complacet Sponsus.*

Omnis gloria ejus & decor ab intra est, & ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis fermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis. *Ibid.* §. 1.

Passus XXXIII.

Removenda obstacula.

I. *Oportet cor esse ab omni impedimento liberum,*

Esto purus & liber ab intus sine alicujus creaturæ implicamento. Oportet te esse nudum & purum cor ad Deum gerere, si vis vacare & videre, quam suavis sit Dominus. Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia ejus fueris præventus, & attractus, ut omnibus evacuatis & licentiatis, solus cum solo uniaris. *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 5.

II. *Elevatum ad Deum,*

Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & supra semetipsam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis. *Lib.* 3. *cap.* 31. § 2.

III. *Et a creaturis vacuum, ut Dilectus in eo habitet.*

Si scires te ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare. Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere: sed solus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno sedere. *Lib.* 2. *cap.* 7. §. 2.

Passus

Passus XXXIV.

Præ omnibus quærendus est Jesus, & sollicite retinendus.

I. *In Jesu omne bonum.*

Qui invenit Jesum, invenit thesaurum bonum, imo bonum super omne bonum. Pauperrimus est, qui vivit sine Jesu: & ditissimus, qui bene est cum Jesu. Quam aridus & durus es sine Jesu! quam insipiens & vanus, si cupis aliquid extra Jesum! Nonne hoc est majus damnum, quam si totum perderes mundum? Quid potest tibi mundus conferre sine Jesu? *Lib. 2. cap.* 8. §. 1. & 2.

II. *Hinc in omnibus quærendus est Jesus,*

Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum: si autem quæris teipsum, invenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivior sibi, si Jesum non quærit, quam totus mundus, & omnes sui adversarii. *Lib. 2. cap.* 7. §. 3. Si fuerit tecum Jesus, nullus poterit nocere inimicus. *Lib. 2. cap.* 8. §. 2.

III. *Et solicite retinendus.*

Scire Jesum tenere, magna prudentia est. Esto humilis & pacificus, & erit tecum Jesus. Sis devotus & quietus, & manebit tecum Jesus. Potes cito fugare Jesum: & si illum effugaveris & perderis; ad quem fugies, & quem tunc quæres Amicum? *Ibid.* §. 3.

Paſſus XXXIV.

De Converſatione interna cum Dilecto.

I. *Vox Jeſu dulcis eſt,*

Quando Jeſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficile videtur: quando vero Jeſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Jeſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt: ſi autem Jeſus unum tantum verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur. *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 1.

II. *Et converſatio ejus jucunda.*

Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: *Magiſter adeſt, & vocat te.* Felix hora, quando Jeſus vocat de lacrymis ad gaudium Spiritus! Eſſe ſine Jeſu gravis eſt infernus: & eſſe cum Jeſu dulcis paradiſus. *Ibid.* §. 1. & 2.

III. *Ut hac fruamur, cor illi noſtrum, purum ac integrum offeramus.*

Magna ars eſt, ſcire cum Jeſu converſari. *Ibid.* §. 3. Vere tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus. *Lib.* 4. *cap.* 13. §. 2. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 4. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum & proximi utilitatem intendis, & quæris, interna libertate perfrueris. *Lib.* 2. *cap.* 4. §. 1. Fili, quantum a te vales exire, tantum in me poteris tranſire. Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interius relinquere, Deo conjungit. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 1.

Passus XXXVI.

Contemplatio Beneficiorum Dei.

I. *Bonorum omnium fons Deus est,*

Sicut *dilexit me Pater, & ego vos diligo.* Dixi dilectis Discipulis meis. *Lib.* 3. *cap.* 30. §. 6. Ex me pusillus & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo aquam vivam hauriunt. *Lib.* 3. *Cap.* 9. §. 2.

II. *Qui dat singulis, quod expedit, & omnibus affluenter.*

Tu scis, quid unicuique donari expediat: & cur iste minus, & ille amplius habeat, non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere: sed te potius attendere, & tuam bonitatem maxime laudare, quod tam affluenter, tam gratis & libenter, sine Personarum acceptione, tua munera largiris. *Lib.* 3. *cap.* 22. §. 3.

III. *Ac præterea nos ab innumeris custodit & eripit malis.*

Et mirum valde, quod sic repente sublevor, & tam benigne a te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis subveniens necessitatibus, a gravibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris (ut vere dicam) eripiens malis. Me siquidem male amando, me perdidi: & te solum quærendo, & pure amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi. *Lib.* 3. *cap.* 8. §. 1. & 2.

Paſſus XXXVII.

Gratitudo erga Deum.

I. *Deus petit debitas gratiarum actiones.*

Ego totum dedi, ego totum a te habere volo, & cum magna diſtrictione, gratiarum actiones requiro. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 2. Cum gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. *Lib.* 4. *cap.* 12. §. 3.

II. *Ad has ſe obſtrictiſſimam agnoſcit anima,*

Ecce! omnia tua ſunt, quæ habeo, & unde tibi ſervio. Verumtamen vice verſa tu magis mihi ſervis, quam ego tibi. *Lib.* 3. *cap.* 10. §. 3. Benedictus ſis Deus meus, quia licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen Nobilitas, & infinita Bonitas nunquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longe a te averſis. Converte nos ad te, ut ſimus grati, humiles & devoti. *Lib.* 3. *cap.* 8. §. 3.

III. *Et quas poteſt, reddit maximas.*

Benedico te Pater cœleſtis, Pater Domini mei Jeſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis! gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione. *Lib.* 3. *cap.* 5. §. 1. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescunque mihi bene ſuccedit. *Lib.* 3. *cap.* 40. §. 4.

Passus XXXVIII.

Laus Dei.

I. *Deus laudandus, & benedicendus est in omnibus:*

Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem, Deus semper in te glorificetur. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 7. Domine benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & favum ori meo. *Lib.* 3. *cap.* 57. §. 4. Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare. *Lib.* 3. *cap.* 34. §. 1. Qui es super omnia laudandus & in omnibus benedicendus. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 3. Tibi laus, honor & gloria. *Lib.* 3. *cap.* 41. §. 2.

II. *Illi soli laus, honor, & gloria.*

O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde & ore laudare! *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 9. Laudetur nomen tuum, non meum. O veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata! Tibi soli laus, honor, virtus & gloria per infinita sæculorum sæcula. *Lib.* 3. *cap.* 40. §. 5. & 6.

III. *Quas dare laudes ore non possumus, desiderio suppleamus.*

Accipe vota mea, Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis, quæ tibi, secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies & momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœlestes spiritus, & cunctos fideles tuos precibus & affectibus invito

&

& exoro. *Lib.* 4. *cap.* 17. §. 4. Benedico te semper & glorifico cum unigenito Filio tuo, & Spiritu sancto Paracleto in sæcula sæculorum. *Lib.* 3. *cap.* 5. §. 1.

Passus XXXIX.

Vera quies & lætitia in solo Deo quærenda.

I. *Si non sapiant creaturæ, tibi sapiet Deus, & vives contentus.*

Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primo perfecte sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponit se integre, & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus, cui nihil utique perit, nec moritur, sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt. *Lib.* 1. *cap.* 25. §. 10.

II. *Non est pax & quies vera, nec solidum gaudium extra Deum.*

Hæc dicit Dilectus tuus: Salus tua ego sum, Pax tua, & Vita tua. Serva te apud me, & pacem invenies. *Lib.* 3. *cap.* 1. § 2. Quære veram pacem non in terris, sed in cœlis: non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo. *Lib.* 3. *cap.* 35. §. 2. Justorum lætitia de Deo, & in Deo est; & gaudium eorum de Veritate. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 2. Si recte sapis, in me solo gaudebis. *Lib.* 3. *cap.* 9. §. 3.

III.

III. *Ut ergo tibi bene ſit, vive extra teipſum totus intra Deum.*

Ego ſum, cui te totum dare debes: ita ut jam ultra non in te, ſed in me absque omni ſollicitudine vivas. *Lib.* 4. *cap.* 12. §. 4. Statim namque ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integre te in ipſo poſueris, unitum te invenies & pacatum, quia nil ita bene ſapiet, & placebit, ſicut beneplacitum Divinæ volantatis. *Lib.* 4. *cap.* 15. §. 3. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis, & gratiam. *Lib.* 4. *cap.* 8. §. 2.

Paſſus XL.

Anima in Deo gaudet & plene quieſcit.

I. *Anima cognoſcit, non eſſe felicitatem extra Deum:*

EJa Domine Deus, amator ſancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. *Tu es gloria mea & exultatio cordis mei.* *Lib.* 3. *cap.* 5. §. 1. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque feſtivam. *Lib.* 3. *cap.* 34. §. 1. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. *Lib.* 3. *cap.* 59. §. 4. Vere tu Pacificus meus, in quo pax ſumma, & requies vera, extra quem labor & dolor & infinita miſeria. *Lib.* 4. *cap.* 13. §. 2.

II. *Hinc omne ſolatium reponit in beneplacito Voluntatis Divinæ,*

Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem tuorum beneficiorum ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ. Nam voluntas tua, & amor honoris tui omnia excedere debet: & plus eum conſolari, magisque placere, quam omnia beneficia ſibi data, vel danda. *Lib.* 3. *cap.* 22. §. 5.

III. *Et in uno Deo, ſummo ac æterno Bono, plene quieſcit.*

Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies; extra te dura ſunt omnia, & inquieta. *In* hac *pace in idipſum*, hoc eſt, in te uno, ſummo, æterno Bono, *dormiam & requieſcam*, Amen. *Lib.* 3. *cap.* 15. §. 4.

Paſſus XLI.

Quam pauci Jeſum diligant.

I. *Multi volunt cum Chriſto regnare, & nolunt pro eo aliquid ſuſtinere:*

Habet Jeſus nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ crucis. Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures invenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid ſuſtinere. *Lib.* 2. *cap.* 11. §. 1.

II. *Multi ſequuntur Jeſum in proſperis, & deſerunt in adverſis.*

Multi Jeſum ſequuntur uſque ad fractionem panis: ſed pauci uſque ad bibendum calicem Paſſionis. Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam Crucis ſequuntur. Multi Jeſum diligunt, quamdiu adverſa non contingunt. Multi illum laudant, & benedicunt, quamdiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt: ſi autem Jeſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt. *Ibidem.*

III. *Tales ſunt mercenarii, & non Amatores veri.*

Nonne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt? Nonne amatores ſui magis quam Chriſti probantur, qui ſua commoda, & lucra ſemper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis? *Ibidem* §. 3.

Paſſus XLII.

Probandus eſt verus Amator.

I. *Fortis amator eſt, cui Dominus placet in adverſis, ut in proſperis.*

Fili, non es adhuc fortis & prudens amore. Quare, Domine? Quia propter modicam contrarietatem deficis a cæptis, & nimis avide conſolationem quæris. Fortis Amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in adverſis diſpliceo. *Lib.* 3. *cap.* 6. §. 1.

II. *Prudens amator est, qui infra Dilectum ponit omnia.*

Prudens amator non tam donum amantis considerat, quam dantis amorem. Affectum potius attendit, quam censum, & infra Dilectum omnia data ponit. Nobilis amator, non quiescit in dono, sed in me super omne donum. *Ibidem* §. 2.

III. *Verum Amatorem nec paupertas, nec tribulatio impedit, quin Jesum amet propter Jesum.*

Non te pudeat aliis servire amore Jesu Christi, & pauperem in hoc sæculo videri: *Lib. 1. cap. 7. §. 1.* Qui Jesum propter Jesum, & non propter suam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione, & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt. Et si nunquam ei consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent. *Lib. 2. cap. 11. §. 2.*

Passus XLIII.

Proprietates veri Amoris.

I. *Amor omnia sustinet propter Dilectum,*

Qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare Dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura, & amara propter Dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti. *Lib. 3. cap. 5. §. 8.*

II. *Promptus est ac sincerus, & solum quærit Dilectum.*

Amans volat, currit, & lætatur, liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet

omnia in omnibus; quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona. Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit. Eſt amor velox, ſincerus, pius, jucundus & amœnus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſeipſum nunquam quærens: ubi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. *Ibidem* §. 4. & 7.

III. *Stabilis eſt, & in ſolo quieſcit Dilecto.*

Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus, non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus, ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis cuſtoditus. Eſt amor ſubjectus & obediens Prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo devotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cum ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore non vivitur in amore. *Ibidem* §. 7.

Paſſus XLIV.

Effectus Divini Amoris.

I. *Amor Divinus valet ad omnia, nec onus ſentit,*

Magna res eſt amor, magnum omnino bonum, quod ſolum leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale; nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor onus non ſentit, labores non reputat, plus affectat, quam valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe, & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit, & jacet. *Lib. 3. cap. 5. §. 3. & 4.*

II. *Vigilat & ſurſum tendit ſemper.*

Amor vigilat, & dormiens non dormitat: fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur; ſed ſicut vivax flamma, & ardens facula ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri. *Ibidem* §. 3. & 5.

III. *Impellit ad operanda magna.*

Amor Jeſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat. *Ibid.* §. 3.

IV. *Et in uno Deo plenam invenit quietem.*

Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius, nec melius in cœlo & in terra: quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere. *Ibidem.*

Paſſus XLV.

Felicitas eorum, qui Jeſum diligunt.

I. *Felix ille, qui uni adhœret Dilecto Jeſu!*

Beatus qui intelligit, quid ſit amare Jeſum, & contemnere ſeipſum propter Jeſum. Oportet Dilectum pro Dilecto relinquere, quia Jeſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & inſtabilis: Dilectio Jeſu fidelis & perſeverabilis. *Lib. 2. cap. 7. §. 1.*

II.

II. *Jesus Amicus est omnium optimus:*

Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Jesum, firmabitur in ævum. Illum dilige, & Amicum tibi retine, qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire. *Ibid.* Ex omnibus ergo charis sit Jesus solus Dilectus specialis. *Lib.* 2. *cap.* 8. §. 3.

III. *Reliqui diligantur propter Jesum.*

Diligantur omnes propter Jesum, Jesus autem propter seipsum. Solus Jesus Christus singulariter est amandus, qui solus bonus & fidelis præ omnibus invenitur amicis. Propter ipsum & in ipso tam amici quam inimici tibi sint chari: & pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant & diligant. *Ibid.* §. 4.

Passus XLVI.

Anima cupit exuere amorem creaturarum, ut cor liberius ad Deum elevet.

I. *Ubi thesaurus noster, ibi cor nostrum:*

Si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adversitatibus ejus tristor. Si carnem diligo, quæ carnis sunt, sæpe imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quæcunque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Unde tu Veritas aperte dixisti: *Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Lib.* 3. *cap.* 48. §. 6.

II. *Dum nitimur sursum, sæpe retrahimur deorsum.*

Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhærere cœlestibus, sed deprimunt

res

res temporales, & immortificatæ passiones. Mente omnibus rebus supereſſe volo; carni autem invite subesse cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihimet ipsi gravis, dum spiritus sursum, & caro quærit esse deorsum. *Ibid.* §. 4.

III. *Solvenda sunt vincula, ut sursum evolemus,*

Domine, bene indigeo adhuc majori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire; nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum libere ad te volare. Cupiebat libere volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?* Quid simplici oculo quietius? & quid liberius nil desiderante in terris? *Lib.* 3. *cap* 31. §. 1.

IV. *Et relictis creaturis ad Creatorem ascendamus.*

Oportet igitur omnem supertransire creaturam, & seipsum perfecte deserere, ac in excessu mentis stare, & videre te, omnium Conditorem, cum creaturis nil simile habere. *Ibid.* Fili, quia hæc scis & legisti omnia: beatus eris, si feceris ea. *L.* 3. *c.* 56. §. 4.

Passus XLVII.

Anima aspirat ad amplexum Dilecti.

I. *Anima ardenter desiderat amplexum Sponsi,*

O mi dilectissime Sponse, Jesu Christe! amator purissime, dominator universæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pausandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare, & videre, quam suavis es, Domine Deus meus!

meus! Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non sentiam me: sed te solum supra omnem sensum & modum, in modo non omnibus noto. *Lib.* 3 *cap.* 21. §. 3.

II. *Et gemit, quod in hac miseriarum valle ab accessu impediatur.*

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto, quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant, contristant, & obnubilant: sæpius impediunt & distrahunt, alliciunt & implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, qui præsto semper es beatis spiritibus. Moveat te suspirium meum! *Ibid.*

Passus XLVIII.

Amanti sapit Deus super omnia.

I. *Amanti nil sapit, nisi Deus,*

Ecce, Deus meus & omnia! quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum & dulce verbum! sed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo sunt. Deus meus & omnia! intelligenti satis dictum est: & sæpe repetere jucundum est amanti. *Lib.* 3. *cap.* 34. §. 1.

II. *Illo præsente jucunda, illo absente fastidiosa sunt omnia.*

Te siquidem præsente jucunda sunt omnia: te autem absente, fastidiunt cuncta: nec potest aliquid sine te diu placere, sed si debet gratum esse, & bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri. *Ibid.*

III.

III. *Quibus ſapit Deus, omnia referunt ad laudem Conditoris,*

Qui te ſequuntur, iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui Conditoris. Diſſimilis tamen & multum diſſimilis ſapor Creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ. *Ibidem* §. 2.

IV. *Illique ſoli pleno cum gaudio inhærere cupiunt:*

O lux perpetua! cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi, penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum cum ſuis potentiis ad inhærendum tibi jubiloſis exceſſibus. Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. *Ibid.* §. 3.

Paſſus LXIX.

Anima inardeſcit in amore Dei.

I. *Animæ proponitur, quam perfecta ſit charitas Sanctorum,*

Vere magnus eſt, qui magnam habet charitatem. *Lib.* 1. *cap.* 3. §. 6. Adhuc autem Sancti (quod multo altius eſt) plus me, quam ſe & ſua merita diligunt; nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitive quieſcunt. Nihil eſt, quod eos avertere poſſit, aut deprimere, quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. *Lib.* 3. *cap.* 58. §. 5.

II. *Quantum possit amor Dei purus:*

O quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus! *L. 2. c. 11. §. 3.* Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: *Deus meus, Amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.* Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet. *Lib. 3. cap. 5. §. 5.*

III. *Unde & ipsa inardescit, & cupit in amore Dei liquefieri.*

Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare, & in amore liquefieri & natare. Tenear amore vadens supra me præ nimio fervore & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te Dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te: & omnes in te, qui vere amant te, sicut jubet Lex amoris, lucens ex te. *Ibid. §. 6.*

Passus L.

Anima per amorem Deo suo perfecte uniri cupit in hac vita.

I. *Anima ardentissime desiderat Dilecto suo frui,*

Quis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te sicut desiderat anima mea; & jam me nemo despiciat, nec ulla creatura me moveat, vel respiciat, sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solet Dilectus ad Dilectum loqui, & amicus cum amico convivari. *Lib. 4. cap. 13. §. 1.*

II.

II. *Et per amorem in ipsum transmutari.*

20 Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes, ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris! Quid mirum, si totus ex te ignescerem, & in meipso deficerem, cum tu sis ignis semper ardens, & nunquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans. *Lib. 4. cap. 16. §. 3.*

III. *Omnis mora illi longa, donec in Dilecto absorbeatur, & dilectionis vinculo,*

Ah Domine Deus! quando ero tecum totus unitus & absorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me & ego in te: & sic nos pariter in unum manere concede. Vere tu es Dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. *Lib. 4. cap. 13. §. 1. & 2.* Junge me tibi inseparabili dilectionis vinculo, quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te frivola sunt universa. *Lib. 3. Cap. 23. §. 10.*

IV. *Illi perfecte uniatur.*

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: dignare, Domine, manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum. *Lib. 4. cap. 13. §. 3.*

Passus LI.

Quam exoptanda sit cœlestis Patria?

I. *Expetenda omnino est cœlestis Patria,*

Fili, cum tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corpo-

ris

ris exire concupiscis, ut claritatem meam sine vilissitudinis umbra contemplari possis: dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspiratio-nem suscipe. *Lib. 3. cap. 49. §. 1.*

II. *In qua invenitur omne bonum.*

Ibi quippe invenies omne, quod volueris; omne, quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi: ibi voluntas tua, una semper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum. *Ibid. §. 6.*

III. *Et nullum metuendum est malum.*

Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: sed cuncta desiderata simul erunt præsentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt usque ad summum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa: pallium laudis pro mœrore; pro loco novissimo sedem regni in sæcula. *Ibid.*

Passus LII.

Quam purum esse debeat cœlestis Patriæ desiderium?

I. *Desiderium cœlestis Patriæ debet esse purum,*

Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, & tamen a tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco nec omnino pure pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est & tuum sæpe desiderium, quod insinuasti, forte tam importunum; non enim est hoc purum & perfectum, quod propria commoditate est infectum. *L. 3. c. 49 §. 2.*

Se-

Secundum Dei voluntatem,

Qui habet mandata mea & ſervat ea, ipſe eſt, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum: faciam eum conſidere mecum in regno Patris mei. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 4.

II. *Et modum ac tempus a Deo præſtitutum,*

Novi deſiderium tuum & frequentes gemitus audivi. Jam velles eſſe in libertate gloriæ Filiorum Dei: jam te delectat domus æterna & cœleſtis patria, gaudio plena; ſed nondum venit hora iſta, ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris, & probationis. Optas ſummo repleri Bono, ſed non potes hoc aſſequi modo. Ego ſum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei. *Lib.* 3. *cap.* 49. §. 3.

III. *Et dies veniet, qua plene ſatiabitur.*

Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino: & erit non dies, neque nox, hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura. Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus*? Neque clamabis: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt*! Quoniam præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis & decora. *Lib.* 3. *cap.* 47. §. 2.

Paſſus LIII.

Recta in Cœlum Via.

I. *Qui ſervant mandata,*

Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata. Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 2. Qui temporalem requirit

rit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur cœleſtem. *Lib.* 2. *cap.* 6. §. 2.

II. *Et Chriſtum ſequuntur in terris,*

Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum; ſoli enim ſervi crucis inveniunt viam beatitudinis & veræ lucis. *Lib.* 3. *cap.* 56. §. 2.

III. *Cum Chriſto regnabunt in cœlis.*

Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce! Ego & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc ſæculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo conſolantur, modo ſecuri ſunt, modo requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt. *Lib.* 3. *cap.* 47. §. 4.

Paſſus LIV.

Aſpiratio Animæ ad cœleſtem Patriam.

I. *Anima contemplatur cœleſtem Patriam,*

O ſupernæ civitatis manſio beatiſſima! O dies æternitatis clariſſima! quam nox non obſcurat, ſed ſumma Veritas ſemper irradiat: dies ſemper læta, ſemper ſecura, & nunquam ſtatum mutans in contraria! *Lib.* 3. *cap.* 48. §. 1.

II. *Ad illam aſpirat ex hac lacrymarum valle,*

O utinam dies ille illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent! Lucet quidem ſanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi a longe & per ſpeculum peregrinantibus in terra. Norunt cœli cives, quam gaudioſa ſit illa: gemunt exules filii Evæ, quod amara & tœdioſa ſit iſta. *Ibid.* §. 1. & 2.

III.

III. *Ut miseriis liberata, fruatur delitiis cœlestibus,*

Cum autem venerit, quod perfectum est, cessabit usus Sacramentorum: quia Beati in gloria cœlesti non egent medicamine sacramentali; gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus speculantes, & de charitate in charitatem abyssalis Deitatis transformati, gustant Verbum Dei caro factum, sicut fuit initio, & manet in æternum. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 2.

IV. *Et periculis erepta, secura sit, & felix in æternum.*

Dummodo tandem ad portum salutis perveniam: quid curæ est, quæ & quanta passus fuero? Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo transitum. Memento mei, Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum, Amen. *Lib.* 3. *cap.* 57. §. 4.

Passus LV.

Anima cupit exsolvi vinculis terrenis, ut Deo suo uniatur in cœlis.

I. *Anima omnis jam moræ impatiens cupit sibi exsolvi vincula;*

O Jesu! splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os mutum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra. Usquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni an-

angustia. Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus, donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres. *Lib.* 3. *cap.* 21. §. 3. & 4.

II. *Ut ocyus ad Dilectum evolet:*

Quando erit pax solida, pax imperturbabilis, & secura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Jesu bone! quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus? O! quando ero tecum in regno tuo, quod præparasti Dilectis tuis ab æterno? *Lib.* 3. *cap.* 48. §. 3.

III. *Nil amplius in terris est, quod ipsam consolari possit;*

Memor horum mirabilium grave mihi fit tœdium, etiam quodlibet spirituale solatium: quia quamdiu Dominum meum aperte in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio & audio. Tertis es tu mihi, Deus, quod nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu, Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate. *Lib.* 4. *cap.* 11. §. 3.

IV. *Unde omni desiderio cupit Deo suo uniri in cœlis.*

Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum; quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solatium. *Lib.* 3. *cap.* 48. §. 4.

O!

O! quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, ut tua me saties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus! *Lib.* 3. *cap.* 34. §. 3. Veni veni, quia sine te nulla erit læta dies, aut hora; quia tu lætitia mea, & sine te vacua est mensa mea. *Lib.* 3. *cap.* 2. §. 4. Rape me & eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenarie quietare, & consolari. Junge me tibi. *Lib.* 3. *cap.* 23. §. 10.

OMNIA AD MAJOREM DEI GLORIAM.

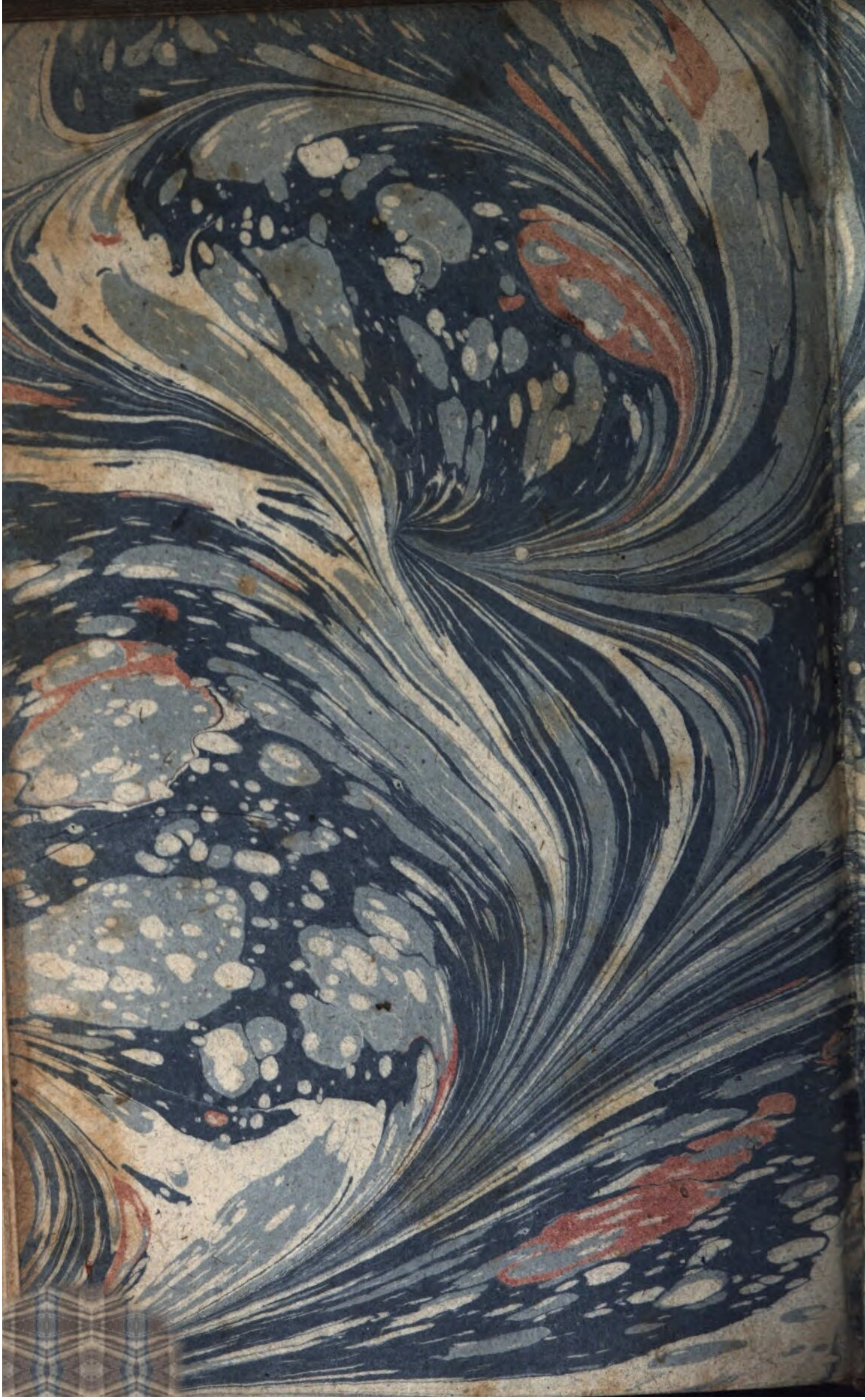

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Heser, Georg, / Thomas / Neumayr, Franz,

R. P. Georgii Heseri Thomas a Kempis, Ceu Summa Theologise Mysticae, Et Mantissa Asceseos Rythmicae R. P. Francisci Neumayr perinde Ad Exercitia Spiritualia S. P. N. Ignatii Accomodata Pro Lectione Spirituali, et D. D. Sodalibus Congregationis Majoris Latinae Matris Propitiae B. V. Mariae

Monachii 1793

P.lat. 1256 g
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10743623-5
VD18 14480727-001